

การแยกอนุพากย์ภาษาไทยด้วยการใช้แบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน

นางสาวนลินี อินตะชา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

Thai Clause Segmentation Using a Support Vector Machine Model

Miss Nalinee Intasaw

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การแยกอนุภาคภาษาไทยด้วยการใช้แบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน
โดย	นางสาวนลินี อินตะชา
สาขาวิชา	ภาษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. วิโรจน์ อรุณมานะกุล

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย ประสิทธิ์จูตระกูล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิโรจน์ อรุณมานะกุล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. เทพชัย ทรัพย์นิธิ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นลินี อินตะชาว : การแยกอนุภาคภาษาไทยด้วยการใช้แบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน. (Thai Clause Segmentation Using a Support Vector Machine Model) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. วิโรจน์ อรุณมานะกุล, 101 หน้า.

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์นี้ คือ เพื่อหาลักษณะทางภาษาที่จะนำไปใช้ในการแยกอนุภาคภาษาไทยด้วยแบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน และเปรียบเทียบลักษณะทางภาษาที่ใช้ว่าส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบการแยกอนุภาคอย่างไรบ้าง

คลังข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นภาษาเขียนทางวิชาการ มีขนาด 76,460 คำ ประกอบไปด้วย 8,102 อนุภาค แบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนที่ใช้ในการแยกอนุภาคในงานนี้คือฟังก์ชัน SMO ของโปรแกรมวิก้า (Weka) และฟังก์ชันเคอร์เนลที่ใช้คือโพลีโนเมียล ระบบทำการแยกอนุภาคโดยรับข้อมูลเข้าเป็นคำเพื่อให้แบบจำลองตัดสินใจว่าคำนั้นเป็นคำขอบเขตเริ่มต้นอนุภาคหรือไม่ การตัดสินใจของแบบจำลองอาศัยลักษณะทางภาษา ได้แก่ ลักษณะหมวดคำ ปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้า หมวดคำตามหลัง รายการคำเชื่อมอนุภาค ความน่าจะเป็นของช่องว่างที่จะเป็นตัวแบ่งอนุภาค และเครื่องหมายวรรคตอน การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแต่ละลักษณะทำโดยการกำหนดชุดของลักษณะรูปแบบต่าง ๆ แล้วนำไปทดสอบ รูปแบบของลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบมากที่สุด คือการใช้ทุกลักษณะร่วมกันทั้งหมด สามารถวัดค่าความถูกต้อง (F-measure) ได้ 81.17 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ เมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลโพลีโนเมียลให้สูงขึ้น พบว่าสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบได้ กล่าวคือ วัดค่าความถูกต้องได้ 84.74 เปอร์เซ็นต์ เมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ไว้ที่ $D=4$ แต่ก็ทำให้ค่าความแม่นยำลดลง 6 เปอร์เซ็นต์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา ภาษาศาสตร์

สาขาวิชา ภาษาศาสตร์

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

5380139422 : MAJOR LINGUISTICS

KEYWORDS: THAI CLAUSE SEGMENTATION / CLAUSE SEGMENTATION / SUPPORT VECTOR MACHINE / SVM / ELEMENTARY DISCOURSE UNIT / MACHINE LEARNING

NALINEE INTASAW: THAI CLAUSE SEGMENTATION USING A SUPPORT VECTOR MACHINE MODEL. ADVISOR: ASSOC. PROF. WIROTE AROONMANAKUN, Ph.D., 101 pp.

The purposes of this study are to find out linguistic features to be used in Thai clause segmentation using support vector machine (SVM) model as well as to compare efficiency of those features on clause segmentation system.

The corpus used in the study is a 76,460 word collection of Thai academic written language, consisting of 8,102 clauses. SMO, which is one of the functions in Weka, is used for training SVM. The kernel function used with SVM is polynomial kernel. The clause segmentation system uses words as inputs and decides whether a particular word is the beginning of the clause. The system's decision relies on linguistic-based features including the present word's part-of-speech, the previous word's part-of-speech, the following word's part-of-speech, lists of discourse markers, possibility of white space to be a clause separator, and punctuations. The performances of linguistic features are compared by preparing the set of feature patterns and testing those patterns. The feature pattern that performs best is the mix of all linguistic features which claims the F-measure of 81.17 percent. In addition, when changing the value of the kernel parameter to higher value, it is found that the performance of the system increases. That is, when adjusting the exponent D to the value of 4, the system claims the F-measure of 84.74 percent, but the precision has decreased by 6 percent.

CHULALONGKORN UNIVERSITY

Department: Linguistics

Student's Signature

Field of Study: Linguistics

Advisor's Signature

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูง ที่ได้เสียสละเวลาในการให้คำแนะนำและความช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด ทั้งการทำงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ งานวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการให้โอกาสสรรบเงินทุนผู้ช่วยวิจัย จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ประสิทธิ์จตุระกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.เทพชัย ทรัพย์นิธิ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่เสียสละเวลาช่วยตรวจแก้วิทยานิพนธ์ อีกทั้งยังให้ข้อชี้แนะในการทำงานวิจัย อันทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ, รองศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ เทพกาญจนา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา รังกุพันธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีราภรณ์ รัตธรรมกุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์ รวมถึงคณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ท่านอื่น ๆ ที่ได้ให้ความรู้ขณะผู้วิจัยศึกษาเล่าเรียน ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านภาษาศาสตร์ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ภาควิชาภาษาศาสตร์ ที่นอกจากจะมอบมิตรภาพอันดีแล้ว ยังคอยให้คำแนะนำ กำลังใจ และความช่วยเหลือทางด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาภาษาศาสตร์ทุกท่าน ที่คอยให้คำแนะนำและการช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณบิดา มารดา คุณบุญช่วย และคุณจันทิรา อินตะชา เป็นอย่างสูง ที่ให้การสนับสนุน และมีความเชื่อมั่นในผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอขอบคุณ คุณมาลาทิพย์ จอห์นสัน, คุณศิริรัตน์ มอร์แกน, และคุณฉวีรุช พิริยะสกุลยิ่ง สำหรับมิตรภาพและกำลังใจที่มอบให้เสมอมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	4
1.3 สมมติฐาน.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	5
บทที่ 2.....	6
ทบทวนวรรณกรรม.....	6
2.1 การศึกษาอนุพากย์ตามแนวภาษาศาสตร์.....	6
2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับอนุพากย์ที่ใช้ในการแยกอนุพากย์.....	9
2.2.1 Linguistic Discourse Model.....	9
2.2.2 Rhetorical Structure Theory.....	10
2.2.3 การใช้ RST วิเคราะห์ภาษาไทย.....	12
2.3 แนวทางการแยกอนุพากย์ด้วยเครื่อง.....	15
2.3.1 แนวทางการใช้กฎ (Rule-based approaches).....	15
2.3.2 แนวทางการเรียนรู้ด้วยเครื่อง (Machine Learning).....	16
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแยกอนุพากย์ในภาษาไทย.....	17
2.5 ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน (Support Vector Machine: SVM).....	19

2.6 ตัวอย่างงานประมวลผลภาษาธรรมชาติที่ผ่านมาที่ใช้ซอฟต์แวร์แมชชีน	21
บทที่ 3	23
คลังข้อมูลและการกำกับข้อมูล	23
3.1 การจัดทำคลังข้อมูล.....	23
3.2 การกำกับคลังข้อมูล.....	23
3.2.1 หมวดคำภาษาไทยและการกำกับหมวดคำ.....	24
3.2.2 การกำกับขอบเขตหน่วยปริจเฉทพื้นฐาน	28
บทที่ 4	30
การกำหนดขอบเขตอนุพากย์ภาษาไทย	30
บทที่ 5	44
การแยกอนุพากย์ภาษาไทยด้วยแบบจำลองซอฟต์แวร์แมชชีน.....	44
5.1 ระบบการแยกอนุพากย์ภาษาไทยด้วยแบบจำลองซอฟต์แวร์แมชชีน	44
5.2 การกำหนดลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง	44
5.2.1 ลักษณะทางโครงสร้าง EDU ภาษาไทย.....	45
5.2.1.1 EDU ที่มีโครงสร้างระดับอนุพากย์.....	45
5.2.1.2 EDU ที่มีลักษณะทางโครงสร้างต่ำกว่าระดับอนุพากย์	50
5.2.2 ลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง	51
5.3 การเตรียมไฟล์ข้อมูลสำหรับฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง.....	58
5.4 คอร์เนลฟังก์ชันและการตั้งค่าพารามิเตอร์.....	60
5.5 การประเมินประสิทธิภาพของแบบจำลอง	61
5.6 ผลการทดสอบ.....	62
5.6.1 ผลการทดสอบของลักษณะรูปแบบต่าง ๆ ของลักษณะ พารามิเตอร์ C=1 และ D=1 ...	63
5.6.2 ผลการทดสอบที่ปรับค่าพารามิเตอร์ C=1 และ D=2, D=3, D=4.....	67
บทที่ 6	70
ลักษณะทางภาษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพของแบบจำลอง	70
6.1 ประสิทธิภาพของลักษณะทางภาษาที่ใช้.....	70
6.1.1 หมวดคำ.....	70

6.1.2 คำเชื่อมหน้าอนุพากย์.....	72
6.1.4 เครื่องหมายวรรคตอน	75
6.1.5 การใช้ทุกลักษณะร่วมกัน	75
6.2 ประสิทธิภาพของแบบจำลองเมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลให้สูงขึ้น.....	76
บทที่ 7	83
สรุปผลการศึกษา ปัญหา และข้อเสนอแนะ	83
7.1 สรุปผลการศึกษา.....	83
7.2 ปัญหาที่พบในการศึกษา.....	85
7.3 ข้อเสนอแนะ.....	86
รายการอ้างอิง	88
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก ตัวอย่างคลังข้อมูลและการกำกับข้อมูล	95
ภาคผนวก ข ตัวอย่างไฟล์ ARFF ซึ่งเป็นรูปแบบไฟล์ที่ใช้ในการฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง ...	96
ภาคผนวก ค ตัวอย่างผลลัพธ์ที่แสดงบนหน้าจอของโปรแกรมวีซ่า	98
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	101

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	ชนิดและตัวอย่างของอนุพากย์ปริจเฉทในภาษาไทยวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎี RST 18
3.1	แสดงสัญลักษณ์ที่ใช้ในการกำกับคลังข้อมูล 29
3.2	ตัวอย่างข้อมูลที่กำกับข้อมูลแล้ว 29
4.1	แสดงเครื่องหมายวรรคตอนที่ใช้ในภาษาไทย 42
5.1	แสดงตัวอย่างค่าลักษณะ POS ของคลังข้อมูล 51
5.2	แสดงรายการคำเชื่อม แบ่งตามรูปภาษา 53
5.3	แสดงตัวอย่างจากคลังข้อมูลและลักษณะรายการคำเชื่อม 54
5.4	แสดงจำนวนครั้งที่ POS ต่าง ๆ ปรากฏหลังช่องว่าง และจำนวนครั้งที่ช่องว่างจะเป็นตัวแบ่ง อนุพากย์ 56
5.5	แสดงตัวอย่างจากคลังข้อมูลและการกำหนดลักษณะช่องว่าง 57
5.6	แสดงตัวอย่างจากคลังข้อมูลและการกำหนดลักษณะเครื่องหมายวรรคตอน 58
5.7	แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุ ขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 1 (POS-P) 63
5.8	แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุ ขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 2 (POS-P, POS-B, POS-A) 64
5.9	แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุ ขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 3 (POS-P, POS-B, POS-A, DM) 64
5.10	แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุ ขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 4 (POS-P, POS-B, POS-A, Space) 64
5.11	แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุ ขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 5 (POS-P, POS-B, POS-A, Punc) 65
5.12	แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุ ขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 6 (POS-P, POS-B, POS-A, DM, Space, Punc) 65
5.13	แสดงค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 1 - 6 ในการฝึกฝนและ ทดสอบ ประกอบไปด้วยค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่ แบบจำลองระบุขอบเขต EDU ได้ถูกต้อง 65
5.14	แสดงค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง ที่มีการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนล D=2 ให้กับตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน 67

5.15	แสดงค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง ที่มีการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนล D=3 ให้กับตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน	68
5.16	แสดงค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง ที่มีการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนล D=4 ให้กับตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน	68
5.17	สรุปค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง ที่มีการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลต่างๆ ให้กับตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน	68
6.1	ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ลักษณะ POS ของ 3 คำ.....	72
6.2	ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ลักษณะคำเชื่อม	73
6.3	ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ลักษณะช่องว่าง.....	74
6.4	ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ลักษณะเครื่องหมายวรรคตอน.....	75
6.5	ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ทุกลักษณะร่วมกัน.....	76
6.6	ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ลักษณะช่องว่างเมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ต่างกัน	77
6.7	ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับการใช้ลักษณะช่องว่างเมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ D=3.....	78
6.8	ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล เปรียบเทียบผลการทดสอบลักษณะชุดที่ 1 และ 2.....	79
6.9	แสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบลักษณะชุดที่ 1, 2 และ 3.....	80
6.10	ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงการเปรียบเทียบผลการใช้ลักษณะชุดที่ 2 และ 3.....	81

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1	โครงสร้างต้นไม้อิงประโยชน์ภาษาอังกฤษตามแนววิทยากรณ์บทบาทและการอ้างอิง..... 7
2.2	แผนภูมิต้นไม้อิงที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อความภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎี LDM 10
2.3	ตัวอย่างการวิเคราะห์โครงสร้างประจักษ์ตามแนวทฤษฎี RST 11
2.4	แผนภูมิต้นไม้อิง RST แสดงประจักษ์สัมพันธ์ของข้อความ 1 13
2.5	แผนภูมิต้นไม้อิง RST แสดงประจักษ์สัมพันธ์ของข้อความ 2 14
2.6	แผนภูมิต้นไม้อิง RST แสดงประจักษ์สัมพันธ์ของข้อความ 3 14
2.7	ตัวอย่างกฎเพื่อใช้ในการตัดประโยชน์ภาษาอังกฤษ..... 15
2.8	แสดงสมการเส้นตรงของเส้นขอบและเส้นแบ่ง..... 19
2.9	แสดงการจัดข้อมูลให้อยู่ในมิติที่สูงขึ้น..... 20

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อนุพากย์เป็นหน่วยทางไวยากรณ์ ที่ประกอบไปด้วยภาคประธานและภาคแสดง อนุพากย์ถือเป็นหน่วยพื้นฐาน (Elementary unit) ที่ใช้ในการศึกษาโครงสร้างและความสัมพันธ์ในปริจเฉท การแยกอนุพากย์จึงเป็นงานที่มีความสำคัญต่องานการประมวลผลภาษาธรรมชาติที่ต้องใช้ข้อมูลจากโครงสร้างปริจเฉท เช่น text summarization, machine translation, text generation, text-to-speech, discourse parsing เป็นต้น นอกจากนี้อนุพากย์ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลรับเข้า (Input) ในงานอื่น ๆ ได้อีกด้วย เนื่องจากอนุพากย์เป็นหน่วยที่เล็กกว่าประโยคและย่อหน้า แต่ก็เป็นถ้อยความที่ประกอบไปด้วยข้อมูลเนื้อหาอย่างครบถ้วน

สำหรับการประมวลผลภาษาไทยด้วยเครื่องนั้น อนุพากย์ก็น่าจะสามารถเป็นหน่วยของข้อมูลรับเข้าที่มีความเหมาะสมมากกว่าประโยค เนื่องจากการระบุขอบเขตประโยคในภาษาไทยยังมีปัญหา กล่าวคือ ภาษาเขียนของภาษาไทยไม่มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนเมื่อจบประโยค มีเพียงการเว้นวรรคหรือการใช้ช่องว่างเมื่อต้องการขึ้นใจความใหม่ แต่การเว้นวรรคก็มีวิธีการใช้และหน้าที่หลากหลาย เช่น เว้นวรรคระหว่างคำในรายการคำ เว้นวรรคระหว่างชื่อและนามสกุล เว้นวรรคหน้าและหลังตัวเลข ฯลฯ

นอกจากนี้ การระบุขอบเขตของสิ่งที่เรียกว่า “ประโยค” ในภาษาไทยก็ไม่สามารถทำได้โดยง่ายอย่างในภาษาอังกฤษ เนื่องจากภาษาไทยไม่ได้มีธรรมเนียมการเขียนให้เป็นประโยคอย่างในภาษาอังกฤษที่มีลักษณะของการเรียงคำต่าง ๆ ให้อยู่ภายในเครื่องหมาย “.” ดังนั้นหน่วยที่อยู่ในเครื่องหมายนี้จึงเป็นประโยคเดียวกัน ในขณะที่ภาษาไทย การเขียนเป็นการรวมคำให้เป็นกลุ่มคำหรือวลี จากวลีก็รวมกันเป็นอนุพากย์ และ คำ วลี อนุพากย์ยังสามารถเชื่อมโครงสร้างและความหมายกันได้โดยการใช้ตัวเชื่อม (Connector) ส่วนหน่วยในภาษาไทยที่เทียบเท่ากับ “ประโยค” ในภาษาอังกฤษก็ยังเป็นสิ่งที่ต้องตั้งคำถามว่า ภาษาไทยมีประโยคหรือไม่ และหากเชื่อว่าภาษาไทยมีสิ่งที่เรียกว่า “ประโยค” จริง ก็จะต้องแก้ปัญหาให้ได้ว่า ช่องว่างใดที่ถูกใช้ในการแยกสองประโยคออกจากกัน เพราะช่องว่างก็อาจจะไม่ได้ใช้เพื่อแบ่งประโยคก็ได้ ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น จึงเป็นที่มาของปัญหาการระบุขอบเขตของประโยคภาษาไทย ข้อความต่อไปนี้เป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นปัญหาการตัดประโยคภาษาไทย เปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษ

In Thailand which has the lowest breastfeeding rate in Asia and one of the lowest in the world, only 5.4 per cent of babies are exclusively breastfed during the first six months of life. Napat, who recently visited several flood-ravaged areas in Chainat, Lopburi and Singburi provinces to assess the situation of children and families affected by floods, said most mothers are maintaining the same infant feeding practice as before the floods. Unsurprisingly, infant formula is among the items most requested by mothers affected by the flooding.

ในประเทศไทยซึ่งมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่ำที่สุดในเอเชียและต่ำที่สุดประเทศหนึ่งในโลก มีทารกเพียงร้อยละ 5.4 เท่านั้นที่ได้รับการเลี้ยงด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วงหกเดือนแรกของชีวิต นภัทรซึ่งได้ไปเยี่ยมพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบหลายแห่งในจังหวัดชัยนาท ลพบุรีและสิงห์บุรีเพื่อประเมินสถานการณ์ของเด็กและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมกล่าวว่าแม่ส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติเหมือนเดิมคือถ้าให้นมแม่ก็ยังคงให้นมแม่ต่อไปหรือให้นมผงก็ยังคงให้นมผงต่อไปอย่างไรก็ตาม เนื่องจากแม่ส่วนใหญ่ในประเทศไทยเลี้ยงลูกด้วยนมผงจึงไม่น่าแปลกใจที่นมผงเป็นสิ่งที่แม่ต้องการมากที่สุด

(บทความเรื่อง นมแม่ปลอดภัยที่สุดสำหรับภาวะน้ำท่วม ดัดแปลงจาก

จากข้อความข้างต้น จะพบว่าข้อความภาษาอังกฤษมีการใช้เครื่องหมายจบประโยค (.) ทั้งหมด 3 แห่ง และขึ้นต้นประโยคใหม่ด้วยอักษรตัวใหญ่ ดังนั้นข้อความนี้ประกอบด้วย 3 ประโยค คือ

- 1 In Thailand which has the lowest breastfeeding rate in Asia and one of the lowest in the world, only 5.4 per cent of babies are exclusively breastfed during the first six months of life.
- 2 Napat, who recently visited several flood-ravaged areas in Chainat, Lopburi and Singburi provinces to assess the situation of children and families affected by floods, said most mothers are maintaining the same infant feeding practice as before the floods.
- 3 Unsurprisingly, infant formula is among the items most requested by mothers affected by the flooding.

ส่วนในข้อความภาษาไทย จะพบว่า มีช่องว่างอยู่ทั้งหมด 10 แห่ง ซึ่งแทนที่โดยเครื่องหมาย \wedge ช่องว่างมีการใช้เพื่อเว้นวรรคระหว่างอนุภาค ก่อนและหลังตัวเลข และระหว่างรายการคำ ดังนั้น ช่องว่างในภาษาไทยจึงไม่ใช่ตัวบ่งบอกขอบเขตประโยคที่ปราศจากความคลุมเครือ นอกจากนี้การระบุจำนวนประโยคก็เป็นสิ่งที่มีปัญหา จากข้อความตัวอย่างข้างต้น อาจมีคำถามที่ว่า ข้อความหลังคำว่า “กล่าวว่” ควรจะถือว่าเป็นประโยคเดียวกันหมดภายใต้กริยา “กล่าวว่” หรือไม่ หรือจะพิจารณาว่ามีมากกว่า 1 ประโยค นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Aroonmanakun (2007) ที่ได้ทำการทดลองให้กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ตัดข้อความเดียวกันออกเป็นประโยค ผลปรากฏว่าผู้พูดแต่ละคนมีการตัดประโยคที่แตกต่างกันออกไป นี่จึงเป็นอีกหลักฐานหนึ่งที่พิสูจน์ให้เห็นถึงปัญหาการระบุขอบเขตประโยคภาษาไทย

จากที่กล่าวมา แสดงให้เห็นแล้วว่า การศึกษาการแยกอนุภาคภาษาไทยมีความสำคัญยิ่ง เพราะอนุภาคเป็นหน่วยที่ระบุขอบเขตได้ชัดเจนมากกว่า สามารถใช้เป็นหน่วยที่เป็นข้อมูลรับเข้าสำหรับงานการประมวลผลภาษาธรรมชาติภาษาไทย อีกทั้งเป็นหน่วยพื้นฐานที่ใช้ในการศึกษาโครงสร้างปริจเฉทอีกด้วย ดังนั้นในงานนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการตัดอนุภาคภาษาไทยโดยใช้ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน (Support Vector Machines: SVMs) ซึ่งเป็นตัวจำแนกประเภท (Classifier) ที่อาศัยการฝึกฝน (Supervised-learning) และสร้างแบบจำลอง โดยใช้ลักษณะต่าง ๆ ในการตัดสินใจ และจำแนกข้อมูล

ผู้วิจัยได้เลือกใช้ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน เนื่องจากเป็นตัวจำแนกประเภทที่เป็นที่นิยมใช้ในงานทางด้าน การประมวลผลภาษาธรรมชาติ นอกจากจะสามารถกำหนดลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนและสร้างแบบจำลองได้แล้ว การใช้เทคนิคซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนยังสามารถใช้เคอร์เนลฟังก์ชันในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของตัวจำแนกประเภทได้อีกด้วย ทั้งนี้ ยังไม่มีข้อสรุปว่าเคอร์เนลฟังก์ชันแบบใดให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด เนื่องจากเคอร์เนลฟังก์ชันหนึ่งอาจให้ผลที่น่าพอใจในงานประเภทหนึ่ง และให้ผลที่ไม่น่าพอใจในงานอีกประเภทหนึ่ง (Nguyen, Ohn et al. 2004, Liberati, Howe et al. 2009) ส่วนเคอร์เนลฟังก์ชันที่เป็นที่นิยมและพบในงานการประมวลผลภาษาธรรมชาติ ได้แก่ ฟังก์ชันโพลีโนเมียล (Polynomial function) ฟังก์ชันเรเดียลเบสิส (Radial basis function) และฟังก์ชันซิกมอยด์ (sigmoid function)

งานประมวลผลภาษาธรรมชาติที่ผ่านมาที่ใช้ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน ได้แก่ งานการแจกส่วนประโยค (Pradhan, Ward et al. 2004, Xu and Zhang 2006, Hernault, Prendinger et al. 2010) การกำกับหมวดคำ (Giménez and Márquez 2003, Poel, Stegeman et al. 2007, Antony, Mohan et al. 2010) การจำแนกประเภทเอกสาร (Joachims 1998, Basu, Walters et al. 2003, Al-Saleem 2010) การแก้ปัญหาความกำกวมของคำหลายความหมาย (Lee, Ng et al.

2004, Buscaldi, Rosso et al. 2006) การรู้จำเสียง (Ganapathiraju 2002) และการรู้จำตัวอักษร (Borji and Hamidi 2007) นอกจากนี้ว่าทีนี้ นัยเพียร, สมชาย ปรากฏการเจริญ et al. (2553) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบประสิทธิภาพของอัลกอริทึมต่าง ๆ ที่ใช้ในการจำแนกข้อมูล ได้แก่ โครงข่ายประสาทเทียม (Neural Network) ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน (Support Vector Machines) นาอีฟเบย์ (Naïve Bayes) และเคเนียร์เรสต์เนเบอร์ (K-Nearest Neighbor) ผลปรากฏว่าอัลกอริทึมที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดคือซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน

1.2 วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์หาลักษณะทางภาษาที่จะใช้ในการตัดอนุพากย์ภาษาไทยด้วยซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน
2. พัฒนาระบบการตัดอนุพากย์ด้วยซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน
3. เปรียบเทียบประสิทธิภาพของลักษณะที่ใช้ในการตัดอนุพากย์ภาษาไทย

1.3 สมมติฐาน

1. ลักษณะทางภาษาที่สามารถใช้ในการตัดอนุพากย์ด้วยเครื่อง ได้แก่ คำไวยากรณ์ ตัวเชื่อมประเภทของคำ ระยะห่างระหว่างตัวเชื่อมที่ 1 และตัวเชื่อมที่ 2 ในตัวเชื่อมที่เป็นคู่ (Correlative conjunctions) เครื่องหมายวรรคตอน อนุภาคท้าย และช่องว่าง
2. ลักษณะทางภาษาที่มีประสิทธิภาพดีที่สุดคือตัวเชื่อม รองลงมาได้แก่ ประเภทของคำ ช่องว่าง และอนุพากย์ท้าย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ใช้ข้อมูลภาษาเขียนจากบทความวิชาการที่มีอนุพากย์จำนวนไม่ต่ำกว่า 1,000 อนุพากย์

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแยกอนุพากย์ด้วยเครื่อง
2. กำหนดขอบเขตของอนุพากย์ภาษาไทย
3. สร้างคลังข้อมูลที่ใช้ในการฝึกฝนและทดสอบ โดยใช้คลังข้อมูลการฝึกฝน 90 เปอร์เซนต์ และคลังข้อมูลทดสอบ 10 เปอร์เซนต์
4. วิเคราะห์หาลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน
5. ฝึกฝนแบบจำลองโดยใช้ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน
6. ทดสอบระบบการแยกอนุพากย์ด้วยโดยใช้คลังข้อมูลทดสอบ

7. ประเมินผลการทดสอบ และประเมินลักษณะที่มีผลต่อประสิทธิภาพของซอฟต์แวร์-แมชชีน
8. สรุปผลการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์หน่วยที่ซับซ้อนกว่าที่เกิดจากการรวมตัวกันของอนุภาค ซึ่งได้แก่ ประโยค ปริจเฉท เป็นต้น
2. เป็นแนวทางในการศึกษาการแยกอนุภาคในภาษาอื่น ๆ ด้วยเครื่อง

1.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมภาษา Python ของมูลนิธิซอฟต์แวร์ไพทอน (Python Software Foundation: PSF)
2. โปรแกรมวีเก้า (Weka) เวอร์ชัน 3.6.10 พัฒนาโดย The University of Waikato ประเทศนิวซีแลนด์

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาการแยกอนุพจน์ด้วยซอฟต์แวร์แมชชีนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องอนุพจน์ตามแนวภาษาศาสตร์ และการจะแยกอนุพจน์ได้ต้องมีการกำหนดขอบเขตของอนุพจน์ซึ่งทฤษฎีภาษาแต่ละทฤษฎีก็กล่าวถึงสิ่งที่เรียกว่าอนุพจน์แตกต่างกันทั้งเรื่องขอบเขตและความสัมพันธ์ระหว่างอนุพจน์ จึงมีความจำเป็นต้องทบทวนทฤษฎีเหล่านี้เพื่อเลือกทฤษฎีที่เหมาะสมที่สุดที่จะใช้ในงาน และเนื่องจากงานนี้เป็นการแยกอนุพจน์แบบใช้การเรียนรู้ของเครื่องจึงต้องศึกษาหลักการและการทำงานของแบบจำลองซอฟต์แวร์แมชชีนด้วย

เนื้อหาในบทนี้จึงจะขอล่าถึงหัวข้อต่าง ๆ ที่ได้ทบทวนมา ได้แก่ การศึกษาอนุพจน์ตามแนวภาษาศาสตร์ ทฤษฎีเกี่ยวกับอนุพจน์ที่ใช้ในการแยกอนุพจน์ แนวทางการตัดอนุพจน์ด้วยเครื่อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดอนุพจน์ด้วยเครื่อง ซอฟต์แวร์แมชชีน และงานประมวลผลภาษาธรรมชาติที่ใช้ซอฟต์แวร์แมชชีน ตามลำดับ

2.1 การศึกษาอนุพจน์ตามแนวภาษาศาสตร์

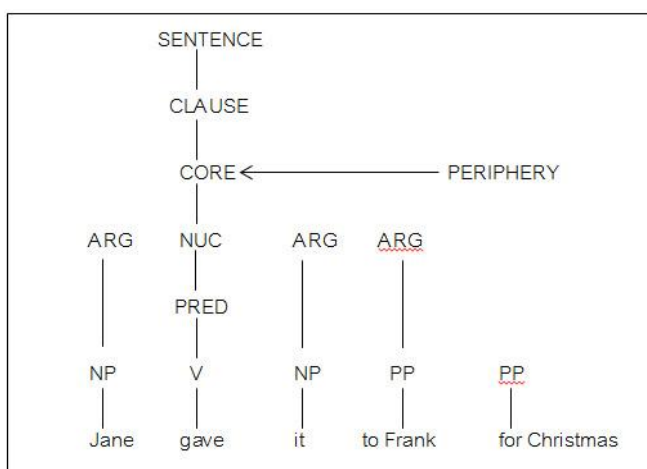
ในไวยากรณ์ภาษาศาสตร์ดั้งเดิม (Traditional Grammar) อนุพจน์ (Clause) คือ หน่วยทางไวยากรณ์ที่ประกอบไปด้วยภาคประธานและภาคแสดง อนุพจน์แบ่งออกเป็นอนุพจน์หลักหรือประโยคหลัก (Main clause) และอนุประโยคหรือประโยคย่อย (Subordinate clause) โดยที่อนุพจน์หลัก 1 อนุพจน์จะมีฐานะเทียบเท่าประโยคความเดียว (Simple sentence) มีใจความสมบูรณ์และสามารถอยู่โดยลำพังได้ ส่วนอนุประโยคจะไม่สามารถอยู่ได้โดยลำพัง มีใจความไม่สมบูรณ์ ต้องพึ่งพาอนุพจน์หลักเสมอ ในตำราหลักภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร (2533) อนุประโยคภาษาไทยแบ่งตามเกณฑ์หน้าที่ได้ 3 ชนิด ดังนี้

- 1) นามานุประโยค คือ อนุประโยคที่ทำหน้าที่แทนคำนาม คำสรรพนาม หรือกริยาสมาวมาลา
- 2) คุณานุประโยค คือ อนุประโยคที่ทำหน้าที่แทนคำวิเศษณ์ที่ใช้ประกอบนามหรือสรรพนาม
- 3) วิเศษณานุประโยค คือ อนุประโยคที่ทำหน้าที่เป็นวิเศษณ์ประกอบกริยา หรือวิเศษณ์

ทางด้านไวยากรณ์หน้าที่ (Functional Grammar) Dik (1997) กล่าวถึงอนุพจน์ในลักษณะที่เป็นหน่วยทางอรรถศาสตร์หน่วยหนึ่ง หน่วยทางอรรถศาสตร์ (Semantic units) ในไวยากรณ์หน้าที่ประกอบไปด้วย กริยา (Predicate), คำ (Term), ภาคแสดง (Predication),

ประพจน์ (Proposition), และ อนุพากย์ (Clause) โครงสร้างของอนุพากย์จะมีลักษณะเป็นชั้น (Layers) ของหน่วยต่าง ๆ ทางอรรถศาสตร์ โดยชั้นที่อยู่สูงสุดคืออนุพากย์ ประโยคความเดียวเกิดจากอนุพากย์ 1 อนุพากย์ที่มีใจความสมบูรณ์ ส่วนประโยคซับซ้อน (Complex sentence) เกิดจากอนุพากย์มากกว่า 2 อนุพากย์เชื่อมเข้าด้วยกันด้วยตัวเชื่อม โครงสร้างในประโยคซับซ้อนมี 2 ประเภท คือ โครงสร้างแบบคู่ขนาน (Coordination) และ โครงสร้างซ้อน (Embedding) โดยที่โครงสร้างแบบแรกประกอบไปด้วย 2 อนุพากย์หรือมากกว่าที่มีความเท่าเทียมกันเชิงหน้าที่ อยู่ในโครงสร้างระดับเดียวกัน และเชื่อมเข้าด้วยกันโดยตัวเชื่อม ส่วนโครงสร้างซ้อนเป็นโครงสร้างที่มีอนุพากย์หนึ่งอยู่ภายในอีกอนุพากย์หนึ่ง

ไวยากรณ์หน้าที่อีกไวยากรณ์หนึ่ง คือไวยากรณ์บทบาทและการอ้างอิง (Role and Reference Grammar) ของ Foley and VanValin (1984) อธิบายว่าอนุพากย์ประกอบด้วยส่วนหลัก (Core) และ ส่วนชายขอบ (Periphery) โดยที่ส่วนหลักประกอบไปด้วยนิวเคลียส (Nucleus) และอาร์กิวเมนต์ (Argument) ส่วนชายขอบ ประกอบด้วยส่วนที่ไม่ใช่อาร์กิวเมนต์ของกริยา โครงสร้างของอนุพากย์สามารถแสดงในรูปโครงสร้างต้นไม้ได้ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างต้นไม้ประโยคภาษาอังกฤษตามแนวไวยากรณ์บทบาทและการอ้างอิง ดัดแปลงจากหนังสือ Structure and Function: A Guide to Three Major Structural-Functional Theories (Part 2: From clause to discourse and beyond) ของ Butler (2003)

ในไวยากรณ์นี้ อนุพากย์มากกว่า 1 อนุพากย์สามารถเชื่อมเข้าด้วยกันเป็นประโยคซับซ้อน และความสัมพันธ์ระหว่างอนุพากย์มี 3 ประเภท ได้แก่ coordination, subordination และ cosubordination เรียกความสัมพันธ์เหล่านี้ว่าเน็กซ์ (Nexus) แต่ละเน็กซ์จะอยู่ในโครงสร้างระดับใดก็ได้ใน 3 ระดับ คือ นิวเคลียส ส่วนหลัก หรืออนุพากย์ ดังนั้นจึงได้โครงสร้างรวมทั้งสิ้น 9 โครงสร้าง ได้แก่ coordination nucleus, coordination core, coordination clause,

subordination nucleus, subordination core, subordination clause, cosubordination nucleus, cosubordination core, และ cosubordination clause (Butler 2003)

นอกจากนี้ในไวยากรณ์ระบบหน้าที่ (Systemic Functional Grammar) ของ Halliday (1994) อนุพากย์เป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์ทวากยสัมพันธ์ สำหรับไวยากรณ์ระบบหน้าที่ “ประโยค” เป็นคำที่ใช้อ้างถึงหน่วยที่เกิดจากรูปเขียนของภาษา ซึ่งอยู่ภายในเครื่องหมาย “.” Halliday เรียกประโยคว่าเป็นหน่วยสร้างของการเขียน (Constituent of writing) ในขณะที่อนุพากย์เป็นหน่วยสร้างของไวยากรณ์ (Constituent of grammar) ในไวยากรณ์นี้อนุพากย์ประกอบด้วยกลุ่ม (Groups) แต่ละกลุ่มประกอบด้วยคำ (Words) และคำแต่ละคำประกอบด้วยหน่วยคำ (Morphemes) เรียกอนุพากย์ตั้งแต่ 2 อนุพากย์ที่เชื่อมกันด้วยตัวเชื่อมว่าอนุพากย์ซับซ้อน (Clause complex) ซึ่งเทียบได้กับประโยคซับซ้อนในไวยากรณ์อื่น ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างอนุพากย์ในอนุพากย์ซับซ้อนมีด้วยกัน 2 มิติ คือ แท็กซิส (Taxis) และ ลอจิกโคซีแมนติก (Logico-semantic) โดยที่แท็กซิสเป็นความสัมพันธ์ระหว่างอนุพากย์ที่แสดงถึงสถานะเชิงโครงสร้างและความหมายของอนุพากย์ภายในอนุพากย์ซับซ้อนแบ่งออกเป็น 2 สถานะความสัมพันธ์ คือพาราแท็กซิส (Parataxis) และไฮโปแท็กซิส (Hypotaxis) ในความสัมพันธ์แบบพาราแท็กซิส 2 อนุพากย์หรือมากกว่าเชื่อมเข้าด้วยกันโดยมีสถานะที่เท่าเทียมกัน และในความสัมพันธ์แบบไฮโปแท็กซิส 2 อนุพากย์หรือมากกว่าจะมีสถานะที่ต่างกัน โดยมีอนุพากย์หนึ่งเป็นอนุพากย์หลัก และอนุพากย์อื่น ๆ เป็นอนุพากย์พึ่งพา ส่วนความสัมพันธ์แบบลอจิกโคซีแมนติก เป็นความสัมพันธ์เชิงตรรกะและความหมาย แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ การขยายความ (Expansion) และโปรเจคชัน (Projection) แต่ละชนิดจะแบ่งออกเป็นชนิดย่อยอีก การขยายความประกอบไปด้วย 3 ชนิดได้แก่ การซ้ำความ (Elaboration) การเพิ่มความ (Extension) และการให้เหตุผล (Enhancement) ส่วนการโปรเจคชันประกอบไปด้วย 2 ชนิดได้แก่ คำพูดที่อ้างถึง (Locution) และความคิดที่อ้างถึง (Idea)

จากงานที่ทบทวนมาข้างต้น จะเห็นว่า อนุพากย์เป็นหน่วยปริจเฉทพื้นฐานที่มีองค์ประกอบและขอบเขตของโครงสร้างทางทวากยสัมพันธ์ที่ชัดเจน อนุพากย์สามารถประกอบเข้าด้วยกันเป็นโครงสร้างที่ซับซ้อนและใหญ่ขึ้นได้ นั่นคือ ประโยค และปริจเฉทนั่นเอง ในขณะที่ประโยคเป็นหน่วยที่กำหนดจากการเขียน ในภาษาไทยซึ่งไม่มีการกำหนดวิธีเขียนเป็นประโยคที่ชัดเจน อนุพากย์จึงน่าจะเป็นหน่วยที่เหมาะสมมากกว่าประโยค ทั้งสำหรับการศึกษาโครงสร้างปริจเฉท และการศึกษางานทางด้านภาษาศาสตร์ธรรมชาติภาษาไทย

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับอนุพากย์ที่ใช้ในการแยกอนุพากย์

อนุพากย์เป็นหน่วยพื้นฐานที่เมื่อประกอบหลาย ๆ อนุพากย์เข้าด้วยกันแล้วจะได้โครงสร้างปริจเฉท สำหรับงานทางด้านการศึกษาประมวลผลภาษาธรรมชาติ อนุพากย์สามารถนำไปใช้เป็นหน่วยพื้นฐานของการประมวลผล การระบุขอบเขตและแยกอนุพากย์จึงเป็นงานหนึ่งที่มีความสำคัญ กรอบทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับและมีการอ้างอิงอย่างแพร่หลายที่สามารถใช้กำหนดขอบเขตของอนุพากย์เพื่อให้ได้หน่วยที่สามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์ภายในโครงสร้างปริจเฉทได้ ได้แก่ Linguistic Discourse Model หรือ LDM ของ Polanyi (1988) และ Rhetorical Structure Theory หรือ RST ของ Mann and Thompson (1988) ทั้ง 2 ทฤษฎีนี้ต่างมีความเห็นตรงกันว่า อนุพากย์เป็นหน่วยที่มีความสำคัญต่อการศึกษาโครงสร้างปริจเฉท เพราะเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดที่มีข้อมูลเชิงเนื้อหาและความหมาย และเรียกหน่วยที่เล็กที่สุดในปริจเฉทนี้ว่า หน่วยปริจเฉทพื้นฐาน (Elementary Discourse Unit: EDU) ซึ่งแต่ละหน่วยจะไม่คาบเกี่ยวกัน (Non-overlapping) การศึกษาโครงสร้างปริจเฉทจึงหมายถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยปริจเฉทพื้นฐานว่ามีการเชื่อมโยงความกันอย่างไร และท้ายที่สุดจะสามารถนำโครงสร้างปริจเฉทที่วิเคราะห์มาแสดงในรูปของแผนภูมิต้นไม้ได้ การอธิบายโครงสร้างและขอบเขตอนุพากย์ปริจเฉทของทั้ง 2 ทฤษฎีนี้มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 Linguistic Discourse Model

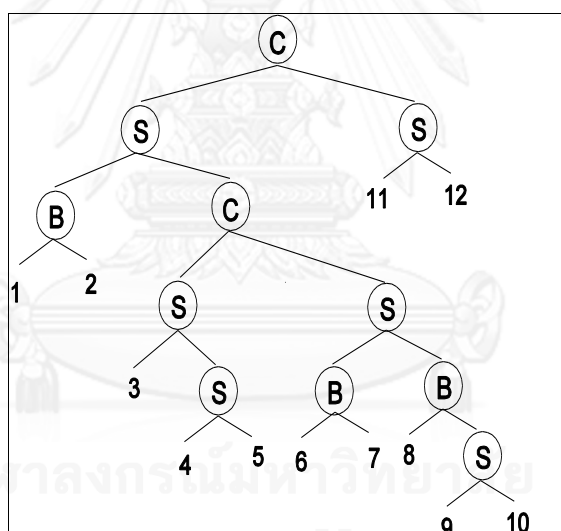
Linguistic Discourse Model หรือ LDM (Polanyi 1988) มีการอธิบายปริจเฉทสัมพันธ์ว่าขึ้นอยู่กับความตีความ (Interpretation) ยึดหลักการทางวากยสัมพันธ์เป็นหลักในการระบุประเภทความสัมพันธ์ระหว่างสองหน่วยว่ามีความสัมพันธ์กันแบบคู่ขนาน, ไม่คู่ขนาน หรือความสัมพันธ์แบบเป็นคู่ (Coordination, Subordination, and Binary) โครงสร้างผิวของปริจเฉทประกอบไปด้วยหน่วยพื้นฐาน 2 หน่วย คือ หน่วยปริจเฉทพื้นฐาน (Elementary Discourse Constituent Units: e-DCUs) และโอเปอร์เรเตอร์ (Discourse Operators: DOs) โดยที่หน่วยปริจเฉทพื้นฐานเป็นหน่วยที่แสดงอาการ หรือเหตุการณ์หนึ่ง มีเนื้อหาเชิงประพจน์ (Propositional content) หน่วยนี้อาจอยู่ในรูปของประโยคความเดียวหรืออนุพากย์ก็ได้ ส่วนโอเปอร์เรเตอร์เป็นหน่วยที่ไม่ได้แสดงเนื้อหาเชิงประพจน์ (Non-propositional content) แต่มีหน้าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยปริจเฉทพื้นฐาน หน่วยที่เป็นโอเปอร์เรเตอร์ ได้แก่ logical operators, vocatives, affirmations / disaffirmations, particles, exclamations, และ connectives การตัดอนุพากย์ตามแนว LDM คือการหาขอบเขตของหน่วยพื้นฐาน 2 หน่วยนี้

ข้อความต่อไปนี้เป็นตัวอย่างข้อความภาษาอังกฤษที่วิเคราะห์ด้วย LDM ซึ่งนำมาจากงานของ Joshi et al. (2006) โดยหน่วยปริจเฉทพื้นฐานจะอยู่ในเครื่องหมายวงเล็บสี่เหลี่ยม และมี

ตัวเลขลำดับของหน่วยประจําพื้นฐานแสดงไว้ข้างวงเล็บปิด และเมื่อวิเคราะห์โครงสร้างและประจําความสัมพันธ์ของข้อความนี้แล้ว จะสามารถสร้างแผนภูมิต้นไม้ได้ดังภาพที่ 2.2

ข้อความ

[Whatever advances we may have seen in knowledge management,]1
 [knowledge sharing remains a major issue.]2 [A key problem is]3 [that
 documents only assume value]4 [when we reflect upon their content.]5
 [Ultimately,]6 [the solution to this problem will probably reside in the
 documents themselves.]7 [In other words,]8 [the real solution to the
 problem of knowledge sharing involves authoring,]9 [rather than document
 management.]10 [This paper is a discussion of several new approaches to
 authoring and opportunities for new technologies]11 [to support those
 approaches.]12

ภาพที่ 2.2 แผนภูมิต้นไม้ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อความภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎี LDM ดัดแปลงจาก Discourse Annotation Tutorial ของ Joshi, Prasad et al. (2006)

2.2.2 Rhetorical Structure Theory

ทฤษฎี Rhetorical Structure Theory หรือ RST (Mann and Thompson 1988) เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่าง ๆ ในประจํา และแสดงออกมาโดยใช้แผนภูมิโครงสร้างต้นไม้ (Tree diagram) การวิเคราะห์โครงสร้างประจําจะคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างเจตนาของผู้ส่งสารและสารของตัวสาร ทฤษฎีนี้เสนอว่า หน่วยประจําพื้นฐานแต่ละหน่วยจะมีสถานะความสำคัญไม่เท่ากัน สถานะความสำคัญ (Nuclearity status) นี้แบ่งออกได้ 2 สถานะ

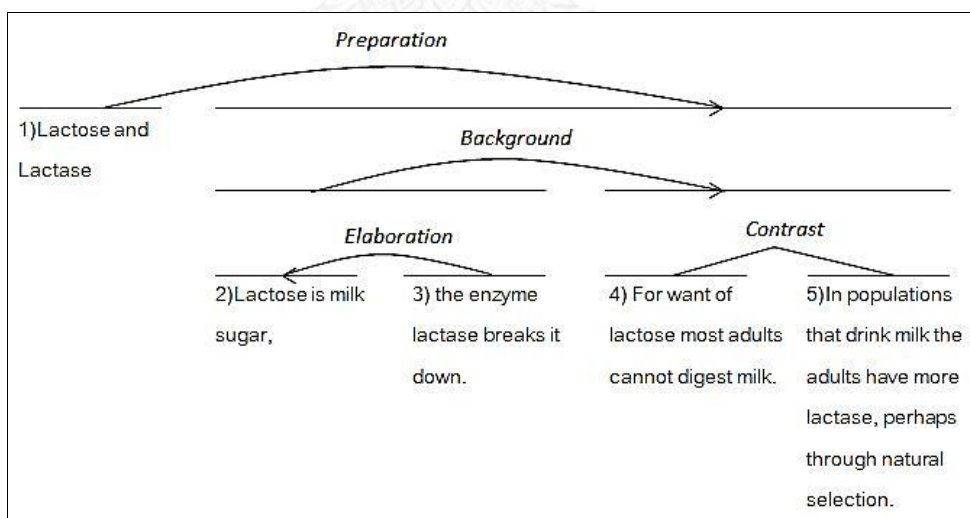
ได้แก่ สถานะนิวเคลียส (Nucleus) และสถานะแซทเทลไลต์ (Satellite) หน่วยปริจเฉทพื้นฐานที่มีสถานะนิวเคลียสคืออนุพากย์ที่เป็นใจความหลักของถ้อยคำ เป็นส่วนที่จำเป็นและไม่สามารถละทิ้งได้ ส่วนหน่วยปริจเฉทพื้นฐานที่มีสถานะแซทเทลไลต์ คืออนุพากย์ที่ทำหน้าที่ขยายอนุพากย์สถานะนิวเคลียส เป็นส่วนที่สามารถละทิ้งได้โดยไม่กระทบใจความหลัก หน่วยปริจเฉทพื้นฐานแต่ละหน่วยไม่ว่าจะมีสถานะใดก็ตามเมื่อประกอบเข้าด้วยกันจะแสดงความสัมพันธ์หรือมีปริจเฉทสัมพันธ์ (Rhetorical relation) อย่างใดอย่างหนึ่งต่อกันเสมอ ประเภทปริจเฉทสัมพันธ์ที่เสนอใน RST มีทั้งหมด 78 ประเภท ยกตัวอย่างปริจเฉทสัมพันธ์ ได้แก่ การขัดแย้ง (Contrast), เงื่อนไข (Condition), การสรุป (Summary), และการแสดงเจตนา (Purpose) เป็นต้น

ตัวอย่างข้อความภาษาอังกฤษต่อไปนี้

“Lactose and Lactase

Lactose is milk sugar, the enzyme lactase breaks it down. For want of lactase most adults cannot digest milk. In populations that drink milk the adults have more lactase, perhaps through natural selection.”

ประกอบไปด้วยหน่วยปริจเฉทพื้นฐานจำนวน 5 หน่วย และสามารถเขียนให้อยู่ในรูปโครงสร้างต้นไม้ ซึ่งแสดงปริจเฉทสัมพันธ์ 4 ความสัมพันธ์ ได้แก่ preparation, background, elaboration, และ contrast ได้ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 ตัวอย่างการวิเคราะห์โครงสร้างปริจเฉทตามแนวทฤษฎี RST ดัดแปลงจาก Mann and Taboada (2005)

เนื่องจากหน่วยปริจเฉทพื้นฐานในทฤษฎี RST ก็คืออนุพากย์ตามไวยากรณ์ภาษาศาสตร์ทั่วไป ดังนั้นการระบุขอบเขตหน่วยปริจเฉทพื้นฐานก็คือการระบุขอบเขตอนุพากย์ การกำหนดว่า

หน่วยใดบ้างที่เป็นอนุพากย์ปริจเฉทตามทฤษฎี RST ได้มีการเขียนอธิบายไว้ในคู่มือการกำกับหน่วยทางปริจเฉทสำหรับใช้สร้างคลังข้อมูล RST Discourse Treebank ของ Carlson and Marcu (2001) และคู่มือนี้ก็ถูกใช้เป็นแบบอย่างและแนวทางสำหรับการศึกษาการตัดหน่วยปริจเฉทพื้นฐานอย่างแพร่หลาย หน่วยที่กำหนดให้เป็นหน่วยปริจเฉทพื้นฐานจะพิจารณาจากความละเอียดของการกำกับ (Granularity of tagging) และความเป็นไปได้ที่จะใช้ในการศึกษาหน่วยที่ใหญ่ขึ้น โดยใช้โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์และคำเชื่อมต่าง ๆ ในการช่วยระบุขอบเขตของหน่วยปริจเฉทพื้นฐาน ตัวอย่างหน่วยที่ถือว่าเป็นหน่วยปริจเฉทพื้นฐานตามการวิเคราะห์ในคู่มือนี้ เช่น superordinate clauses, subordinate clauses, infinitival modifiers, Prepositional phrases with a clausal object, coordinated clauses, syntactic focusing devices (เช่น cleft, extraposition, pseudo-cleft constructions), correlative subordinators, relative clauses, nominal postmodifier with non-finite clause, appositives, parentheticals, phrases with strong discourse markers (เช่น because, in spite of, as a result of, according to) ฯลฯ

ส่วนหน่วยที่ไม่ถือว่าเป็นหน่วยปริจเฉทพื้นฐานได้แก่ clausal subjects and objects of verbs, clausal objects of prepositional phrases, infinitival complements, และ participial complements เป็นต้น อย่างไรก็ตามการนิยามขอบเขตหน่วยปริจเฉทพื้นฐานตามแนวทฤษฎี RST อาจแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์และลักษณะภาษาที่แตกต่างกันออกไป

เมื่อเปรียบเทียบขอบเขตของอนุพากย์ปริจเฉทตามแนวทฤษฎี RST และ LDM จะพบว่าคำเชื่อมใน RST เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยปริจเฉทพื้นฐาน ในขณะที่คำเชื่อมใน LDM ไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยปริจเฉทพื้นฐาน แต่เป็นอีกหน่วยที่มีหน้าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยปริจเฉทพื้นฐาน ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะยึดตามแนวทฤษฎี RST อนุพากย์ซึ่งเป็นหน่วยพื้นฐานของการวิเคราะห์ปริจเฉทที่ต้องการแยกในงานนี้ จึงอิงตามหน่วยพื้นฐานที่ต้องใช้ในการวิเคราะห์แบบ RST สาเหตุที่เลือกทฤษฎีนี้ เนื่องจาก RST ให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างเจตนาของผู้ส่งสารและสารระของตัวสาร ทำให้สามารถอธิบายประเภทความสัมพันธ์ได้ละเอียดกว่า เห็นได้จากมีการแบ่งประเภทย่อยของความสัมพันธ์ได้เป็นจำนวนมาก การกำหนดขอบเขตอนุพากย์ตามแนวทฤษฎีนี้ จึงน่าจะสามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์และโครงสร้างปริจเฉทได้อย่างครบถ้วน

2.2.3 การใช้ RST วิเคราะห์ภาษาไทย

สำหรับการใช้ RST ในการวิเคราะห์ปริจเฉทนั้น ขั้นแรกจะต้องแยกหน่วยพื้นฐานต่าง ๆ ภายในปริจเฉท ในที่นี้จะขอเรียกหน่วยพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์โครงสร้างปริจเฉท หรือ Elementary discourse unit ว่า “หน่วยปริจเฉทพื้นฐาน” หรือ “EDU” อันประกอบไปด้วยอนุ

พากย์และวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมเด่น เมื่อแยก EDU ได้แล้ว ก็ทำการวิเคราะห์และระบุประเภทความสัมพันธ์ระหว่าง EDU ที่อยู่ติดกัน ซึ่งในที่สุดแล้วจะสามารถสร้างแผนภูมิต้นไม้เพื่อแสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ภายในปริจเฉทได้

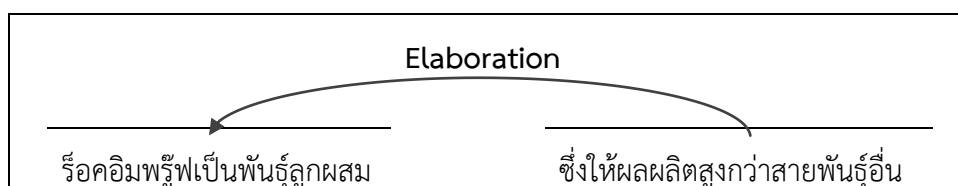
ในส่วนของประเภทความสัมพันธ์ Mann and Thompson (1988) ผู้พัฒนาทฤษฎีนี้ กล่าวว่า ในการวิเคราะห์ปริจเฉท ไม่จำเป็นต้องใช้ประเภทความสัมพันธ์ทั้งหมด 78 ประเภทตามที่เสนอเอาไว้ใน RST นั่นคือ ผู้ศึกษาปริจเฉทสามารถเลือกความละเอียดของการแบ่งประเภทปริจเฉทสัมพันธ์ได้ โดยสามารถพิจารณาได้จากลักษณะของภาษาที่ต้องการศึกษา และเป้าประสงค์ของการศึกษาหรือการนำไปใช้

งานวิจัยหนึ่งของเมธี วัฒนะเมธานนท์ (2549) ซึ่งศึกษาระบบการรู้จำความสัมพันธ์ระดับปริจเฉทในภาษาไทยโดยใช้แบบจำลองนาอิวฟ์เบย์ ได้นำ RST มาเป็นกรอบในการกำหนดประเภทปริจเฉทสัมพันธ์ในภาษาไทย งานนี้ได้นำเสนอการวิเคราะห์ปริจเฉทภาษาไทยด้วย RST อย่างละเอียด ประเภทปริจเฉทสัมพันธ์ที่ใช้ในงานนี้มีจำนวนทั้งหมด 78 ประเภทความสัมพันธ์ ซึ่งในที่นี้ จะขอเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ภาษาไทยของงานเมธี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความน่าสนใจ ทำให้เห็นภาพการใช้ RST ในการวิเคราะห์ปริจเฉทภาษาไทย ข้อความและรูปภาพต่อไปนี้เป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างข้อความภาษาไทยที่ใช้ RST ในการวิเคราะห์ โดยเครื่องหมายวงเล็บสี่เหลี่ยมใช้สำหรับแสดงขอบเขตของ EDU และตัวเลขที่กำกับข้างวงเล็บปิดแสดงลำดับที่ของ EDU

ข้อความ 1

[ร้อยคิมพู้ฟเป็นพันธุ์ลูกผสม]¹[ซึ่งให้ผลผลิตสูงกว่าสายพันธุ์อื่น]²

จากข้อความ 1 แยกได้ 2 EDU คำว่า “ซึ่ง” เป็นคำเชื่อมแสดงการขยายความ นั่นคือ EDU ที่ 2 ขยาย EDU แรก จึงกล่าวได้ว่าทั้ง 2 หน่วยมีปริจเฉทสัมพันธ์แบบขยายความ (Elaboration relation) เมื่อนำข้อความนี้ไปสร้างแผนภูมิต้นไม้ จะเห็นขอบเขตขอบเขตของทั้ง 2 EDU ชัดเจนมากขึ้น และปริจเฉทสัมพันธ์สามารถแสดงโดยการโยงเส้นพร้อมระบุชื่อความสัมพันธ์ไว้เหนือเส้นนั้น แผนภูมิต้นไม้สำหรับข้อความ 1 จะได้ดังภาพที่ 2.4

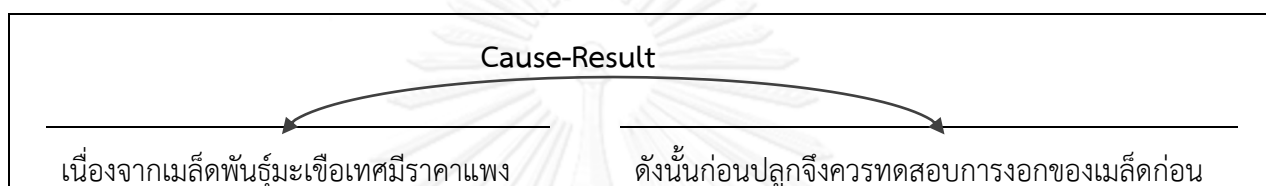

ภาพที่ 2.4 แผนภูมิต้นไม้ RST แสดงปริจเฉทสัมพันธ์ของข้อความ 1

ข้อความ 2

[เนื่องจากเมล็ดพันธุ์มะเขือเทศมีราคาแพง]1[ตั้งนั้นก่อนปลูกจึงควรทดสอบการงอกของเมล็ดก่อน]2

จากข้อความ 2 แยกได้ 2 EDU คำเชื่อม “เนื่องจาก” และ “ตั้งนั้น” เป็นคำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์แบบให้เหตุและผล (Cause-Result relation) โดย EDU แรกเป็นสาเหตุ และ EDU ที่ 2 เป็นผลจากสาเหตุดังกล่าว สามารถสร้างแผนภูมิต้นไม้แสดงโครงสร้างและประจักษ์สัมพันธ์ได้ดังภาพที่ 2.5

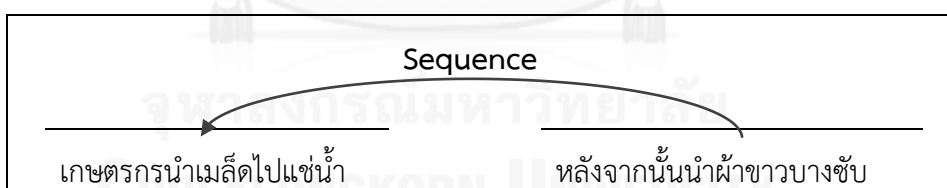

ภาพที่ 2.5 แผนภูมิต้นไม้ RST แสดงประจักษ์สัมพันธ์ของข้อความ 2

ข้อความ 3

[เกษตรกรนำเมล็ดไปแช่น้ำ]1[หลังจากนั้นนำผ้าขาวบางซับ]2

จากข้อความ 3 แยกได้ 2 EDU คำเชื่อม “หลังจากนั้น” เป็นคำเชื่อมแสดงลำดับของเหตุการณ์ สิ่งที่ตามหลังคำเชื่อมนี้จะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทีหลัง ในที่นี้ EDU แรกเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน และ EDU ที่ 2 เกิดขึ้นในลำดับต่อมา ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าทั้ง 2 EDU นี้มีประจักษ์สัมพันธ์แบบเป็นลำดับ (Sequence relation) และสามารถสร้างแผนภูมิต้นไม้ได้ดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 แผนภูมิต้นไม้ RST แสดงประจักษ์สัมพันธ์ของข้อความ 3

ในงานนี้ ผู้วิจัยจะไม่วิเคราะห์ประจักษ์สัมพันธ์ระหว่างอนุพากย์ แต่จะทำการแยกอนุพากย์ภายในประจักษ์ด้วยเครื่องเท่านั้น สาระสำคัญของ RST ที่ผู้วิจัยใช้ในงานนี้คือ การกำหนดหน่วยที่จะเป็นอนุพากย์ภาษาไทย เพื่อนำไปเป็นกรอบสำหรับการแยกอนุพากย์ภาษาไทยด้วยเครื่อง ซึ่งอนุพากย์ที่แยกได้ สามารถนำไปใช้เป็นหน่วยพื้นฐานในการวิเคราะห์ประจักษ์ภาษาไทยตามแนวทฤษฎี RST ได้ ส่วนการกำหนดขอบเขตอนุพากย์ภาษาไทยที่ใช้ในงานนี้ จะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 4

2.3 แนวทางการแยกอนุพากย์ด้วยเครื่อง

ในที่นี้จะใช้คำว่า “การแยกอนุพากย์” หรือ “การแยกหน่วยปริจเฉทพื้นฐาน” หรือ “การแยก EDU” สำหรับการหาขอบเขตระดับอนุพากย์ในปริจเฉท และ “การแยกประโยค” ในกรณีที่เป็น การหาขอบเขตระดับประโยคในปริจเฉท ทั้งการแยกอนุพากย์และการแยกประโยคต่างก็มีแนวคิดเหมือนกัน คือเป็นหาขอบเขตของหน่วยที่ต้องการแยก และระบุประเภทของหน่วยที่แยก การแยกหน่วยเหล่านี้ด้วยเครื่องสามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทางหลัก ได้แก่ แนวทางการใช้กฎ และแนวทางการเรียนรู้ด้วยเครื่อง ดังนี้

2.3.1 แนวทางการใช้กฎ (Rule-based approaches)

แนวทางการใช้กฎ คือ การกำหนดกฎไวยากรณ์ (Regular grammar) หรือนิพจน์ปรกติ (Regular expression) เพื่อใช้ในการหาขอบเขตและระบุประเภทของหน่วยที่ต้องการแยก เช่น กฎการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ กฎการเว้นวรรค กฎการใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ตัวพิมพ์เล็ก การกำหนดรายการคำ การใช้กฎในการหารูปแบบของการเรียงตัวกันของอักขระ ฯลฯ ภาพที่ 2.7 แสดงตัวอย่างของการแยกประโยคภาษาอังกฤษด้วยวิธีการใช้กฎ

IF ((right context = period + space + capital letter
OR period + quote + space + capital letter
OR period + space + quote + capital letter)
AND (left context != abbreviation))
THEN sentence boundary

ภาพที่ 2.7 ตัวอย่างกฎเพื่อใช้ในการแยกประโยคภาษาอังกฤษ ดัดแปลงจากการบรรยายของ Lemnitzer (2006)

อย่างไรก็ตาม วิธีการใช้กฎจะไม่สามารถใช้ได้กับเอกสารทุกประเภท เนื่องจากภาษาแต่ละประเภทมีกฎที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องสร้างกฎเป็นจำนวนมากเพื่อให้ครอบคลุม และสามารถแยกหน่วยที่ต้องการได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

Tofiloski, Brooke et al. (2009) เสนอการแยกหน่วยปริจเฉทพื้นฐานโดยการใช้กฎทางวากยสัมพันธ์ (syntactically-based rules) 12 กฎ และกฎเกี่ยวกับคำ (lexical rules) อีกจำนวนหนึ่ง ได้แก่ วลีระบุบุ๋นย และประเภทของคำ ใช้ประโยคเป็นข้อมูลรับเข้าเพื่อแยกหน่วยปริจเฉทพื้นฐาน มีการกำหนดหน่วยที่เป็นหน่วยปริจเฉทพื้นฐานตามแนวทฤษฎี RST

นอกจากนี้ Van der Vliet (2010) ได้เสนอวิธีการระบุขอบเขตหน่วยปริจเฉทพื้นฐานภาษาดัตช์โดยวิธีการใช้กฎ หน่วยที่เขากำหนดให้เป็นหน่วยปริจเฉทพื้นฐาน ได้แก่ clauses, simple sentences, coordinate clauses, non-restrictive relative clauses, embedded non-restrictive relative clauses, fragments functioning as complete utterances, coordinate elliptical clauses การระบุขอบเขตหน่วยปริจเฉทพื้นฐานเริ่มจากการแยกประโยคและสร้างต้นไม้โครงสร้างพึ่งพา (Dependency tree) โดยใช้ Alpino ซึ่งเป็น XML parser และใช้ประโยคซึ่งอยู่ในรูปต้นไม้โครงสร้างพึ่งพาเป็นข้อมูลรับเข้าสำหรับหาขอบเขตอนุพากย์ปริจเฉท จากนั้นเขียนสคริปต์ Xquery ซึ่งใช้ในการคิวรี (Query) ต้นไม้โครงสร้างพึ่งพาที่เป็นภาษา XML สคริปต์ของเขาใช้กฎทางวากยสัมพันธ์และเครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ ในการกำกับขอบเขตอนุพากย์ปริจเฉท ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินการทำงานของระบบคือข้อความสารานุกรม (Encyclopedia texts) และจดหมายระดมทุน (Fundraising letters) ได้ค่าความแม่นยำ และค่าความครบถ้วน 73 เปอร์เซ็นต์ และ 67 เปอร์เซ็นต์ สำหรับข้อมูลจากสารานุกรม และ 76 เปอร์เซ็นต์ และ 74 เปอร์เซ็นต์ สำหรับจดหมายระดมทุน

2.3.2 แนวทางการเรียนรู้ด้วยเครื่อง (Machine Learning)

แนวทางการเรียนรู้ด้วยเครื่อง คือ การใช้แบบจำลองทางสถิติมาใช้ในการหาขอบเขตและระบุประเภทของหน่วยที่ต้องการแยก วิธีนี้ไม่ต้องพึ่งพาการเขียนกฎ ทำให้สามารถจัดการกับเอกสารที่กฎไม่ครอบคลุมได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้กับประเภทภาษาได้หลายประเภทอีกด้วย หลักการคือจะต้องกำหนดลักษณะ (Features) ต่าง ๆ เพื่อให้แบบจำลองเกิดการเรียนรู้จากชุดข้อมูลการฝึกฝน (Training data) จากนั้นแบบจำลองจะสามารถหาขอบเขตและระบุประเภทของหน่วยที่ต้องการแยกในเอกสารที่เครื่องไม่เคยเห็นมาก่อนได้ ตัวอย่างแบบจำลอง เช่น ฮิดเดนมาร์คอฟโมเดล (Hidden Markov Models), โครงข่ายประสาทเทียม (Neural Network), ต้นไม้ช่วยตัดสินใจ (Decision Tree), นาอิวเบย์ (Naïve Bayes), ฯลฯ ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้แบบจำลองทางสถิติมีดังต่อไปนี้

Molina and Pla (2001) ศึกษาการระบุอนุพากย์ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบจำลองทางสถิติฮิดเดนมาร์คอฟโมเดล ใช้ข้อมูลรับเข้าในรูปประโยค โดยทำการตัดคำ ระบุประเภทของคำ และแจกส่วนประโยคแต่ละประโยค ในขั้นตอนการระบุอนุพากย์ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นการระบุจุดเริ่มต้นของอนุพากย์ ส่วนที่ 2 เป็นการระบุจุดสิ้นสุดของอนุพากย์ และส่วนที่ 3 เป็นการกำกับหน่วยที่เป็นอนุพากย์ ฮิดเดนมาร์คอฟโมเดลจะทำการคำนวณเพื่อหาค่าความน่าจะเป็นของการเรียงตัวกันของประเภทคำ และการเรียงตัวกันของหน่วยสร้างทางไวยากรณ์ ที่ให้ค่าความน่าจะเป็นสูงสุดที่จะเป็นจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของอนุพากย์ จากการทดสอบระบบทั้ง 3 ส่วน ได้ค่า F-score 86.48

เปอร์เซ็นต์, 78.38 เปอร์เซ็นต์, และ 66.79 เปอร์เซ็นต์ สำหรับส่วนที่ 1, 2, และ 3 ตามลำดับ ทั้งนี้ พบว่าการระบุจุดเริ่มต้นของอนุพากย์ทำได้ง่ายกว่าการระบุจุดสิ้นสุด

Sporleder and Lapata (2005) ได้เสนอการแยกหน่วยปริจเฉทพื้นฐานโดยใช้กรอบการวิเคราะห์ขอบเขตหน่วยปริจเฉทพื้นฐานตามแนว RST และทำการกำกับหน่วยปริจเฉทพื้นฐานแต่ละหน่วยด้วยว่ามีสถานะเป็นนิวเคลียสหรือแซทเทิลไลต์ แบบจำลองที่ใช้ในงานนี้คือบูสต์ติง (Boosting) ใช้ข้อมูลรับเข้าเป็นประโยค ลักษณะที่ใช้ในขั้นตอนการแยกหน่วยปริจเฉทพื้นฐานเป็นลักษณะประเภทข้อมูลเชิงไวยากรณ์และคำ ได้แก่ คำ (Tokens) ประเภทของคำ (Parts of speech) หน่วยสร้างทางไวยากรณ์ (Syntactic chunks) คำเชื่อม (Connectives) และตำแหน่งของคำในประโยค ส่วนในขั้นตอนการกำกับสถานะของหน่วยปริจเฉทพื้นฐานใช้ลักษณะเพิ่มอีก 2 ลักษณะ คือความยาวของหน่วยปริจเฉทพื้นฐานโดยวัดจากจำนวนคำ และจำนวนหน่วยปริจเฉทพื้นฐานภายในประโยค ในงานนี้ได้นำเสนอเพียงประสิทธิภาพของการกำกับสถานะของหน่วยปริจเฉทพื้นฐานเท่านั้น เนื่องจากเป็นวัตถุประสงค์หลักของงาน โดยได้ค่า F-score มากกว่า 74 เปอร์เซ็นต์

Subba and Di Eugenio (2007) กำหนดขอบเขตหน่วยปริจเฉทพื้นฐานตามทฤษฎี RST และใช้โครงข่ายประสาทเทียมในการแยกหน่วยปริจเฉทพื้นฐานข้อมูลรับเข้าอยู่ในรูปประโยค ลักษณะที่ใช้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทของคำ ข้อมูลทางวากยสัมพันธ์ คำระบุนัยปริจเฉท และเครื่องหมายวรรคตอน ใช้ข้อมูลจากคลังข้อมูล RST-DT ในการทดสอบประสิทธิภาพ และเปรียบเทียบผลกับระบบแยกปริจเฉทที่ใช้ต้นไม้ช่วยตัดสินใจ ผลปรากฏว่าระบบที่ใช้โครงข่ายประสาทเทียมได้ค่าความแม่นยำและความครบถ้วนสูงกว่า 80 เปอร์เซ็นต์

Vijay Sundar Ram, Bakiyavathi et al. (2009) ศึกษาการระบุขอบเขตอนุพากย์ในภาษาทมิฬ ในขั้นตอนการประมวลเบื้องต้น ประโยคที่เตรียมเอาไว้แล้วถูกนำมากำกับหมวดคำ และแจกส่วนประโยค จากนั้นใช้แบบจำลองคอนดิชันนอลแรนดอมฟิลด์ (Conditional Random Fields: CRFs) ในขั้นตอนการระบุขอบเขตของอนุพากย์ โดยอนุพากย์ที่ต้องการระบุขอบเขตแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ Participle clause, conditional clause, infinitive clause, non-finite clause และ main clause ลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนแบบจำลอง ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการกำกับหมวดคำ การแจกส่วนประโยค และโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ใช้ข้อมูลจากคลังข้อมูลข่าวภาษาทมิฬจำนวน 219 ประโยคในการทดลอง และ 75 ประโยคสำหรับการทดสอบ ได้ผลคือระบบสามารถกำกับจุดเริ่มต้นของอนุพากย์ได้ถูกต้อง 81.58 เปอร์เซ็นต์ และจุดสิ้นสุดของอนุพากย์ 87.37 เปอร์เซ็นต์

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแยกอนุพากย์ในภาษาไทย

Charoensuk (2005) ได้เสนอวิธีการแยกหน่วยปริจเฉทพื้นฐานด้วยวิธีการผสมระหว่างการเรียนรู้ด้วยเครื่องและการใช้กฎ เรียกหน่วยปริจเฉทพื้นฐานว่า “อนุพากย์ปริจเฉท” วิธีการศึกษาเริ่ม

จากการกำหนดขอบเขตอนุพากย์ปริจเฉทภาษาไทยตามแนวทฤษฎี RST แบ่งอนุพากย์ปริจเฉท ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อนุพากย์พื้นฐาน และอนุพากย์ซ้อน ตัวอย่างอนุพากย์ปริจเฉทในงานนี้ เป็นดังตาราง 2.1

ชนิดของอนุพากย์		ตัวอย่าง
Basic	Simple sentence	[กะหล่ำปลีสีเขียว]
	Noun phrase	โรคระบาดพบในภาคกลาง [เช่น ปทุมธานี, นครปฐม]
Embedded	Embedded clause	กะหล่ำปลี [ที่ถูกทำลาย] จะมีสีเหลือง
	Noun phrase	เกษตรกรควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจน [เช่น ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต หรือยูเรีย] ลงในแปลงด้วย

ตารางที่ 2.1 ชนิดและตัวอย่างของอนุพากย์ปริจเฉทในภาษาไทยวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎี RST ดัดแปลงจาก Charoensuk (2005)

ในขั้นตอนของการแยกอนุพากย์ด้วยเครื่องของงานนี้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การประมวลผลเบื้องต้น การแยกอนุพากย์ และการประมวลผลขั้นปลาย ขั้นตอนของการประมวลผลเบื้องต้นประกอบด้วย การตัดคำ การกำกับหมวดคำ การสกัดชื่อเฉพาะ และการสกัดคำนามประสม ขั้นตอนของการแยกอนุพากย์ใช้แบบจำลองต้นไม้ช่วยตัดสินใจ C4.5 ในการระบุจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของอนุพากย์ โดยใช้ลักษณะ 5 ประเภท ได้แก่ คำระบุนัย ตัวเชื่อมปริจเฉทที่เป็นคู่ ช่องว่างระหว่างคำหรือความ ประเภทของคำ และขอบเขตของวลี ส่วนในขั้นตอนประมวลผลขั้นปลาย ใช้สำหรับแก้ปัญหากรณีที่อนุพากย์ปรากฏรูปตัวเชื่อมมากกว่าหนึ่ง ในขั้นตอนนี้จะใช้กฎในการตัดสินใจว่าตัวเชื่อมที่พิจารณาเป็นตัวเชื่อมปริจเฉทหรือไม่ ผลการทดลองระบบแยกอนุพากย์ พบว่าได้ค่าความแม่นยำ 80 เปอร์เซ็นต์ และค่าความครบถ้วน 81 เปอร์เซ็นต์

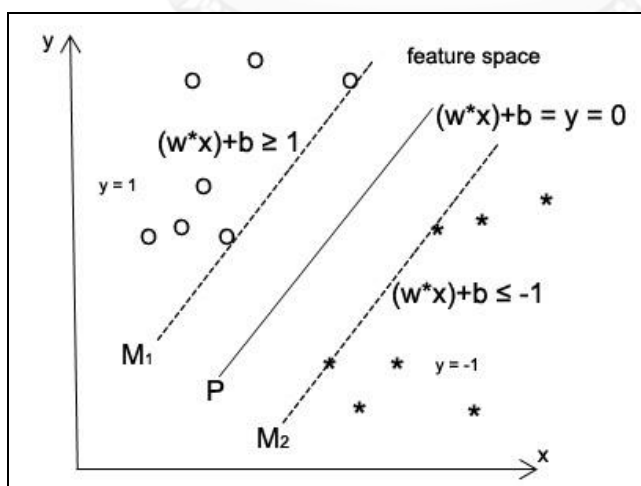
ในงานของ Sinthupoun (2009) เขาได้แยกอนุพากย์ด้วยแบบจำลองทางสถิติ ก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์โครงสร้างปริจเฉทในภาษาไทยต่อ เริ่มจากการแยกวลีและระบุประเภทวลีโดยใช้แบบจำลองฮิดเดนมาคอร์ดโฟมเดล ในขั้นตอนการแยกอนุพากย์ เขาใช้คุณลักษณะการเรียงลำดับของนามวลีและกริยาวลีประเภทต่าง ๆ ให้แบบจำลองฮิดเดนมาคอร์ดโฟมเดลเกิดการเรียนรู้ และระบุขอบเขตอนุพากย์ เฉพาะในส่วนของการแยกอนุพากย์ ได้ค่าความแม่นยำ 94.2 เปอร์เซ็นต์ และค่าความครบถ้วน 85.3 เปอร์เซ็นต์ จากนั้นใช้อนุพากย์ที่ได้จากการแยกมาวิเคราะห์โครงสร้างปริจเฉทต่อไป

อีกงานหนึ่งเป็นการแยกอนุพากย์ภาษาไทยด้วยวิธีการใช้กฎทางไวยากรณ์ของ Ketui, Theeramunkong et al. (2012) โดยเริ่มจากการนิยามหน่วยปริจเฉทพื้นฐาน จากนั้นสร้างชุดของ

กฎไวยากรณ์ไม่พึ่งบริบท (Context free grammar rule) ได้จำนวนกฎ 446 ข้อ ในงานนี้แบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การประเมินกับข้อความที่ผ่านการตัดคำแล้ว และการประเมินกับข้อความต้นฉบับที่ไม่ได้ตัดคำ และมีการทดสอบ 2 แบบ คือ แบบ open test ซึ่งเป็นการใช้คลังข้อมูลฝึกฝนและทดสอบเดียวกัน และแบบ close test ซึ่งเป็นการแยกคลังข้อมูลฝึกฝนและทดสอบ หลังจากผ่านการใช้กฎแล้ว พบว่าได้ค่าความครบถ้วนที่สูงมาก แต่ค่าความแม่นยำต่ำ ทำให้วัดค่า f-measure ได้ประมาณ 36 - 53 เปอร์เซ็นต์ จึงได้นำเทคนิค 2 เทคนิคเปรียบเทียบกัน คือ left-to-right longest matching (L2R-LM) และ maximal longest matching (M-LM) มาใช้เพื่อเพิ่มค่าความแม่นยำ ผลการทดสอบปรากฏว่า การใช้ close test ทดสอบข้อความทั้งที่ผ่านการตัดคำและไม่ผ่านการตัดคำ วัดค่า f-measure ได้ประมาณ 90-100 เปอร์เซ็นต์ ส่วนการใช้ open test ประเมินค่า f-measure ได้ประมาณ 54-67 เปอร์เซ็นต์ โดยรวมแล้ว L2R-LM และ M-LM สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของระบบได้ใกล้เคียงกัน

2.5 ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน (Support Vector Machine: SVM)

ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนเป็นแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการจำแนกข้อมูล 2 กลุ่มออกจากกัน โดยข้อมูลจะต้องแปลงเป็นค่าลักษณะ (Features) และวางตัวอยู่ในพื้นที่ลักษณะ (Feature space) จากนั้นซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนจะใช้สมการเชิงเส้นสร้างเส้นแบ่งหรือที่เรียกว่า ระนาบ (Plane) ที่ดีที่สุดที่เป็นเส้นตรงแยกข้อมูลออกจากกัน โดยที่เส้นแบ่งที่ดีที่สุด (Optimal plane) เกิดจากการสร้างเส้นแบ่งที่ขนานกับเส้นแบ่งเดิมและขยายเส้นขอบ (Margin) ออกจากเส้นแบ่งเดิมไปเรื่อย ๆ จนสัมผัสค่าของข้อมูลที่ใกล้ที่สุด

ภาพที่ 2.8 แสดงสมการเส้นตรงของเส้นขอบและเส้นแบ่ง ดัดแปลงจาก Ivanciuc (2005)

จากภาพที่ 2.8 เส้น M_1 และ M_2 คือเส้นขอบที่ขยายออกจากเส้นแบ่ง P ค่าของข้อมูลที่อยู่บนเส้นขอบของทั้งสองฝั่งเรียกว่า ซัพพอร์ตเวกเตอร์ (Support vectors) ซัพพอร์ตเวกเตอร์แม

ชชีนจะหาระยะห่างจากเส้นขอบซ้ายไปยังเส้นขอบขวาที่มีค่าระยะความห่างสูงสุด โดยการเปลี่ยนความชันของเส้น P ไปเรื่อย ๆ เพื่อให้ได้ความกว้างสูงสุดของเส้นขอบ

ข้อมูลที่จะนำมาวางบนพื้นที่ลักษณะจะต้องแปลงให้อยู่ในรูปของเวกเตอร์ โดยกำหนดให้ $(x_1, y_1), \dots, (x_n, y_n)$ เป็นคู่ของตัวอย่างที่ใช้ในการสอนที่มีจำนวน n และ x คือข้อมูลรับเข้า y คือผลลัพธ์ที่มีค่า 1 หรือ -1 เท่านั้น สมการที่ (1) เป็นสมการเชิงเส้นของเส้นแบ่ง P ตามรูปที่ 4

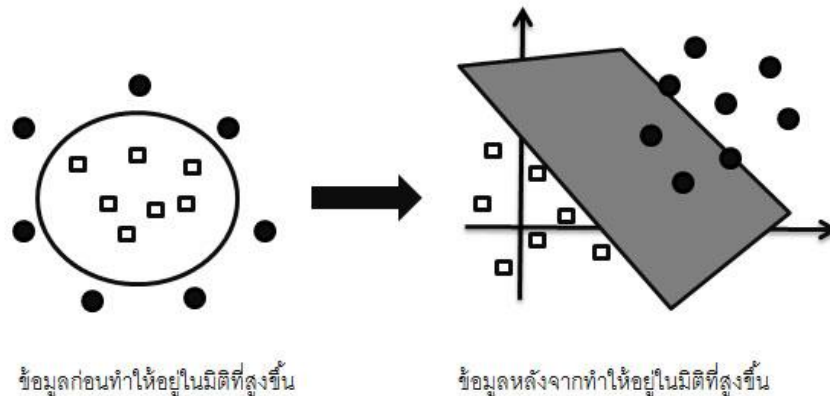
$$(w^*x)+b = y = 0 \quad (1)$$

โดยที่ w คือ ค่าน้ำหนัก และ b คือ ค่า bias เส้นขอบ M_1 และ M_2 สามารถกำหนดได้ตั้งสมการ (2) และ (3) ตามลำดับ

$$(w^*x)+b \geq 1 \quad \text{ถ้า } y_1 = 1 \quad (2)$$

$$(w^*x)+b \leq -1 \quad \text{ถ้า } y_1 = -1 \quad (3)$$

ในการแก้ปัญหาการจำแนกข้อมูล เป็นเรื่องที่ยากที่ข้อมูลบนพื้นที่ลักษณะจะอยู่อย่างเป็นระเบียบและสามารถใช้เส้นตรงแบ่งได้ เพราะมักเป็นข้อมูลไม่เชิงเส้นและกระจายอยู่บนพื้นที่ลักษณะ ไม่สามารถใช้ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนแบบเชิงเส้นได้ ดังภาพด้านล่าง ดังนั้นจึงต้องมีการจัดข้อมูลเสียใหม่ โดยให้อยู่ในพื้นที่มิติที่สูงขึ้น (Higher dimensional space) เพื่อให้สามารถสร้างเส้นแบ่งหรือระนาบแบ่งข้อมูลได้ เรียกระนาบนี้ว่า ระนาบเกิน (Hyperplane) ภาพที่ 2.9 เป็นการจำลองให้เห็นถึงการจัดข้อมูลให้อยู่ในมิติที่สูงขึ้น

ภาพที่ 2.9 แสดงการจัดข้อมูลให้อยู่ในมิติที่สูงขึ้น ดัดแปลงจาก (DTREG)

ในการจัดเรียงข้อมูลให้อยู่ในพื้นที่มิติที่สูงขึ้นนั้น ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนใช้ฟังก์ชันการจับคู่ของเคอร์เนล (Kernel mapping function) โดยเคอร์เนลที่นิยมใช้มีอยู่ 3 ประเภท ดังนี้

โพลีโนเมียลฟังก์ชัน (Polynomial function) คำนวณได้จากสมการที่ (4)

$$K(x_i, x_j) = (1+x_i \cdot x_j)^d \quad (4)$$

เรเดียลเบสซิสฟังก์ชัน (Radial Basis Function: RBF) คำนวณได้จากสมการที่ (5)

$$K(x_i, x_j) = \exp(-\gamma \|x_i - x_j\|^2) \quad (5)$$

ซิกมอยด์ (Sigmoid) คำนวณได้จากสมการที่ (6)

$$K(x_i, x_j) = \tanh(\gamma \cdot x_i \cdot x_j + r) \quad (6)$$

2.6 ตัวอย่างงานประมวลผลภาษาธรรมชาติที่ผ่านมาที่ใช้ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน

ในงานของ Giménez and Márquez (2003) ได้เสนอการกำกับหมวดคำโดยใช้ SVM light และใช้วิธีกำกับแบบ greedy left-to-right scheme จากการทดลองก็ประเมินผลได้ว่า ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนสามารถฝึกฝนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องปรับค่าพารามิเตอร์หลายครั้ง นอกจากนี้ยังสามารถกำกับคำได้มากกว่า 1,000 คำต่อวินาที ข้อมูลรับเข้าถูกแบ่งออกเป็นวินโดววินโดวละ 7 คำ ลักษณะที่ใช้มีลักษณะเป็น n-gram pattern การศึกษานี้ยังได้ทำการทดลองเพื่อหาเคอร์เนลฟังก์ชันที่เหมาะสมระหว่างโพลีโนเมียลฟังก์ชันและลิเนียร์ฟังก์ชัน (Linear function) ด้วยการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลแล้วเปรียบเทียบประสิทธิภาพการกำกับหมวดคำ ผลปรากฏว่าโพลีโนเมียลฟังก์ชัน ตั้งค่าดีกรีเท่ากับ 2 ให้ความถูกต้องที่ 93.91 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมากกว่าลิเนียร์ฟังก์ชัน ตั้งค่าดีกรีเท่ากับ 1 ให้ความถูกต้องที่ 93.84 เปอร์เซ็นต์ อย่างไรก็ตามโมเดลที่ใช้ลิเนียร์ฟังก์ชันใช้เวลาในการประมวลผลเร็วกว่าโมเดลที่ใช้โพลีโนเมียลฟังก์ชันประมาณ 3 เท่าตัว

งานทางด้านความรู้จำชื่อเฉพาะภาษาบังกล่าและฮินดีของ Ekbal and Bandyopadhyay (2008) ก็ได้นำเสนอการใช้ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน ระบบนี้ทำการจำแนกชื่อเฉพาะออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ ชื่อองค์กร และชื่ออื่น ๆ เช่น วันที่ เวลา เปอร์เซ็นต์ จำนวนเงิน ฯลฯ ผลการทดสอบระบบได้ค่าความครบถ้วน ค่าความแม่นยำ และ f-score ที่ 88.61 เปอร์เซ็นต์, 80.12 เปอร์เซ็นต์ และ 84.15 เปอร์เซ็นต์ สำหรับภาษาบังกล่า และ 80.23 เปอร์เซ็นต์, 74.34 เปอร์เซ็นต์ และ 77.17 เปอร์เซ็นต์ สำหรับภาษาฮินดี ลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนในงานนี้ได้แก่ 1) คำที่อยู่หน้าและหลังคำที่พิจารณา 2) ความยาวของปัจจัย (Suffix) ของคำที่พิจารณาและคำที่ล้อมรอบ 3) ความยาวของอุปสรรค (Prefix) ของคำที่พิจารณาและคำที่ล้อมรอบ 4) พิจารณาว่าเป็นคำที่ขึ้นต้นประโยคหรือไม่ 5) พิจารณาตัวเลข ถ้าเป็นตัวเลขตามด้วยเครื่องหมาย “, . / -” เปอร์เซ็นต์” ก็ถือว่าเป็นชื่อเฉพาะ 6) คำที่มีความถี่ต่ำในการปรากฏในคลังข้อมูลมีแนวโน้มที่จะไม่ใช่ชื่อเฉพาะ 7) ความยาวของคำที่พิจารณา หากอักขระของคำที่พิจารณายาวน้อยกว่า 3 ตัว ก็มีแนวโน้มที่จะไม่ใช่ชื่อเฉพาะ 8) ข้อมูลประเภทของคำ

ทางด้านงานวิจัยภาษาไทยก็มีการใช้ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนอย่างแพร่หลาย เช่นในงานของนิเวศ จิระวิชิตชัย, ปริญญา สงวนสัตย์ et al. (2553) ได้ทำการศึกษาการจัดหมวดหมู่เอกสารภาษาไทยแบบอัตโนมัติด้วยซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน มีการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลฟังก์ชัน

แบบต่าง ๆ และมีการใช้ Information Gain ในการลดลักษณะที่ใช้ทำการฝึกฝนซัพพอร์ตเวกเตอร์ แมชชีน ผลปรากฏว่าโมเดลที่ใช้คอร์เนลฟังก์ชันแบบลิเนียร์และโพลีโนเมียล ตั้งค่าดีกรีเท่ากับ 3 ให้ความแม่นยำในการจัดหมวดหมู่ 95.1 เปอร์เซ็นต์ เท่ากัน ส่วนคอร์เนลฟังก์ชันแบบเรเดียลเบสิส ตั้งค่าแกมมา (Gamma) เท่ากับ 0.8 ให้ความแม่นยำที่ 94.9 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบการใช้ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนกับอัลกอริทึม นาอีฟเบย์ และ C4.5 พบว่าซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนมีประสิทธิภาพในการจำแนกหมวดหมู่เอกสารมากกว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 3

คลังข้อมูลและการกำกับข้อมูล

เนื่องจากการแยกอนุภาคด้วยซอฟต์แวร์แมชชีน จะต้องมีการจัดทำคลังข้อมูลเพื่อใช้สำหรับฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง ดังนั้นในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอการรวบรวมข้อมูลภาษาไทยเพื่อจัดทำคลังข้อมูล จากนั้นในหัวข้อถัดไปจะกล่าวถึงการกำกับข้อมูลในคลังข้อมูลเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง

3.1 การจัดทำคลังข้อมูล

ข้อมูลภาษาที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมเพื่อจัดทำคลังข้อมูลในงานนี้ได้มาจากการรวบรวมข้อมูลภาษาไทยในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus: TNC) ซึ่งจัดทำโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คลังข้อมูลนี้ได้รวบรวมงานเขียนภาษาไทยประเภทต่าง ๆ เอาไว้ ได้แก่ งานเขียนวิชาการ งานเขียนกึ่งวิชาการ เรื่องแต่ง และอื่น ๆ ข้อมูลภาษาไทยใน TNC เป็นข้อมูลแบบตัดคำ และมีการกำกับข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ขอบเขตของคำ คำอ่านออกเสียง ข้อมูลผู้เขียน และข้อมูลบรรณานุกรม

สำหรับข้อมูลภาษาที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการศึกษานั้นเป็นงานเขียนประเภทบทความวิชาการจากสาขาต่าง ๆ คือ สาขาวิทยาศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เนื่องจากงานเขียนแต่ละประเภทจะมีลักษณะการใช้ภาษาเขียนที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจส่งผลต่อโครงสร้างของหน่วยปริศนาพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงเลือกเฉพาะงานวิชาการเท่านั้น เพราะงานเขียนวิชาการมีลักษณะการผูกความต่อเนื่องที่ซับซ้อนกว่างานประเภทอื่น มีการใช้ภาษาพูดและภาษาที่ไม่เป็นทางการน้อยกว่างานเขียนประเภทอื่น ข้อมูลงานเขียนที่ใช้จัดทำคลังข้อมูลนี้มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 70,000 คำ และสามารถแบ่งหน่วยปริศนาพื้นฐานได้ไม่ต่ำกว่า 7,000 หน่วย

3.2 การกำกับคลังข้อมูล

เนื่องจากการศึกษานี้ ผู้วิจัยต้องการตัดแบ่งอนุภาคโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยเครื่อง จำเป็นต้องระบุลักษณะต่าง ๆ (Features) เพื่อให้เครื่องเรียนรู้และใช้ในการตัดสินใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องทำการกำกับข้อมูลเพื่อใช้เป็นลักษณะสำหรับการเรียนรู้ด้วยเครื่อง ได้แก่ การกำกับหมวดคำ (Parts of Speech) และขอบเขตอนุภาค นอกจากนี้ได้ตัดการกำกับข้อมูลบางประเภทที่มีการกำกับอยู่ใน TNC ออกก่อนจะนำไปฝึกฝนแบบจำลอง ได้แก่ ข้อมูลคำอ่านออกเสียง ประเภทงานเขียน ข้อมูลผู้เขียน และข้อมูลบรรณานุกรม เนื่องจากเห็นว่าข้อมูลดังกล่าวไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของตัวเนื้อหาบทความ เป็นเพียงการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเท่านั้น

3.2.1 หมวดคำภาษาไทยและการกำกับหมวดคำ

หมวดคำภาษาไทยสามารถจำแนกได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นักภาษาศาสตร์ใช้ในการจัดหมวดหมู่ เช่น การใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์จะดูตำแหน่งการปรากฏของคำ คำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกันได้ก็จะอยู่ในหมวดคำเดียวกัน หรือถ้าใช้เกณฑ์ทางความหมาย ก็จะดูความหมายของคำ คำที่มีความหมายในทำนองเดียวกันก็จะจัดให้อยู่ในหมวดคำเดียวกัน

จากการศึกษาของนัฐวุฒิ ไชยเจริญ (2544) เมื่อพิจารณาวิธีการและเกณฑ์ที่ใช้จัดหมวดคำพบว่าสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ การจัดแบ่งหมวดคำโดยใช้ความรู้ทางภาษาของผู้จัดแบ่ง (Intuition-based approach) นักภาษาศาสตร์ที่ใช้วิธีนี้ได้แก่ พระยาอุปกิตศิลปสาร (2533) บรรจบ พันธุเมธา (2514) กำชัย ทองหล่อ (2515) นววรรณ พันธุเมธา (2527) อุดม วโรตม์สิขิตต์ (2535) และ เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์ (2541) และอีกกลุ่มหนึ่งคือการจัดแบ่งหมวดคำจากการวิเคราะห์คลังข้อมูลหรือประโยคทดสอบ (Corpus based approach) ได้แก่ งานของ วิจิตรน ภาณุพงศ์ (2532) อมรา ประสิทธิ์รัฐสิทธิ์ (2543) และ Somlertlamvanich, Charoenporn et al. (1997)

สำหรับหมวดคำที่ผู้วิจัยใช้ในการกำกับหมวดคำในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 15 หมวดคำหลัก และสามารถแบ่งออกเป็นหมวดคำย่อยได้ 26 หมวดคำ¹ โดยพิจารณาความหมายและตำแหน่งการปรากฏของคำนั้นในข้อความ รวมไปถึงความสัมพันธ์ของคำนั้นและคำอื่นในข้อความ ดังนั้นคำหนึ่งคำจะไม่มีหมวดคำตายตัว นั่นคือ คำที่มีรูปเดียวกัน เช่นคำว่า “ถูก” สามารถเป็นเป็นคำประเภทใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับตำแหน่งการปรากฏและความสัมพันธ์กับคำอื่น ๆ เช่น เป็นคำกริยาวิเศษณ์ใน “เขาทำถูก” เป็นคำกริยาใน “ถูกเนื้อต้องตัว” เป็นคำช่วยกริยาใน “ถูกทำโทษ” เป็นต้น

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการกำกับหมวดคำ คือ ในกรณีที่เป็นหมวดคำที่มีหมวดคำย่อย จะใช้อักษรย่อภาษาอังกฤษของหมวดคำหลักแล้วตามด้วยอักษรย่อชื่อหมวดคำย่อย เช่น หากหมวดคำหลักคือคำนาม หรือ Noun และหมวดคำย่อยคือ คำนามสามัญ หรือ Common Noun ก็จะใช้สัญลักษณ์ในการกำกับหมวดคำคือ NCMN ส่วนในกรณีที่เป็นหมวดคำที่ไม่มีหมวดคำย่อย ก็จะใช้อักษรย่อภาษาอังกฤษของหมวดคำนั้นในการกำกับข้อมูลเลย รายละเอียดของแต่ละหมวดคำพร้อมตัวอย่างภาษาเป็นดังนี้

1. Noun (N) คำนาม ประกอบไปด้วย 5 หมวดคำย่อย ดังนี้

1.1 Common noun คำนามทั่วไป สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ NCMN คำนามทั่วไปเป็นคำที่ใช้เรียกคน สัตว์ สิ่งของต่าง ๆ ใน

¹ ดัดแปลงจากชุดหมวดคำที่ใช้ในศูนย์ประมวลผลภาษาและวัจนะ (Centre for Research on Speech and Language Processing) คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะทั่ว ๆ ไป ไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าเป็นคนไหนหรือสิ่งไหน คำนามทั่วไปสามารถปรากฏในตำแหน่งหน้ากริยา หลังกริยา หลังบุพบท และหน้าตัวกำหนด ตัวอย่างเช่น อาคาร, ธรรมชาติ, ศิลธรรม ฯลฯ

1.2 **Proper noun** **คำนามเฉพาะ** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ NPRP คำนามเฉพาะเป็นชื่อเรียกที่ชี้เฉพาะหรืออ้างอิงถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเจาะจง สามารถปรากฏในตำแหน่งหน้ากริยา หลังกริยา หลังบุพบท และหน้าตัวกำหนด ตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้ จังหวัดสระแก้ว, อาคารบรมราชกุมารี, สนามกีฬาราชมิ่งคลา ฯลฯ

1.3 **Classifier** **ลักษณะนาม** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ NCLS ลักษณะนามเป็นคำที่บอกหน่วยนับของคำนามทั่วไป ในภาษาไทย ลักษณะนามจะแสดงลักษณะหรือชนิดของคำนามทั่วไปให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ลักษณะนามสามารถปรากฏในตำแหน่งหลังจำนวนนับหรือคำบอกปริมาณ หน้าตัวกำหนด หน้าตัวนำส่วนเติมเต็ม ยกตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้ นก 2 ตัว, พระ 2 รูป, รถยนต์คันนี้ ฯลฯ

1.4 **Number** **นามจำนวนนับ** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ NNUM นามจำนวนนับเป็นคำบอกปริมาณของคำนามทั่วไปซึ่งในรูปของจำนวนนับ นอกจากนี้ยังหมายถึงตัวเลขต่าง ๆ ที่ไม่ได้แสดงปริมาณของคำนามทั่วไป นามจำนวนนับสามารถปรากฏในตำแหน่งหน้าลักษณะนาม หรือปรากฏโดด ๆ โดยที่ไม่ได้ประกอบคำนามก็ได้ ตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้ อายุ 30 ปี, มีเงิน 100 บาท, ประการที่สอง, เบอร์โทร 089999998 ฯลฯ

1.5 **Pronoun** **สรรพนาม** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ NPRO คำสรรพนามเป็นคำที่ใช้เรียกแทนคำนาม สามารถปรากฏในตำแหน่งต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับคำนามทั่วไปและคำนามเฉพาะ เช่น ฉัน, ดิฉัน, ผม, คุณ, ท่าน ฯลฯ

2. **Determiner** **ตัวกำหนด** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ DET เป็นคำที่ใช้ประกอบคำนามและสรรพนามเพื่อให้เห็นความชี้เฉพาะ โดยจะปรากฏหลังคำที่ประกอบ ตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้ บ้านหลังนี้, คนเหล่านั้น, สิ่งนั้น ฯลฯ

3. **Verb** **คำกริยา** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ VERB คำกริยาเป็นคำที่แสดงการกระทำ อาการ การปรากฏ และสถานะของสิ่งต่าง ๆ คำกริยาสามารถปรากฏหน้าและ/หรือหลังคำนามหรือสรรพนาม หน้าบุพบท หน้าหรือหลังคำเชื่อม หน้าบุพบท หรือปรากฏโดด ๆ ก็ได้ ใน

วิทยานิพนธ์นี้ไม่ได้แบ่งคำกริยาออกเป็นหมวดย่อย เช่น สกรรมกริยา อกรรมกริยา ฯลฯ เนื่องจากเห็นว่ากริยาทุกประเภทที่มีสถานะเป็นกริยาแท้ สามารถเป็นภาคแสดง (Predicate) ของถ้อยความ (Utterance) ได้เหมือนกันหมด ประเภทย่อยของกริยาจึงไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้สถานะความเป็นอนุพากย์ ตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้เช่น นิดกินก้วยเตี๋ยว, น้อยเดินออกไปข้างนอก, หนูตายในตาย, หน้อยเป็นหวัดกิน ฯลฯ

4. **Adjective คำคุณศัพท์** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ ADJ คำคุณศัพท์เป็นคำที่ใช้ขยายคำนามเพื่อแสดงคุณสมบัติหรือลักษณะของคำนามนั้น ตำแหน่งที่ปรากฏคือหลังคำนาม ตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้เช่น ความเต็มตอนที่แล้ว, เสื้อขาว, บ้านหลังเบ้อเร่อ, ความรู้เบื้องต้น ฯลฯ

5. **ADVERB กริยาวิเศษณ์** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ ADVERB คำกริยาวิเศษณ์เป็นคำที่ใช้ขยายคำกริยาหรือคำคุณศัพท์หรือคำกริยาวิเศษณ์ด้วยตัวเอง เพื่อแสดงคุณภาพ ลักษณะ และสถานะ คำกริยาวิเศษณ์จะปรากฏหลังคำที่ต้องการขยาย ตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้เช่น ดีกว่า, สอบได้, วิ่งเร็ว, ชนะอย่างเด็ดขาด ฯลฯ

6. **Conjunction (C) สันธานหรือคำเชื่อม** แบ่งออกเป็น 4 หมวดคำย่อย ดังนี้

6.1 **Coordinating Conjunction สันธานประสาน** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ CCOR เป็นคำเชื่อมที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริจเฉทกับปริจเฉท หรืออนุพากย์กับอนุพากย์ หน่วยที่ถูกเชื่อมโยงโดยคำเชื่อมประเภทนี้จะมีสถานะหรือความสำคัญเท่ากัน การตัดคำเชื่อมออกไม่ส่งผลต่อใจความของทั้งสองหน่วย คำเชื่อมประเภทนี้จะปรากฏอยู่ส่วนหน้าสุดของปริจเฉทหรืออนุพากย์เท่านั้น ตัวอย่างเช่น ดังนั้น, อย่างไรก็ตาม, นอกจากนี้, แต่ ฯลฯ

6.2 **Subordinating conjunction อนุสันธาน** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ CSUB เป็นคำเชื่อมที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอนุพากย์กับอนุพากย์หน่วยที่ถูกเชื่อมโยงโดยคำเชื่อมประเภทนี้จะมีสถานะหรือความสำคัญไม่เท่ากัน อนุพากย์ที่มีเนื้อความเด่นและสำคัญกว่าเป็นอนุพากย์หลัก ส่วนอนุพากย์ที่มีเนื้อความขยายอนุพากย์หลักเป็นอนุพากย์รอง การตัดคำเชื่อมออกจะส่งผลต่อใจความของทั้งสองหน่วย คำเชื่อมประเภทนี้มักจะปรากฏตำแหน่งหน้าอนุพากย์ ตัวอย่างเช่น ถึงแม้ว่า, ถ้า, เพราะ, หาก, เมื่อ, เพื่อ ฯลฯ

6.3 **Coordinating conjunction inside clause สันธานประสานภายในอนุพากย์** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ CCORIN เป็นคำเชื่อมที่มีตำแหน่งการปรากฏภายในอนุพากย์ แสดงการเชื่อมโยง

ระดับวลีหรือคำ หน่วยที่ถูกเชื่อมโดยคำเชื่อมประเภทนี้จะมีสถานะหรือความสำคัญเท่ากัน ตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้เช่น น้อยและนิดป่วยหนัก, จะไปเที่ยวสวนสนุกหรือสวนสัตว์ ฯลฯ

6.4 Subordinating conjunction inside clause **อนุสันธานภายในอนุพากย์** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ **CSBI** เป็นคำเชื่อมที่มีตำแหน่งการปรากฏภายในอนุพากย์ แสดงการเชื่อมโยงระดับวลีหรือคำ หน่วยที่ถูกเชื่อมโดยคำเชื่อมประเภทนี้จะมีสถานะหรือความสำคัญไม่เท่ากัน ตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้เช่น เขาจึงเชื่อเช่นนั้น, ปัญหาก็คลี่คลาย ฯลฯ

7. **Preposition** **บุพบท** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ **PREP** คำบุพบทเป็นคำที่ปรากฏหน้านามวลี ประกอบกันเป็นบุพบทวลีซึ่งมีความสัมพันธ์กับคำกริยาในฐานะที่เป็นส่วนเติมเต็มกริยา (Complement) หรือส่วนขยาย (Adjunct) ตัวอย่างเช่น ใต้, บน, ใน, จาก, เพื่อ ฯลฯ

8. **Auxiliary** **คำช่วยหน้ากริยา** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ **AUX** คำช่วยหน้ากริยาเป็นคำที่เสริมความหมายและหน้าที่ทางไวยากรณ์ให้กับคำกริยาที่ประกอบ ได้แก่ กาล (Tense) การณ์ลักษณะ (Aspect) ทิศนภาวะ (Modality) วาจก (voice) เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ควร, ต้อง, จะ, ยัง, เคย ฯลฯ

9. **Complementizer (COMPF)** **ตัวนำส่วนเติมเต็ม** แบ่งออกเป็น 2 หมวดคำย่อย ดังนี้

9.1 **Finite complementizer** **ตัวนำส่วนเติมเต็มที่มีกริยาแท้**² สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ **COMPF** ได้แก่คำว่า ที่, ซึ่ง, อัน, ว่า, ให้

9.2 **Non-finite complementizer** **ตัวนำส่วนเติมเต็มที่ไม่มีกริยาแท้** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ **COMPNF** ตัวนำส่วนเติมเต็มที่ไม่มีกริยาแท้ ได้แก่คำว่า ที่ว่า, ที่จะ

10. **Prefix (PF)** **คำอุปสรรค** แบ่งออกเป็น 2 หมวดคำย่อย ดังนี้

10.1 **Noun prefix** **อุปสรรคสร้างนาม** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ **PFN** อุปสรรคสร้างนาม ใช้ประกอบหน้าคำกริยาหรือคุณศัพท์เพื่อสร้างคำนาม ได้แก่คำว่า การ, ความ, นัก หรือใช้ประกอบหน้าอนุพากย์เพื่อทำให้เป็นนาม (Nominalization) ได้แก่คำว่า การที่, ความที่

² เรื่องกริยาแท้และกริยาไม่แท้จะได้กล่าวถึงในบทต่อไป

- 10.2 **Adverb prefix อุปสรรคสร้างวิเศษณ์** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ PFAV อุปสรรคสร้างวิเศษณ์ ใช้ประกอบหน้าคำกริยาหรือคุณศัพท์ เพื่อสร้างคำวิเศษณ์ ได้แก่ อย่าง, น่า
11. **Modifier (M) คำขยาย** หมายถึง คำขยายอื่น ๆ นอกเหนือจาก ADJ และ ADVERB แบ่งออกเป็น 3 หมวดคำย่อย
- 11.1 **Collective noun สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ MCN** คำขยายนามเป็นคำที่ใช้ประกอบหน้าคำนามทั่วไปหรือคำนามเฉพาะเพื่อแสดงความเป็นกลุ่มของนามนั้น ตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้เช่น บรรดา ข้าราชการ, พวกนักเลง, เหล่านักเรียน ฯลฯ
- 11.2 **Modifier of number/classifier in front position** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ MNCF คำขยายนามจำนวนเป็นคำที่ปรากฏหน้านามจำนวนนับหรือลักษณนาม ตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้เช่น เหลือเพียง 2 ตัว, แต่ละคน, อีกเรื่องหนึ่ง ฯลฯ
- 11.3 **Modifier of number/classifier in back position** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ MNCFB คำขยายหลังจำนวนเป็นคำที่ปรากฏหลังนามจำนวนนับหรือลักษณนาม ตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้เช่น อยู่คนเดียว, สองวันรวด, สองประการแรก, 2,000 กว่าบาท ฯลฯ
12. **Negation คำปฏิเสธ** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ NEG คำปฏิเสธเป็นคำที่ใช้แสดงการปฏิเสธ ปรากฏตำแหน่งหน้าคำกริยาหรือคำช่วยหน้ากริยา ได้แก่คำว่า ไม่, มิ
13. **Punctuation เครื่องหมายวรรคตอน** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ PUNC เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ ได้แก่ ไปยาลน้อย, ไปยาลใหญ่, อัฒประภาค, ปรศนี, จุลภาค, ทับ, วงเล็บ, ไ้มยมก, ยัติภังค์ เป็นต้น
14. **Particle อนุภาคท้าย** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ PT อนุภาคเป็นคำที่ปรากฏท้ายถ้อยความเพื่อแสดงความสุภาพหรือคำถาม ตัวอย่างเช่น ทราบหรือไม่, ไม่ใช่เลย, ไม่ว่าใครก็ตาม ฯลฯ
15. **Foreign word คำภาษาต่างประเทศ** สัญลักษณ์ที่ใช้กำกับหมวดคำคือ FOREIGN คำที่ใช้อักษรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่อักษรภาษาไทย

3.2.2 การกำกับขอบเขตหน่วยปริจเฉทพื้นฐาน

ในส่วนของกำกับขอบเขตอนุพากย์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของอนุพากย์ภาษาไทยโดยดัดแปลงหลักการจากคู่มือการแยกอนุพากย์ภาษาอังกฤษของ Carlson และ Marcu (2001) ที่ใช้ในการสร้างคลังข้อมูล RST Discourse Treebank ซึ่งเป็นคลังข้อมูลที่มีการกำกับหน่วยปริจเฉท

พื้นฐานเพื่อใช้ในการศึกษาโครงสร้างประโยค โดยทั่วไปแล้วหน่วยประโยคพื้นฐานได้แก่ อนุพจน์ที่มีกริยาแท้ และนามวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมเด่น ส่วนรายละเอียดของการกำหนดขอบเขตหน่วยประโยคพื้นฐานที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้จะกล่าวถึงในบทที่ 4 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการกำกับอนุพจน์ได้แก่ <EDU> สำหรับจุดเริ่มต้น และ </EDU> สำหรับจุดสิ้นสุด

สัญลักษณ์	คำอธิบาย
<w POS>	กำกับหมวดคำ
</w>	ขอบเขตคำ
<EDU>	จุดเริ่มต้น EDU
</EDU>	จุดสิ้นสุด EDU
<s>	ช่องว่าง (space)

ตารางที่ 3.1 แสดงสัญลักษณ์ที่ใช้ในการกำกับคลังข้อมูล

หลังจากกำหนดชุดหมวดคำและสัญลักษณ์ที่จะใช้ในการกำกับข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการกำกับข้อมูลต่าง ๆ ด้วยมือ ข้อมูลที่ได้รับการกำกับหมวดคำและขอบเขตอนุพจน์แล้ว มีรูปแบบดังตาราง 3.2 หรือสามารถดูการกำกับคลังข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ภาคผนวก ก

```
<EDU><w CCOR>โดยที่</w><s><w FOREIGN>The</w><s><w
FOREIGN>Third</w><s><w FOREIGN>Way</w><s><w AUX>ยัง
</w><w AUX>คง</w><w VERB>มี</w><w NOUN>สถานะ</w><w
VERB>เป็น</w><w NOUN>งาน</w><w NCLS>ขึ้น</w><w ADJ>หลัก
</w><w PREP>ของ</w><s><w FOREIGN>Giddens</w><s><w
PREP>ใน</w><w NOUN>เรื่อง</w><w DET>นี้</w><w ADVERB>อยู่
</w><w ADVERB>ต่อไป</w></EDU><s><EDU><w NCMN>งาน
</w><w VERB>เขียน</w><w PREP>ของ</w><s><w
FOREIGN>Giddens</w><s><w NEG>ไม่</w><w VERB>แพร่หลาย
</w><w PREP>ใน</w><w NCMN>สังคม</w><w NPRP>ไทย
</w></EDU>
```

ตารางที่ 3.2 ตัวอย่างข้อมูลที่กำกับข้อมูลแล้ว

คลังข้อมูลที่สร้างเสร็จสมบูรณ์มีจำนวนคำ (token) ทั้งหมด 76,460 คำ โดยนับเครื่องหมายวรรคตอนและช่องว่างเป็นคำด้วย นับจำนวน EDU ได้ทั้งหมด 8,102 EDU ในส่วนของการกำหนดขอบเขต EDU นั้น จะได้กล่าวถึงรายละเอียดในบทต่อไป

บทที่ 4

การกำหนดขอบเขตอนุพากย์ภาษาไทย

ในบทนี้จะกล่าวถึงการกำหนดขอบเขตเชิงโครงสร้างของอนุพากย์ ซึ่งเป็นหน่วยสร้างที่เล็กที่สุดในปริจเฉท ในที่นี้จะเรียกว่า EDU ทั้งนี้เพื่อที่จะใช้เป็นบรรทัดฐานในการตัดสินว่าหน่วยใดถือว่าเป็นหรือไม่เป็นอนุพากย์ที่ต้องแบ่ง ในงานนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักการเดียวกันกับที่ Carlson and Marcu (2001) ใช้กับอนุพากย์ภาษาอังกฤษในคลังข้อมูล RST (RST Discourse Treebank) ซึ่งเป็นคลังข้อมูลที่ใช้สำหรับศึกษาโครงสร้างปริจเฉทโดยเฉพาะ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับบางหลักการเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของภาษาไทยโดยสรุปแล้ว อนุพากย์ปริจเฉท ได้แก่ อนุพากย์ที่มีกริยาแท้และกลุ่มของนามวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมเด่น ทั้งนี้แต่ละ EDU จะต้องไม่มีขอบเขตคาบเกี่ยวกัน (Non-overlapping spans of text) รายละเอียดและหลักการแยกอนุพากย์ภาษาไทยที่ใช้ในงานวิจัย มีดังต่อไปนี้

1) อนุพากย์ที่มีกริยาแท้ (Finite clause)

กริยาแท้ หมายถึง กริยาที่สามารถทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของอนุพากย์ สามารถแสดงข้อมูลทางไวยากรณ์ (Grammatical information) ต่าง ๆ ได้ เช่น กาล, การณ์ลักษณะ, วาจก, ทศนภาวะ ฯลฯ ในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาโดด (Isolating language) กริยาแท้สามารถให้ข้อมูลทางไวยากรณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาได้โดยการเติมกริยาช่วยประเภทต่าง ๆ ไว้ข้างหน้ากริยาแท้ เช่น “จะ” แสดงการณ์ลักษณะไม่สมบูรณ์, “เคย” แสดงสถานการณ์สมบูรณ์, “กำลัง” แสดงการณ์ลักษณะที่กำลังดำเนินอยู่, “ถูก” แสดงกรรมวาจก, “ควร” แสดงทศนภาวะ ฯลฯ

โดยพื้นฐานแล้ว ผู้วิจัยกำหนดให้อนุพากย์ที่ประกอบด้วยกริยาแท้เป็น EDU (ยกเว้นอนุพากย์บางประเภทซึ่งจะกล่าวถึงภายหลัง) อนุพากย์ที่มีกริยาแท้ (Finite clause) สามารถแบ่งออกเป็นอนุพากย์อิสระ (Independent clause) และอนุพากย์ไม่อิสระ (Dependent clause) ในขณะที่อนุพากย์อิสระสามารถอยู่ได้ด้วยตัวเองอย่างมีใจความสมบูรณ์ อนุพากย์ไม่อิสระต้องพึ่งพาอนุพากย์อิสระเสมอ เพราะไม่สามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง อนุพากย์ทั้งสองประเภทสามารถเชื่อมเข้าด้วยกันด้วยหน่วยเชื่อมโยงปริจเฉทหรือคำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์แบบนิวเคลียร์เดี่ยว (Mononuclear relation) กล่าวคือ อนุพากย์อิสระมีสถานะเป็นข้อมูลหลักหรือนิวเคลียร์ และอนุพากย์ไม่อิสระเป็นข้อมูลสนับสนุน นอกจากนี้อนุพากย์อิสระมากกว่าหนึ่งอนุพากย์สามารถเชื่อมเข้าด้วยกันด้วยหน่วยเชื่อมโยงปริจเฉทหรือคำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์แบบหลายนิวเคลียร์ (Multinuclear relation) ได้ อีกด้วย นั่นคืออนุพากย์อิสระแต่ละอนุพากย์มีสถานะเป็นข้อมูลหลักหรือนิวเคลียร์อย่างเท่าเทียมกัน ตัวอย่างคำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์แบบนิวเคลียร์เดี่ยว ได้แก่ “เมื่อ”, “ถ้าหาก”, “แม้”, “เพราะ”

เป็นต้น โดยอนุพากย์ที่ตามหลังคำเชื่อมเหล่านี้จะมีสถานะเป็นอนุพากย์ไม่อิสระ คำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์แบบหลายนิวเคลียร์ ได้แก่ “และ”, “แต่”, “หรือ”, “อย่างไรก็ตาม”, “นอกจากนี้” เป็นต้น หลักการกำหนดขอบเขต EDU ที่เป็นอนุพากย์ที่มีกริยาแท้เป็นไปตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1) Finite relative clause (คณานุกรมประโยคที่มีกริยาแท้) เป็นอนุพากย์ไม่อิสระประเภทหนึ่งในทางหน้าที่คณานุกรมประโยคเป็นหน่วยสร้างที่มีหน้าที่ขยายคำนามหลัก (Head noun) และในทางความหมาย ถือว่าเป็นอนุพากย์ที่ทำให้คำนามหลักที่ถูกอ้างอิงถึงความเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น หน่วยสร้างประเภทนี้จะปรากฏหลังคำนามหลักเท่านั้น และอาจจะมีหรือไม่มีตัวบ่งชี้ “ที่”, “ซึ่ง”, “อัน” นำหน้าก็ได้ ผู้วิจัยกำหนดให้คณานุกรมประโยคที่มีกริยาแท้เป็นภาคแสดงมีสถานะเป็น EDU คณานุกรมประโยคในภาษาไทยมีกลวิธีในการสร้าง 2 วิธี คือ กลวิธีคงสรรพนาม (Pronoun retention strategy) ซึ่งใช้สรรพนามอ้างอิงถึงคำนามหลักเป็นประธานของคณานุกรมประโยค และกลวิธีปล่อยว่าง (Gap strategy) ซึ่งจะละสรรพนามที่อ้างอิงถึงคำนามหลัก ตัวอย่าง (1) และ (2) ดังต่อไปนี้ แสดงคณานุกรมประโยคทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว

ตัวอย่าง

- (1) [ความรู้สึกที่แท้จริงเกี่ยวกับสุขภาพของพ่อเป็นความรู้สึกส่วนตัวของแม่]1[ที่เขาถ่ายทอดมาสู่ฉันคะโร]2
- (2) [คงจะต้องค้นหาจากวาทกรรม]1[ที่ กำลังเปลี่ยนไป]2

จากตัวอย่างที่ยกมา หน่วยที่ 2 ของตัวอย่าง (1) เป็นคณานุกรมประโยค และมีสรรพนาม “เขา” เป็นประธานในคณานุกรมประโยคที่อ้างอิงถึงคำนามก่อนหน้าคือ “แม่” ดังนั้นโครงสร้างคณานุกรมประโยคนี้นี้เป็นโครงสร้างแบบคงสรรพนาม ส่วนหน่วยที่ 2 ของตัวอย่าง (2) เป็นคณานุกรมประโยคที่ขึ้นต้นด้วยตัวบ่งชี้ “ที่” และตามด้วยภาคแสดงเลย คือไม่มีการใช้สรรพนามอ้างอิงถึงคำนามข้างหน้าคือคำว่า “วาทกรรม” แบบนี้ถือว่าเป็นคณานุกรมประโยคที่ใช้กลวิธีปล่อยว่าง

ในบรรดาคำบ่งชี้คณานุกรมประโยคทั้งหลาย คำว่า “อัน” เป็นคำที่มีการใช้น้อยสุด และมักจะใช้ในภาษาที่มีความเป็นทางการมาก ในขณะที่ “ที่” มีการใช้หลากหลายรูปแบบมากกว่าในปริจเฉท และคำว่า “ซึ่ง” มักใช้ในการพูดหรือเขียนที่ค่อนข้างเป็นทางการมากกว่า Iwasaki and Horie (2005) ได้กล่าวถึงความแตกต่างเชิงหน้าที่ของคำว่า “ที่” และ “ซึ่ง” เอาไว้ว่า คำว่า “ที่” ใช้ในการระบุถึงคำนามหลักอย่างเจาะจง คำนามหลักมักจะเป็นนามรูปธรรม การใช้คำว่า “ที่” จะทำให้คณานุกรมประโยคมีลักษณะคล้ายกับ restrictive relative clause ในภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ “ที่” ยังปรากฏบ่อยกว่าเมื่อทำหน้าที่ขยายคำนามหลัก ในขณะที่คำว่า “ซึ่ง” นอกจากจะมีการใช้น้อยกว่า และมีหน้าที่เหมือนคำว่า “ที่” ยังสามารถใช้นำหน้าอนุพากย์เพื่อขยายปริจเฉทก่อนหน้าได้ทั้ง

ปริศนาอีกด้วย นั่นคืออนุภาคตามหลัง “ซึ่ง” ไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ขยายเพียงคำนามหลักก่อนหน้าเท่านั้น

อย่างไรก็ตามคุณานุประโยคอาจจะไม่ได้เริ่มต้นด้วยคำบ่งชี้ ทำให้มีโครงสร้างเหมือนคุณานุประโยคกรุปซึ่งจะได้กล่าวถึงในหัวข้อต่อไป อีกทั้งยังสามารถมองได้ว่าเป็นนามวลีซับซ้อน แต่ไม่ว่าจะวิเคราะห์ให้เป็นคุณานุประโยคกรุปหรือนามวลีซับซ้อน ความหมายที่ได้ก็ไม่ต่างกัน ในที่นี้ขอวิเคราะห์เป็นแบบหลังเพราะยึดรูปปรากฏเป็นสำคัญ อีกทั้งการลดรูปของคุณานุประโยคยังทำให้เกิดกริยาไม่แท้อีกด้วย ซึ่งในที่นี้ไม่วิเคราะห์เป็น EDU อยู่แล้ว

ตัวอย่าง

(3) [เขาชอบขนมปัง]1[ที่มาจากญี่ปุ่น]2

(4) [เขาชอบขนมปังมาจากญี่ปุ่น]1

ตัวอย่าง (3) และ (4) เป็นตัวอย่างสมมติ ที่มีใจความเหมือนหรือใกล้เคียงกัน “ที่มาจากญี่ปุ่น” ในตัวอย่าง (3) เป็นคุณานุประโยคที่เริ่มต้นด้วยตัวบ่งชี้ “ที่” ทำหน้าที่ขยายคำนามหลัก “ขนมปัง” ในขณะที่ “ขนมปังมาจากญี่ปุ่น” ในตัวอย่าง (4) สามารถมองว่าเป็นนามวลีประเภทหนึ่งได้ โดยที่ “ขนมปัง” เป็นคำนามหลักและที่เหลือเป็นส่วนขยาย ดังนั้นในกรณีนี้ ผู้วิจัยจะแบ่งอนุภาคในตัวอย่าง (3) ออกมาเป็น 2 EDU และตัวอย่าง (4) ได้ EDU เดียว

1.2) Adverbial clause (วิเศษณานุประโยค) เป็นอนุภาคย่ไม่อิสระประเภทหนึ่งที่ช่วยขยายกริยาหลักในอนุภาคย่อิสระเกี่ยวกับเงื่อนไข เหตุผล เวลา เป็นต้น สามารถปรากฏตำแหน่งหน้าหรือหลังอนุภาคย่อิสระได้ ผู้วิจัยกำหนดให้อนุภาคย่ประเภทนี้เป็น EDU

วิเศษณานุประโยคสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามความหมายและหน้าที่ซึ่งแต่ละประเภทจะใช้คำเชื่อมแสดงปริศนาสัมพันธ์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น วิเศษณานุประโยคบอกเวลา (Time Adverbial clause) เริ่มต้นด้วยคำเชื่อม”จนกระทั่ง”, “ในขณะที่”, “ขณะที่”, “ขณะ”, “ในระหว่างที่”, “ในระหว่าง” เป็นต้น วิเศษณานุประโยคบอกเหตุ (Causal Adverbial clause) เริ่มต้นด้วยคำเชื่อม”เพราะ”, “เพราะว่า”, “เนื่องจาก”, “เนื่องจากว่า” เป็นต้น วิเศษณานุประโยคแสดงเงื่อนไข (Conditional Adverbial clause) เริ่มต้นด้วยคำเชื่อม”ถ้า”, “หาก”, “ถ้าหาก”, “หากว่า”, “ถ้าหากว่า” เป็นต้น วิเศษณานุประโยคเงื่อนไขเพื่อยืนยัน (Concessive Adverbial clause) เริ่มต้นด้วยคำเชื่อม”ถึงแม้ว่า”, “แม้ว่า” เป็นต้น คำเชื่อมเหล่านี้สามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้จุดเริ่มต้น EDU ได้

ตัวอย่าง

(5) [ต้องถูกส่งตัวกลับมาก่อน]1[เพราะป่วยเป็นวัณโรค]2

(6) [หากพิเคราะห์ให้ถี่ถ้วนแล้ว]1 [ก็ดูจะมีกลิ่นไอของวิจิตเรื่องตัวตนและอัตลักษณ์แบบ
สำนักคิดหลังสมัยใหม่]2

จากตัวอย่างข้างต้น หน่วยที่ 2 ในตัวอย่าง (3) เป็นคุณานุประโยคแสดงเหตุผล ขึ้นต้นอนุ
พากย์ด้วยคำเชื่อม “เพราะ” และหน่วยที่ 1 ในตัวอย่าง (6) เป็นคุณานุประโยคแสดงเงื่อนไข ขึ้นต้น
ด้วยคำเชื่อม “หาก” จึงถือว่าเป็น EDU

1.3) Coordinate clause คือ อนุพากย์มากกว่าหนึ่งอนุพากย์ที่มีความเท่าเทียมกันใน
เชิงหน้าที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกันในโครงสร้างระดับเดียวกันด้วยสันธานประสานหรือคำเชื่อม เช่น
“และ” “หรือ” “แต่” ฯลฯ ผู้วิจัยกำหนดให้อนุพากย์ที่เชื่อมด้วยคำเชื่อมเหล่านี้เป็น EDUอย่างไรก็
ตามอนุพากย์ประเภทนี้อาจเชื่อมโยงเข้าด้วยกันโดยไม่มีคำเชื่อมเลยก็ได้ ซึ่งทำให้ยากแก่การระบุอนุ
พากย์ประเภทนี้

อย่างไรก็ตาม coordinate clause อาจมีรูปแบบของโครงสร้างที่คล้ายกับกริยาวลีที่เชื่อม
เข้าด้วยกันด้วยสันธานประสานสำหรับ coordinate verb phrase นั้น ผู้วิจัยไม่ถือว่าเป็น EDU
เนื่องจากกริยาในกริยาวลีไม่ได้มีปริจเฉทสัมพันธ์ต่อกันวิธีสังเกตว่าเป็น coordinate clause หรือ
coordinate verb phrase สามารถพิจารณาได้จากกริยาหลัก กล่าวคือ ใน coordinate clause
กริยาของแต่ละอนุพากย์จะไม่ใช้กรรมหรือส่วนขยายหรือส่วนเติมเต็มหรือส่วนเสริมร่วมกัน ส่วน
กริยาใน coordinate verb phrase จะใช้กรรมหรือส่วนขยายหรือส่วนเติมเต็มหรือส่วนเสริมร่วมกัน
ได้

ตัวอย่าง

(7) [เกิดในโตเกียว]1 [และมาเติบโตที่โอซากา]2

(8) [แต่หลายส่วนลอกและเพิ่มเติมมาจากกฎหมายตราสามดวง]1

ตัวอย่าง (7) เป็น coordinate clause ที่เชื่อมกันด้วยคำเชื่อม “และ” กริยาแต่ละอนุพากย์
ไม่ได้ใช้ส่วนเสริมร่วมกัน นั่นคือ “ในโตเกียว” เป็นส่วนเสริมของกริยา “เกิด” และ “ที่โอซากา” เป็น
ส่วนเสริมของกริยา “มาเติบโต” จึงแบ่งได้ 2 EDU ส่วนตัวอย่าง (8) เป็น coordinate verb
phrase ที่กริยา “ลอก” และ “เพิ่มเติม” เชื่อมเข้าด้วยกันด้วยคำเชื่อม “และ” ใช้ส่วนเติมเต็ม “จาก
กฎหมายตราสามดวง” ร่วมกัน ดังนั้นจึงไม่แยกออกเป็น 2 EDU

1.4) Subject and object clause เป็นอนุพากย์ไม่อิสระประเภทหนึ่งที่มีหน้าที่ใน
ระดับโครงสร้างอนุพากย์ นั่นคือทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมของอนุพากย์หลัก ไม่ได้ทำหน้าที่
ขยายส่วนใดส่วนหนึ่งของข้อความ ในงานวิจัยนี้จะไม่ถูกแยกออกมาเป็น EDU เนื่องจากเป็นส่วนที่
ไม่สามารถละทิ้งหรือแยกออกมาโดด ๆ ได้ อีกทั้งยังไม่ได้แสดงปริจเฉทสัมพันธ์ต่อส่วนใดอีกด้วย ดัง

ตัวอย่าง (9) อนุพจน์ที่ขีดเส้นใต้เป็นอนุพจน์ที่ทำหน้าที่เป็นประธานของอนุพจน์หลัก จึงไม่ถูกแยกออกเป็นเป็น EDU

ตัวอย่าง

(9) ผู้จับปริญญาเอกด้านวิทยาศาสตร์ต้องมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง1

2) อนุพจน์ที่ไม่มีกริยาแท้ (Non-finite clauses)

ตรงกันข้ามกับอนุพจน์ที่มีกริยาแท้ อนุพจน์ที่ไม่มีกริยาแท้จะไม่ถูกแยกออกมาเป็น EDU ในภาษาอังกฤษ อนุพจน์ที่ไม่มีกริยาแท้จะใช้กริยาในรูป participle, gerund, หรือ infinitive ซึ่งเป็นกริยาที่ไม่สามารถแสดงข้อมูลเชิงไวยากรณ์ได้ ในขณะที่ภาษาไทยไม่มีกริยาในรูปต่าง ๆ ที่กล่าวมา การระบุอนุพจน์ที่ไม่มีกริยาแท้ในภาษาไทยจึงมีความยุ่งยากอยู่บ้าง กล่าวคือ การระบุว่ากริยาในอนุพจน์เป็นกริยาแท้หรือไม่แท้ สามารถทำได้ด้วยวิธีเดียว คือการทดสอบว่ากริยานั้นสามารถปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ได้หรือไม่ เช่น ตัวบ่งชี้กาล, ตัวบ่งชี้การณลักษณะ, ตัวบ่งชี้วาจก ฯลฯ หากไม่สามารถปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้เหล่านี้ได้ แสดงว่าเป็นกริยาไม่แท้

ในภาษาไทยสามารถพบอนุพจน์ที่ไม่มีกริยาแท้ได้ในคุณานุประโยค Yaowapat and Prasithratsint (2006) เรียกคุณานุประโยคชนิดนี้ว่า “คุณานุประโยคแบบลดรูป” (Reduced relative clause) อนุพจน์ประเภทนี้จะปรากฏหลังคำนามหลักที่เป็นคำนามทั่วไปหรือไม่ชี้เฉพาะเท่านั้น (Generic or indefinite head noun) นอกจากนี้ยังพบว่าไม่มีการปรากฏหลังคำบ่งชี้ “ที่” เหมือนอย่างในกรณีคุณานุประโยคที่มีกริยาแท้

ตัวอย่าง

(9) [แสดงวิธีการวิเคราะห์สารสำคัญ]1

(10) [แสดงวิธีการวิเคราะห์สาร]1ที่สำคัญ2

จากตัวอย่าง (9) “สำคัญ” เป็นกริยาไม่แท้และเป็นคุณานุประโยคที่ขยายคำนามหลัก “สาร” ข้างหน้า ดังนั้นจึงไม่แยก “สำคัญ” ออกมาเป็น EDU อย่างไรก็ตามหากเติมตัวบ่งชี้ “ที่” หน้าคำว่า “สำคัญ” ก็จะเป็นดังตัวอย่าง (10) และทำให้เห็นภาพคุณานุประโยคชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ก็จะมีคำถามตามมาว่า จะต้องแบ่ง “ที่สำคัญ” ออกเป็น EDU หรือไม่ ในเมื่อมีรูปโครงสร้างเหมือนกับคุณานุประโยคที่มีกริยาแท้ ในกรณีตัวอย่าง (10) ผู้วิจัยตัดสินใจแบ่ง “ที่สำคัญ” ออกมาเป็นอีก EDU เพราะถือว่าการที่ผู้เขียนเลือกใช้คำเชื่อม “ที่” แสดงว่าไม่ต้องการใช้เป็นแบบคุณานุประโยคลดรูปคือมองได้ว่าเป็นลีลาของผู้เขียนที่ใช้โครงสร้างคนละแบบกันในการสื่อสาร นั่นคือ แบบแรกใช้โครงสร้างคุณานุประโยคแบบลดรูปหรือไม่มีกริยาแท้ และแบบที่สองใช้โครงสร้างคุณานุประโยคแบบมีกริยาแท้ ทั้งนี้

ทั้งสองแบบไม่ได้ทำให้ความหมายแตกต่างกันเลย นอกจากนี้ การวิเคราะห์ตามรูปนี้ยังสะดวกต่อการแก้ปัญหาการตัดสินใจของเครื่อง

3) อนุพากย์เติมเต็ม (Clausal complements)

อนุพากย์เติมเต็มเป็นอนุพากย์ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มให้กับกริยาหรือคำนามที่ต้องการส่วนเติมเต็ม อนุพากย์เติมเต็มอาจอยู่ในรูปที่มีกริยาแท้หรือไม่มีกริยาแท้ก็ได้ หากมีกริยาแท้ อนุพากย์นั้นก็จะถูกแยกเป็น EDU แต่หากไม่มีกริยาแท้ อนุพากย์นั้นก็จะไม่ถูกแยกให้เป็น EDU

3.1) ส่วนเติมเต็มของกริยาที่มีกริยาแท้ (Finite clausal complement of verb) มักเป็นอนุพากย์ที่เป็นส่วนเติมเต็มของกริยาแสดงการรับรู้ (Cognitive verb) เช่น “คิด”, “เชื่อ”, “รู้”, “จินตนาการ”, “สมมติ”, “หวัง”, “คาด”, “ฝัน” ฯลฯ และกริยาที่ใช้ในการรายงานคำพูด (Verb in reported speech) เช่น “พูด”, “ประกาศ”, “ชี้แจง”, “แนะนำ”, “รายงาน”, “อธิบาย”, “ถาม”, “บอก”, “กล่าว” ฯลฯ Carlson and Marcu (2001) เรียกกริยาทั้ง 2 ประเภทนี้ว่า attributive verb นอกจากนี้ อนุพากย์ชนิดนี้มักจะขึ้นต้นด้วยตัวนำหน้าส่วนเติมเต็ม “ว่า” ผู้วิจัยแยกอนุพากย์ประเภทนี้เป็น EDU เนื่องจากเป็นอนุพากย์ที่แสดงปริจเฉทสัมพันธ์ต่ออนุพากย์หลัก นั่นคือ Attributive relation ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับกริยาที่ต้องการส่วนเติมเต็มทั้งหลายตัวอย่าง (11) ด้านล่างนี้ แสดงส่วนเติมเต็มของกริยาที่มีลักษณะเป็นอนุพากย์ ซึ่งขึ้นต้นด้วยตัวนำหน้าส่วนเติมเต็ม “ว่า” ถูกแยกออกมาเป็น EDU หน่วยที่ 2

ตัวอย่าง

(11) [สรุปได้]¹[ว่าสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 แบบด้วยกัน]²

3.2) ส่วนเติมเต็มของกริยาที่ไม่มีกริยาแท้ (Non-finite clausal complement of verb) คือส่วนเติมเต็มของกริยาที่มีโครงสร้างเป็นอนุพากย์ที่มักปรากฏหลังคำบ่งชี้ “ที่จะ” “จะ” ซึ่ง Jenks (2006) เรียกคำบ่งชี้เหล่านี้ว่า infinitival complementizer หรือตัวนำส่วนเติมเต็มอนุพากย์ที่ไม่มีกริยาแท้ กริยาของอนุพากย์ที่ตามหลังคำบ่งชี้เหล่านี้จะไม่สามารถแสดงข้อมูลทางไวยากรณ์ได้ เพราะมีสถานะเป็นกริยาไม่แท้ คำกริยาหลักที่ต้องการส่วนเติมเต็มประเภทนี้ ได้แก่ กริยาแสดงความปรารถนา เช่น “อยาก”, “ชอบ”, “ต้องการ” ฯลฯ กริยาที่สื่อความหมายโดยนัย (Implicative verb) เช่น “พยายาม”, “ลอง” ฯลฯ กริยาช่วย (Modal verb) เช่น “สามารถ”, “ควร” ฯลฯ ผู้วิจัยกำหนดให้ส่วนเติมเต็มประเภทนี้ไม่ต้องถูกแยกออกมาเป็น EDU ตัวอย่าง (12) เป็นตัวอย่างของโครงสร้างที่ประกอบไปด้วยส่วนเติมเต็มประเภทนี้ โดยจะเห็นว่า “ที่จะละเอียดเนื้อหา...” เป็นส่วนเติมเต็มของกริยา “เลือก” ดังนั้นจึงเป็นส่วนหนึ่งของ EDU ทั้งหมด

ตัวอย่าง

(12) [แต่ก็เลือกที่จะละเลยเนื้อหามาตรฐานของพุทธศาสนา]1

3.3) อนุพากย์เติมเต็มของนาม (Clausal complement of noun) อนุพากย์ชนิดนี้ มักจะขึ้นต้นด้วยคำนำหน้า “ที่ว่า” “ที่จะ” ทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มให้กับคำนามหลัก ผู้วิจัยจะไม่แยกอนุพากย์ประเภทนี้ออกเป็น EDU ยกตัวอย่าง “ที่จะปรับประยุกต์...” เป็นอนุพากย์เติมเต็มของคำนาม “ประสงค์” ดังนั้นจึงไม่ถูกแยกออกมาเป็น EDU

ตัวอย่าง

(13) [โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะปรับประยุกต์เข้ากับตลาดทุนนิยม]1

4) โครงสร้างกริยาเรียง (Serial verb constructions)

โครงสร้างกริยาเรียงคือโครงสร้างที่มีกริยามากกว่าหนึ่งตัวปรากฏเรียงกันโดยไม่มีอะไรแทรก ระหว่างกริยากริยากริยาของกริยาตัวก่อนหน้า กริยาที่เรียงกันทุกตัวเป็นกริยาแท้ ยกเว้นกริยาบางตัวที่ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เช่น “เสีย”, “อยู่”, “ว่า”, “ให้” ฯลฯ แม้กริยาเหล่านี้จะกลายเป็นคำไวยากรณ์แล้ว (Grammaticalized verb) แต่ก็ยังถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกริยาเรียง นอกจากนี้กริยาเรียงจะมีการรวมคุณสมบัติทางความหมายของกริยาทุกตัวเข้าด้วยกันและร่วมกันแสดงถึงเหตุการณ์เพียงเหตุการณ์เดียว (Single event) จึงนับกริยาที่เรียงกันนั้นเป็นหน่วยสร้างเดียวกัน (Foley and Mike 1985, Thepkanjana 1986, Takahashi 2009, Pongsutthi, Ketui et al. 2013) สำหรับงานวิจัยนี้ จะไม่แยกกริยาแต่ละตัวเป็น EDU ด้วยเหตุผลดังกล่าว

ตัวอย่าง

(14) [ขณะเดียวกันก็รอคอยโชคชะตามาพลิกผันชีวิตให้แปรเปลี่ยนไป]1

(15) [ฉันทะโรคิด]1[ว่าแม่เริ่มมีสภาพทรุดโทรมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ]2

จากตัวอย่าง (14) จะเห็นว่า “รอคอย__มาพลิกผัน__ให้แปรเปลี่ยนไป” เป็นโครงสร้างกริยาเรียง โดยมีคำนาม “โชคชะตา” และ “ชีวิต” แทรกกลางระหว่างกริยาและเป็นกรรมตรงของกริยาที่นำหน้า ตัวอย่าง (14) จึงถือว่ามีเพียง EDU เดียว อย่างไรก็ตาม หากโครงสร้างกริยาเรียงประกอบไปด้วยคำกริยาแสดงการรับรู้หรือคำกริยาที่ใช้ในการรายงาน ก็มักจะปรากฏคำกริยาที่กลายเป็นคำไวยากรณ์หรือตัวนำส่วนเติมเต็ม “ว่า” และตามด้วยอนุพากย์เติมเต็ม ในกรณีนี้ ผู้วิจัยจะแบ่งตั้งแต่ตัวนำส่วนเติมเต็มตามด้วยอนุพากย์เติมเต็มออกเป็นอีก EDU หนึ่งเนื่องจากอนุพากย์เติมเต็มเหล่านั้นแสดงปริเจตสัมพันธ์ที่เรียกว่า Attributive relation ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่แสดงรายละเอียดของคำกริยาก่อนหน้า ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง (15) แม้ว่า “คิดว่า” เป็นโครงสร้างกริยาเรียง แต่เนื่องจาก “คิด” เป็นกริยาแสดงการรับรู้ที่ต้องการอนุพากย์เติมเต็มเพื่อทำให้ใจความสมบูรณ์ และคำ

ว่า “ว่า” เป็นกริยาที่กลายเป็นคำไวยากรณ์แล้ว นั่นคือเป็นตัวนำส่วนเติมเต็ม ตามด้วยอนุพากย์เติมเต็ม “แม่เริ่มมีสภาพทรุดโทรม...” ดังนั้นจึงแบ่ง “ว่าแม่เริ่มมีสภาพทรุดโทรม...” ออกเป็นอีก EDU หนึ่ง ทำให้ตัวอย่าง (15) ประกอบไปด้วย 2 EDU

5) โครงสร้างเคลฟต์ (Clefts)

โครงสร้างเคลฟต์เป็นโครงสร้างภาษาที่แสดงการเน้นส่วน โดยทั่วไปโครงสร้างเคลฟต์จะมีลักษณะเป็นโครงสร้างซับซ้อน นั่นคือประกอบด้วยอนุพากย์มากกว่าหนึ่ง ในที่นี้จะขอยกคำอธิบายเกี่ยวกับโครงสร้างเคลฟต์ในภาษาไทยและตัวอย่างประโยคจากงานวิจัยของ Ruangjaroon (2005) ดังนี้

โครงสร้างเคลฟต์ในภาษาไทยประกอบไปด้วยส่วนที่เรียกว่า “เคลฟตี” (cleftee) คำกริยา “เป็น” หรือ “คือ” และส่วนที่เรียกว่า “อนุพากย์เคลฟต์” (cleft clause) ซึ่งมีโครงสร้างเป็นคุณาบุประโยค เมื่อพิจารณาประเภทของ copula verb “เป็น” และ “คือ” แล้ว สามารถแบ่งเคลฟต์ในภาษาไทยได้ 2 ประเภท คือ contrastive (or specificational) cleft และ identificational cleft มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเภทแรกคือ **contrastive (or specificational) cleft** เรียกชื่อประเภทเคลฟต์ตาม copula verb “เป็น” ซึ่งเป็นกริยาที่เชื่อมประธานและส่วนเติมเต็มประธาน โครงสร้างของเคลฟต์ประเภทนี้ คือ **เคลฟตี + definite marker “ที่” + copula “เป็น” + อนุพากย์เคลฟต์** ในส่วนของเคลฟตีจะต้องมีลักษณะของความหมายเป็น [+human] เท่านั้น และในส่วนของอนุพากย์เคลฟต์จะต้องเป็น nominalized clause หรืออนุพากย์ที่ถูกทำให้กลายเป็นคำนาม ทั้งนี้เพราะ copula verb ต้องการส่วนเติมเต็มประธาน (Subject complement) ในรูป predicative nominal เท่านั้น โดยอนุพากย์เคลฟต์ในภาษาไทยจะใช้ nominalizer “คน” ขึ้นต้นอนุพากย์เพื่อทำให้อนุพากย์นั้นกลายเป็นคำนาม

ตัวอย่าง

(16) [นิกที่เป็นคนทำงานแตก]1

(17) [ใครที่เป็นคนทำงานแตก]1

จากตัวอย่าง (16) “นิก” เป็นเคลฟตี ซึ่งมีคำว่า “ที่” เป็นตัวบ่งชี้แสดงการชี้เฉพาะ (Definite marker) ว่าหมายถึงนิกไหน อนุพากย์เคลฟต์คือ “คนทำงานแตก” ซึ่งเป็น nominalized clause ที่มีพฤติกรรมเหมือนคำนามทั่วไป คำว่า “คน” ทำหน้าที่เป็น nominalizer เคลฟตีและอนุพากย์เคลฟต์ถูกเชื่อมเข้าด้วยกันด้วย copula “เป็น” ส่วนในตัวอย่าง (17) ก็เหมือนตัวอย่างที่ (16) แตกต่างกันตรงที่เป็น Wh-cleft คืออยู่ในรูปของคำถาม มีเคลฟตีคือ “ใคร”

เคลฟต์อีกประเภทหนึ่งคือ **identificational cleft** หรือเคลฟต์ที่แสดงการชี้เฉพาะเจาะจง โครงสร้างของเคลฟต์คือ **เคลฟท์ + copula “คือ” + อนุพากย์เคลฟต์** ในส่วนของอนุพากย์เคลฟต์ นั้นจะคณานุกรมประโยค คือประกอบไปด้วยคำนามหลักหรือคำลักษณะนาม ตามด้วยคำบ่งชี้ “ที่” และ ตามด้วยอนุพากย์ ตัวอย่างของเคลฟต์ประเภทนี้จากคลังข้อมูลเป็นดังตัวอย่าง (18)

ตัวอย่าง

(18) [นั่นแหละคือสิ่ง]1[ที่ทำให้เกิดภาพเหมือน]2

นอกจากนี้ Ruangjaroon (2005) ยังได้กล่าวถึงการใช้ copula “เป็น” ในบริบทโครงสร้างที่เป็น identificational cleft และ copula “คือ” ในบริบทโครงสร้างที่เป็น contrastive cleft ว่า เป็นไปไม่ได้ เพราะไม่สามารถเข้ากันได้และจะทำให้ได้รูปภาษาที่ไม่ถูกต้อง (ill-formed) ดังตัวอย่าง ที่ (19b) และ (20b) ซึ่งเป็นรูปภาษาที่ไม่ถูกต้อง ส่วนตัวอย่าง (19a) และ (20a) มีรูปภาษาที่ถูกต้อง

ตัวอย่าง

(19) กรณี copula “เป็น” ใน identificational cleft

- (a) นิกคือคนที่ฉันรัก (รูปภาษาที่ถูกต้อง)
- (b) *นิกเป็นคนที่คุณรัก (รูปภาษาที่ไม่ถูกต้อง)

(20) กรณี copula “คือ” ใน contrastive cleft

- (a) นิกที่เป็นคนทำ (รูปภาษาที่ถูกต้อง)
- (b) *นิกที่คือคนทำ (รูปภาษาที่ไม่ถูกต้อง)

แม้ว่า Carlson and Marcu (2001) จะกำหนดให้ไม่ต้องแยกประโยคเคลฟต์ออกเป็น 2 EDU เนื่องจากทั้งสองอนุพากย์ในโครงสร้างเคลฟต์ไม่ได้มีปริจเฉทสัมพันธ์ต่อกัน แต่สำหรับภาษาไทย ผู้วิจัยตัดสินใจแบ่งอนุพากย์ในโครงสร้างเคลฟต์แบบ identificational cleft ออกเป็น 2 EDU เพราะ คิดว่าเคลฟต์ประเภทนี้สามารถมองเป็นโครงสร้างที่มีคณานุกรมประโยคขยายคำนามหลักได้ โดยที่อนุพากย์ที่เป็นคณานุกรมประโยคมีความสัมพันธ์แบบ elaboration relation กับคำนามหลักที่ขยาย ดังเช่น ตัวอย่าง (18) เป็นเคลฟต์ที่ถูกแยกออกเป็น 2 EDU โดยที่หน่วยที่ 2 เป็นคณานุกรมประโยคที่ขยาย คำนามหลัก “สิ่ง” แต่สำหรับ contrastive cleft นั้น ผู้วิจัยจะไม่แยกอนุพากย์ดังตัวอย่าง (16) และ (17) เนื่องจากเห็นว่าอนุพากย์เคลฟต์ “คนทำงานแตก” สามารถมองได้ว่าเป็นคำนามที่เป็นส่วนเติมเต็มประธาน

6) นามวลีที่มีสถานะเป็น EDU (Phrasal EDU)

โดยทั่วไปแล้วนามวลีเป็นหน่วยสร้างระดับที่เล็กกว่าอนุพากย์ ประกอบไปด้วยคำนามหลัก และ/หรือส่วนขยายเท่านั้น จึงไม่ถูกแยกให้เป็น EDU ยกเว้นนามวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมที่ Carlson

and Marcu (2001) เรียกว่า strong marker หรือคำ เชื่อมเด่น ซึ่งเป็นหน่วยเชื่อมโยงปริจเฉทที่มีความหมายบ่งบอกถึงปริจเฉทสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนามวลีที่ตามหลังคำเชื่อมกับถ้อยความก่อนหน้า และเรียกนามวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมเด่นนี้ว่า phrasal EDU หรือ EDU ที่เป็นนามวลี

จากการศึกษาหน่วยเชื่อมโยงในภาษาไทย พบว่ามีคำเชื่อมเด่นอยู่เพียง 2 ประเภท คือ คำเชื่อมแสดงตัวอย่าง ได้แก่คำที่ใช้แสดงตัวอย่างต่าง ๆ เช่น “ได้แก่”, “เช่น”, “ตัวอย่างเช่น ฯลฯ” และคำเชื่อมแสดงวัตถุประสงค์ เช่นคำว่า “เพื่อ” นามวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมเด่น 2 ประเภทนี้จะแยกให้เป็น EDU ดังตัวอย่าง (21) กลุ่มนามวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมแสดงตัวอย่าง “เช่น” ถูกแยกให้เป็นอีก EDU หนึ่ง มีหน้าที่ระดับปริจเฉทคือการแสดงให้เห็นตัวอย่างของสิ่งที่ถูกกล่าวถึงก่อนหน้านั้นคือ “ปรากฏการณ์ธรรมชาติ”

ตัวอย่าง

(21) [ตำนานปรัมปราเป็นการอธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล โครงสร้าง และระบบของจักรวาล มนุษย์ สัตว์ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ]1[เช่น ลม ฝน กลางวัน กลางคืน ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า]2

นอกจากนี้ ยังมีนามวลีอื่น ๆ ที่ไม่ได้ขึ้นต้นด้วยตัวเชื่อมเด่น แต่ก็ถือว่าเป็น EDU ได้เช่นกัน นามวลีที่กล่าวถึงนี้ ได้แก่ นามวลีที่อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บ นามวลีที่เป็นชื่อหัวข้อ/ชื่อเรื่อง/ชื่อผู้เขียนที่แยกอยู่ลำพัง และไม่ได้เป็นทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมในหน่วยสร้างใด นามวลีประเภทหลังนี้พบได้โดยทั่วไปในงานเขียนและมีหน้าที่ที่ชัดเจนในระดับปริจเฉท เช่น ชื่อเรื่องของงานเขียนกับเนื้อหาทั้งหมดของงานเขียนนั้น หรือชื่อหัวข้อกับเนื้อหาในหัวข้อนั้น แต่ละคู่มิปริจเฉทสัมพันธ์กันแบบที่ Carson and Marcu เรียกว่า Textual Organization relation ดังนั้นในวิทยานิพนธ์นี้จึงแยกนามวลีดังกล่าวเป็น EDU ด้วยเช่นกัน ตัวอย่างข้อมูลจากคลังข้อมูลเป็นดังนี้

ตัวอย่าง

(22) [อพยพมาจากเวียงจันทน์]1 [(ลาวเวียง)]2

(23) กรณีข้อบทความ ชื่อผู้เขียน และเนื้อหา

[พลวัตของความรู้ชาวบ้านในกระแสโลกาภิวัตน์]1

[อานันท์ กาญจนพันธุ์]2

[เนื้อหาของบทความ]3 [เนื้อหาของบทความ]4 [เนื้อหาของบทความ]5

จากตัวอย่าง จะเห็นว่า “(ลาวเวียง)” ในตัวอย่าง (22) เป็นนามวลีที่อยู่ในเครื่องหมายวรรคเล็บบ้างจึงต้องแยกออกมาเป็น EDU และในตัวอย่าง (23) “พลวัตของความรู้ชาวบ้าน...” เป็นชื่อบทความ “อานันท์ กาญจนพันธุ์” เป็นชื่อผู้เขียนบทความ ดังนั้นจึงถือว่าเป็น EDU

7) เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuations)

เครื่องหมายวรรคตอนสามารถช่วยในการระบุขอบเขต EDU ได้ เนื่องจากเครื่องหมายวรรคตอนบางตัวจะปรากฏอยู่ในตำแหน่งที่แน่นอน ตัวอย่างเช่น เครื่องหมายวงเล็บมักจะอยู่หน้าและหลังอนุภาคเสมอ เครื่องหมายคำถามมักจะอยู่ท้ายประโยคภาษาอังกฤษเสมอ เป็นต้น สำหรับภาษาไทยนั้น ราชบัณฑิตยสถานได้กล่าวถึงเครื่องหมายวรรคตอนที่มีการใช้ในภาษาไทยเอาไว้ในหนังสือ “หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและเครื่องหมายอื่น ๆ หลักเกณฑ์การเว้นวรรคหลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ” ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2548) พิมพ์ครั้งที่ ๖ ซึ่งสรุปรายละเอียดอย่างย่อได้ดังตารางต่อไปนี้

ชื่อภาษาไทย	ชื่อภาษาอังกฤษ	เครื่องหมาย	วิธีใช้
มหัพภาค	full stop, period	.	ใช้แสดงการจบประโยคหรือจบความ
จุด	dot, point	.	1) ใช้เขียนหลังตัวอักษรเพื่อแสดงว่าเป็นอักษรย่อ 2) ใช้เขียนข้างหลังตัวอักษรหรือตัวเลขที่บอกลำดับข้อ 3) ใช้คั่นระหว่างชั่วโมงกับนาฬิกาเพื่อบอกเวลา 4) ใช้ในเลขทศนิยม 5) ใช้บอกว่าเป็นอักษรนำ อักษรควบ ในการบอกคำอ่าน 6) ใช้บอกว่าเป็นอักษรควบหรือเป็นตัวสะกดในการเขียนภาษาบาลีสันสกฤตด้วยอักษรไทย 7) ใช้เขียนเพื่อแสดงการละตัวอักษรหรือข้อความ
จุลภาคหรือจุดลูกน้ำ	comma	,	1) ใช้แยกวลีหรืออนุภาค 2) ใช้คั่นคำในรายการตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป 3) ใช้ในการเขียนบรรณานุกรม ดรรชนี และนามานุกรม 4) ใช้คั่นจำนวนเลขนับจากหลักหน่วยไปที่ละ 3 หลัก
อัฒภาค	semicolon	;	1) ใช้แยกประโยคเปรียบเทียบออกจากกัน 2) ใช้คั่นระหว่างประโยคที่มีรูปประโยคและใจความสมบูรณ์อยู่แล้วเพื่อแสดงความต่อเนื่องอย่างใกล้ชิดของประโยคนั้น 3) ใช้แบ่งประโยค กลุ่มคำ หรือกลุ่มตัวเลขที่มีเครื่องหมายจุลภาคอยู่แล้วออกเป็นส่วนให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อกันความสับสน 4) ใช้คั่นคำในรายการที่มีจำนวนมาก ๆ เพื่อจำแนกรายการออกเป็นพวก ๆ 5) ใช้ในหนังสือประเภทพจนานุกรมเพื่อคั่นบทนิยามของคำที่มีความหมายหลายอย่าง
ทวีภาค	colon	:	1) ใช้ไขความแทนคำว่า “คือ” หรือ “หมายถึง” 2)

			ใช้หลังคำ “ดังนี้” “ดังต่อไปนี้” เพื่อแจกแจงรายการ 3) ใช้คั่นบอกเวลา
ต่อ	-	:	1) ใช้แสดงอัตราส่วนและมาตราส่วน 2) ใช้แสดงสัดส่วน 3) ใช้แสดงปฏิภาค
วิเศษภาค	-	:-	1) ใช้หลังคำ “ดังนี้” “ดังต่อไปนี้” เพื่อแจกแจงรายการโดยรายการที่ตามหลังเครื่องหมายให้ขึ้นย่อหน้าใหม่
ยัติภังค์	hyphen	-	1) ใช้เขียนไว้สุดบรรทัดเพื่อต่อพยางค์ ซึ่งจำเป็นต้องเขียนแยกบรรทัดกันเนื่องจากเนื้อที่จำกัด 2) ใช้เขียนแยกพยางค์เพื่อบอกคำเต็มๆ ที่จำเป็นต้องแยกตามฉันทลักษณ์ 3) ใช้แยกพยางค์เพื่อบอกคำอ่าน 4) ใช้แสดงคำที่ละส่วนหน้าหรือส่วนท้ายหรือทั้งส่วนหน้าและส่วนท้ายของคำ 5) ใช้ในความหมายว่า “ถึง” เพื่อแสดงช่วงเวลา จำนวนสถานที่ 6) ใช้เขียนแยกกลุ่มตัวเลขตามรหัสที่กำหนดไว้ เช่น เลขบัญชีธนาคาร 7) ใช้กระจายอักษรเพื่อให้เห็นว่าคำนั้นประกอบด้วยพยัญชนะสระและวรรณยุกต์อะไรบ้าง
ปรัศนี	question mark	?	1) ใช้เขียนท้ายความหรือประโยคที่เป็นคำถาม 2) ใช้เขียนในเครื่องหมายวงเล็บหลังข้อความเพื่อแสดงความสงสัยหรือไม่แน่ใจ
ไปยาลน้อยหรือเปยยาลน้อย	-	๓	1) ใช้ละคำ 2) ใช้ในคำ “ฯลฯ”
ไปยาลใหญ่หรือเปยยาลใหญ่	-	๓๓	ใช้ละข้อความที่อยู่ในประเภทเดียวกัน
ไมยมกหรือยมก	-	๓	ใช้เขียนหลังคำวลี หรือประโยค เพื่อให้อ่านซ้ำอีกครั้ง
วงเล็บหรืออนลลิต	parenthesis	()	1) ใช้กันข้อความที่ขยายหรืออธิบายจากข้อความอื่น 2) ใช้ขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น 3) ใช้กันตัวอักษรหรือตัวเลขที่เป็นหัวข้อย่ออาจใช้เพียงวงเล็บปิดข้างเดียวก็ได้
อัศเจรีย์	exclamation mark	!	1) ใช้เขียนหลังคำ วลี หรือประโยคที่เป็นคำอุทาน 2) ใช้เขียนหลังคำเลียนเสียงธรรมชาติ 3) ใช้เขียนหลังข้อความสั้น ๆ ที่ต้องการเน้น

วงเล็บเหลี่ยม	square brackets	[]	ใช้กับสูตรคณิตศาสตร์การเขียนโปรแกรม สัทอักษรสากล
วงเล็บปีกกา	braces	{ }	ใช้กับสูตรคณิตศาสตร์การเขียนโปรแกรม
วงเล็บสามเหลี่ยม	-	<>	ใช้เป็นเครื่องหมายน้อยกว่าและมากกว่าใช้ในการเขียนโปรแกรม
บุพสัญลักษณ์	ditto mark	“	ใช้เขียนแทนคำหรือประโยคที่อยู่ในบรรทัดบนเพื่อที่จะไม่ต้องเขียนซ้ำอีก
สัญลักษณ์	underscore	_	ใช้ขีดเส้นใต้ข้อความสำคัญหรือข้อความที่ควรสังเกตพิเศษ
เสมอภาค	equal	=	ใช้เพื่อแสดงความเทียบเท่ากับของสิ่งที่อยู่ทางซ้ายและขวา
อัญประกาศ	quotation	“ ”	ใช้กันคำวลี หรือข้อความที่ต้องการเน้นเป็นพิเศษสามารถใช้ได้ทั้งอัญประกาศคู่ “ ” หรืออัญประกาศเดี่ยว ' '
ทับ	Slash	/	1) ใช้เขียนคั่นระหว่างทางเลือก 2) ใช้คั่นตัวเลข
ยัติภาค	Dash	--	1) ใช้ในความหมาย “และ” หรือ “กับ” 2) ใช้ขยายความข้างหน้า 3) ใช้ในความหมายว่า “ถึง” เช่นเดียวกับยัติภาค 4) ใช้เป็นสัญลักษณ์นำหัวข้อย่อยที่ไม่ต้องการเรียงลำดับ

ตารางที่ 4.1 แสดงเครื่องหมายวรรคตอนที่ใช้ในภาษาไทย

นอกจากนี้ยังมีเครื่องหมายวรรคตอนอื่น ๆ อีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้แสดงในตาราง เช่น #, *, &, @, °, ^ ฯลฯ และเครื่องหมายวรรคตอนไทยโบราณ เช่น โคมุตร (๐๓) อังคั่น (๑, ๓, ๕, ๗) ฟองมัน (๑) ฯลฯ ซึ่งยังพบได้ในคำประพันธ์ร้อยแก้วและร้อยกรองบางประเภท

จากเครื่องหมายวรรคตอนที่ได้กล่าวมาในตารางข้างต้น พบว่าเครื่องหมายที่มีการใช้มากในงานเขียนภาษาไทย ได้แก่ จุด (.), จุลภาค (,), อัฒภาค (;), ทวิภาค (:), ต่อ (-), ยัติภาค (-), ไปยาลน้อย (๑), ไปยาลใหญ่ (๓๓), ไม้ยมก (๑), วงเล็บ, บุพสัญลักษณ์ (“), อัญประกาศ (“ ”), ทับ (/) และยัติภาค (--) ทั้งนี้เครื่องหมายที่มักเป็นจุดเริ่มต้น EDU เสมอ ได้แก่ วงเล็บเปิด อัญประกาศเปิด และยัติภาคที่ทำนำหัวข้อย่อย ส่วนเครื่องหมายที่มักอยู่ท้าย EDU ได้แก่ วงเล็บปิด อัญประกาศปิด และไปยาลใหญ่ เครื่องหมายที่มักแทรกกลางภายใน EDU ได้แก่ จุด จุลภาค ยัติภาค ต่อ และทับ ส่วนเครื่องหมายอื่น ๆ เป็นเครื่องหมายที่สามารถปรากฏได้หลายตำแหน่งใน EDU เช่น ไม้ยมกและไปยาลน้อย สามารถปรากฏภายในหรือท้าย EDU ก็ได้ จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้ใช้การปรากฏของเครื่องหมายวรรคตอนในการช่วยระบุขอบเขต EDU

8) โครงสร้างหน่วยเดียวกัน (Same unit construction)

โครงสร้างหน่วยเดียวกัน หมายถึง โครงสร้าง EDU ที่ถูกแยกออกเป็น 2 ส่วนเนื่องจากมีหน่วยอื่นแทรกกลาง เช่น คุณานุประโยค ข้อความในวงเล็บ ฯลฯ ทั้งนี้ทั้ง 2 ส่วนที่ถูกแทรกยังถือว่าเป็นโครงสร้างหน่วยเดียวกัน Carlson and Marcu (2001) เรียกปริศนสัมพันธ์ระหว่างสองส่วนที่เป็นโครงสร้างหน่วยเดียวกันนี้ว่า multinuclear pseudo-relation นั่นคือเป็นความสัมพันธ์เทียมแบบที่ทั้งสองข้างมีสถานะเท่าเทียมกันยกตัวอย่างคำภาษาอังกฤษในวงเล็บดังตัวอย่าง (24) แทรกกลางระหว่างหน่วยที่ 1 และ 3 แบบนี้ถือว่าทั้ง 2 หน่วยเป็นโครงสร้างหน่วยเดียวกัน

ตัวอย่าง

(24) [ต่อมาในสมัยหลังสมัยใหม่]1 [(Post-modern)]2 [ได้เกิดวรรณกรรมแนวทดลอง] 3

นอกเหนือจากหลักเกณฑ์การกำหนดขอบเขตอนุภาคภาษาไทยที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีหลักเกณฑ์อื่น ๆ อีกที่ Carlson and Marcu (2001) ได้กล่าวถึง แต่ผู้วิจัยไม่ได้นำหลักเกณฑ์เหล่านี้มาอภิปรายและใช้กำหนดขอบเขตอนุภาคภาษาไทย เพราะเห็นว่าหลักเกณฑ์บางอย่างอิงลักษณะทางภาษาของภาษาอังกฤษมากเกินไป และไม่เหมาะสมกับลักษณะทางภาษาของภาษาไทย ได้แก่ หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยกริยาในรูป gerund หรือ participle เป็นต้น

บทที่ 5

การแยกอนุพากย์ภาษาไทยด้วยแบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงระบบการแยกอนุพากย์ภาษาไทยด้วยแบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน ลักษณะ (Features) สำหรับฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง การเตรียมไฟล์ข้อมูลสำหรับฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง เคอร์เนลฟังก์ชันและการตั้งค่าพารามิเตอร์ วิธีการประเมินประสิทธิภาพของแบบจำลอง และผลการทดสอบแบบจำลอง ดังนี้

5.1 ระบบการแยกอนุพากย์ภาษาไทยด้วยแบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน

การแยกอนุพากย์ภาษาไทยด้วยเครื่องในงานวิจัยนี้ หมายถึง การระบุคาบขอบเขตเริ่มต้นอนุพากย์ภาษาไทย หรือ EDU โดยการใช้แบบจำลองทางสถิติซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน ซึ่งผู้วิจัยใช้ตัวแบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนจากฟังก์ชัน SMO (Sequential Minimal Optimization) ที่มีอยู่ในโปรแกรมวิก้า 3.6.10 (Weka 3.6.10) ในส่วนของ SMO นั้น เป็นอัลกอริทึมที่พัฒนาโดย Platt (1998) ใช้ในการจำแนกประเภทข้อมูลด้วยซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน ตัวอัลกอริทึมนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อแก้ปัญหาค่าโปรแกรมเชิงกำลังสอง (Quadratic programming) ซึ่งเป็นปัญหาที่พบในการจำแนกประเภทที่ไม่เป็นเส้นตรง (Nonlinear classification) ปัญหาที่ว่านี้ก็คือปัญหาของการหาค่าที่ดีที่สุดสำหรับการแยกข้อมูลออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามเป้าหมาย

ขั้นตอนของการแยกอนุพากย์ภาษาไทยด้วยแบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน เริ่มจากการจัดทำคลังข้อมูลและกำกับหมวดคำในคลังข้อมูล จากนั้นนำคลังข้อมูลฝึกฝนไปทำการฝึกฝนแบบจำลองโดยใช้ตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน เมื่อสร้างแบบจำลองได้แล้วก็นำไปทดสอบกับคลังข้อมูลทดสอบ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแบบจำลอง สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการทดลองแบบ 10-fold cross-validation กล่าวคือ ได้ทำการฝึกฝนและทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง โดยแบ่งคลังข้อมูลออกเป็น 10 ส่วน แต่ละส่วนจะถูกใช้เป็นคลังข้อมูลทดสอบ และอีก 9 ส่วนที่เหลือจะถูกใช้เป็นคลังข้อมูลฝึกฝน นั่นคือผู้วิจัยใช้คลังข้อมูลฝึกฝน 90 เปอร์เซ็นต์ และคลังข้อมูลทดสอบ 10 เปอร์เซ็นต์ ด้วยวิธีการนี้ ข้อมูลทุกส่วนจะได้รับการฝึกฝนและทดสอบหมด

5.2 การกำหนดลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง

เนื่องจากแบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนเป็นแบบจำลองทางสถิติที่จำแนกประเภทข้อมูลโดยตัดสินใจจากลักษณะต่าง ๆ ที่เตรียมเอาไว้ให้ การกำหนดลักษณะจึงมีความสำคัญและมีผลต่อการตัดสินใจของเครื่อง ประเภทของลักษณะที่สามารถใช้ในฟังก์ชันการจำแนกประเภทต่าง ๆ ของโปรแกรมวิก้า ได้แก่ ลักษณะที่มีสองค่า (Binary), ลักษณะที่มีลักษณะเป็นการจัดประเภทต่าง ๆ ที่เกิดจากการแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ (Nominal), ตัวเลขที่แสดงค่าต่าง ๆ (Numeric), และข้อความ

(String) ลักษณะที่ใช้ในงานนี้มีลักษณะเป็นลักษณะทางภาษา ซึ่งได้จากการพิจารณาโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของอนุพจน์ในการกำหนดลักษณะ ในส่วนนี้จะนำเสนอลักษณะโครงสร้าง EDU ภาษาไทยในหัวข้อย่อย 5.2.1 และลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนและทดสอบแบบจำลองในงานนี้ในหัวข้อย่อย 5.2.2

5.2.1 ลักษณะทางโครงสร้าง EDU ภาษาไทย

โดยทั่วไปแล้ว อนุพจน์และกลุ่มนามวลีที่ขึ้นต้นด้วยตัวเชื่อมเด่นจะใช้เป็นหน่วยพื้นฐานในการศึกษาโครงสร้างและความสัมพันธ์ภายในปริจเฉท ในที่นี้ ผู้วิจัยจึงแบ่ง EDU ออกเป็น 2 ประเภทตามระดับโครงสร้างภาษา คือ EDU ที่มีโครงสร้างระดับอนุพจน์ และ EDU ที่มีโครงสร้างต่ำกว่าระดับอนุพจน์ ทั้งสองประเภทยังมีรูปแบบและองค์ประกอบของโครงสร้างดังนี้

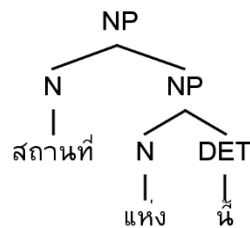
5.2.1.1 EDU ที่มีโครงสร้างระดับอนุพจน์

อนุพจน์ที่เป็น EDU ในที่นี้จะหมายถึงเป็นอนุพจน์ที่มีกริยาแท้เท่านั้น โดยทั่วไปแล้ว อนุพจน์จะประกอบไปด้วยประธานและภาคแสดง (Subject and predicate) หากพิจารณาหน่วยสร้างระดับอนุพจน์ ก็จะพบว่าอนุพจน์ประกอบไปด้วยหน่วยสร้างนามวลี (Noun phrase) ในตำแหน่งประธาน และกริยาวลี (Verb phrase) ซึ่งจะปรากฏในตำแหน่งภาคแสดงของอนุพจน์ โดยหน่วยสร้างกริยาวลีเป็นหน่วยสร้างที่จำเป็นและขาดไม่ได้ในโครงสร้างอนุพจน์ เพราะกริยาวลีประกอบไปด้วยคำกริยาหลัก ซึ่งเป็นแกนหลักของโครงสร้างอนุพจน์ มีหน้าที่แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำ ลักษณะ สภาวะ และอาการ

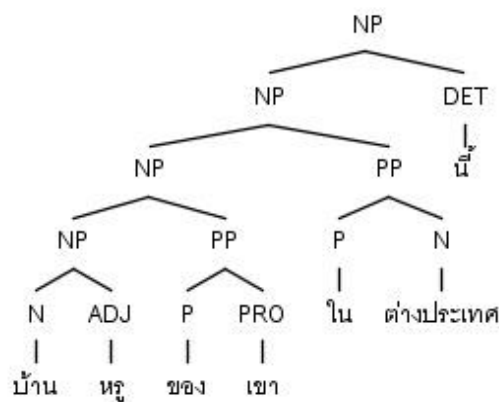
ในตำแหน่งประธานของอนุพจน์จะเป็นหน่วยสร้างนามวลี ซึ่งมีรูปแบบโครงสร้าง **Head noun + (Complement) + (Modifier) + (Determiner)** โดยที่ **Head noun** หมายถึง คำนามหลัก ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญและจำเป็นต้องมีเสมอ **Complement** หมายถึง ส่วนเติมเต็ม ได้แก่ บุพบทวลี และอนุพจน์เติมเต็ม **Modifier** หมายถึง ส่วนขยายคำนาม ได้แก่ คำคุณศัพท์, คำนาม, บุพบทวลี **Determiner** หมายถึง ตัวกำหนด เช่น “นี้”, “เหล่านี้”, “นั้น”, “เหล่านั้น” ฯลฯ องค์ประกอบของนามวลีในเครื่องหมายวงเล็บ ได้แก่ complement, modifier, **Determiner** หมายถึงองค์ประกอบที่สามารถละได้

ตัวอย่างนามวลีภาษาไทย

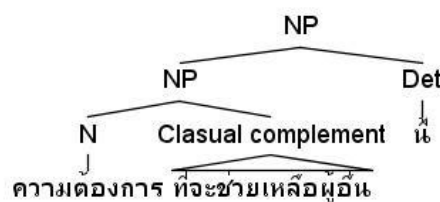
(1) “สถานที่แห่งนี้” ประกอบไปด้วย คำนามหลัก “สถานที่” + ส่วนขยาย “แห่งนี้” สามารถแยกองค์ประกอบและแสดงในรูปแผนภูมิต้นไม้ได้ดังนี้

(2) “บ้านหรือของเขาในต่างประเทศนี้” ประกอบไปด้วย คำนามหลัก “บ้าน” + ส่วนขยาย “หรือ” + ส่วนเติมเต็ม “ของเขา” + ส่วนขยาย “ในต่างประเทศ” + ตัวกำหนด “นี้” สามารถแยกองค์ประกอบและแสดงในรูปแผนภูมิต้นไม้ได้ดังนี้

(3) “ความต้องการที่จะช่วยเหลือผู้อื่นนี้” ประกอบไปด้วย คำนามหลัก “ความต้องการ” + อนุพจน์เติมเต็ม “ที่จะช่วยเหลือผู้อื่น” + ตัวกำหนด “นี้” สามารถแยกองค์ประกอบและแสดงในรูปแผนภูมิต้นไม้ได้ดังนี้

ในส่วนของภาคแสดงของอนุพจน์จะเป็นกริยาวลี มีรูปแบบโครงสร้างคือ **Head verb + (Object) + (Complement) + (Modifier)** โดยที่ **Head verb** หมายถึง คำกริยาหลัก ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญและขาดไม่ได้ **Object** หมายถึง กรรมของกริยา ซึ่งอาจเป็นกรรมตรงหรือกรรมรอง ขึ้นอยู่กับลักษณะของกริยา **Complement** หมายถึง ส่วนเติมเต็มกริยา ได้แก่ บุพบทวลี และอนุพจน์เติมเต็ม **Modifier** หมายถึง ส่วนขยายคำกริยา ได้แก่ คำกริยาวิเศษณ์ และบุพบทวลี

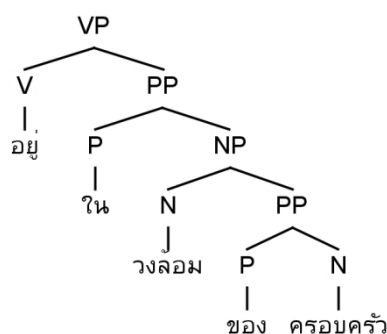
องค์ประกอบของโครงสร้างนามวลีในเครื่องหมายวงเล็บได้แก่ object, complement, modifier หมายถึงองค์ประกอบที่ละได้

ตัวอย่างกริยาวลีภาษาไทย

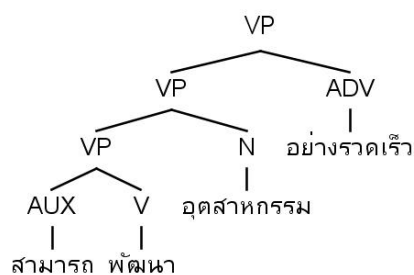
(4) “สูญเสียความนิยม” ประกอบไปด้วย คำกริยาหลัก “สูญเสีย” + กรรมตรง “ความนิยม” สามารถแยกองค์ประกอบและแสดงในรูปแผนภูมิต้นไม้ได้ดังนี้

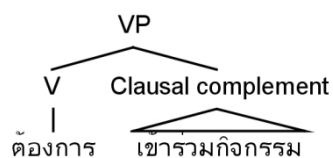
(5) “อยู่ในวงล้อมของครอบครัว” ประกอบไปด้วย คำกริยาหลัก “อยู่” + ส่วนเติมเต็ม “ในวงล้อมของครอบครัว” สามารถแยกองค์ประกอบและแสดงในรูปแผนภูมิต้นไม้ได้ดังนี้

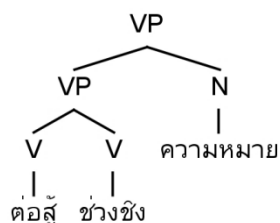
(6) “สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว” ประกอบไปด้วย คำกริยาช่วย “สามารถ” + คำกริยาหลัก “พัฒนา” + กรรมตรง “อุตสาหกรรม” + ส่วนขยาย “อย่างรวดเร็ว” สามารถแยกองค์ประกอบและแสดงในรูปแผนภูมิต้นไม้ได้ดังนี้

- (7) “ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม” ประกอบไปด้วย คำกริยาหลัก “ต้องการ” + อนุพากย์เติมเต็ม “เข้าร่วมกิจกรรม” สามารถแยกองค์ประกอบและแสดงในรูปแผนภูมิต้นไม้ได้ดังนี้

- (8) “ต่อสู้ช่วงชิงความหมาย” เป็นโครงสร้างกริยาเรียง ประกอบไปด้วย คำกริยาหลัก “ต่อสู้” + “ช่วงชิง” + กรรมตรง “ความหมาย” สามารถแยกองค์ประกอบและแสดงในรูปแผนภูมิต้นไม้ได้ดังนี้

เมื่ออนุพากย์มากกว่าหนึ่งอนุพากย์ประกอบเข้าด้วยกัน ก็จะได้โครงสร้างปริจเฉทที่ใหญ่ขึ้น โดยอาจใช้กลวิธีการเชื่อมโยงความด้วยคำเชื่อมหรือไม่ก็ได้ โดยคำเชื่อมจะมีหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงอนุพากย์ และยังสามารถบ่งบอกถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างอนุพากย์ได้ด้วย ซึ่งอาจเป็นความสัมพันธ์แบบสองข้างซ้ายขวาเท่ากันหรือสองข้างไม่เท่ากัน อีกทั้งยังสามารถช่วยระบุขอบเขตเริ่มต้นอนุพากย์ได้อีกด้วย คำเชื่อมอนุพากย์ ได้แก่ อนุสันธานซึ่งจะปรากฏหน้าอนุพากย์ไม่อิสระ และคำเชื่อมสันธานประธานซึ่งจะปรากฏหน้าอนุพากย์อิสระ

นอกเหนือจากคำเชื่อมอนุพากย์แล้ว ในกรณีคุณาประโยค ซึ่งเป็นอนุพากย์ที่ทำหน้าที่ขยายนาม มักจะขึ้นต้นด้วยตัวนำส่วนเติมเต็ม “ที่” “ซึ่ง” “อัน” และกรณีอนุพากย์เติมเต็มของกริยามักจะขึ้นต้นด้วยตัวนำส่วนเติมเต็ม “ว่า” ดังนั้นสามารถเรียกคำเชื่อมและตัวนำส่วนเติมเต็มที่ปรากฏหน้าอนุพากย์ว่า คำบ่งชี้ (Marker) เพราะเป็นคำที่สามารถใช้บ่งชี้ขอบเขตอนุพากย์ได้

ตัวอย่างจากคลังข้อมูล

- (9) “ซึ่งเรียกว่าไมโครเซลล์” เป็นอนุพากย์ที่มีรูปแบบ คำบ่งชี้ “ซึ่ง” + ภาคแสดง “เรียกว่าไมโครเซลล์”

- (10) “เพราะได้รับอิทธิพลจากแม่” เป็นอนุพากย์ที่มีรูปแบบ คำบ่งชี้ “เพราะ” + ภาคแสดง “ได้รับอิทธิพลจากแม่”

(11) “และเนื้อหาจากวรรณกรรมทำให้งานจิตรกรรมของเขาโดดเด่น” เป็นอนุพากย์ที่มีรูปแบบ คำบ่งชี้ “และ” + ประธาน “เนื้อหาจากวรรณกรรม” + ภาคแสดง “ทำให้งานจิตรกรรมของเขาโดดเด่น”

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตประการหนึ่งเกี่ยวกับการประกอบเข้าด้วยกันของอนุพากย์ก็คือ มักจะมีการเว้นวรรคหรือใช้ช่องว่างคั่นระหว่างอนุพากย์ ทำให้สามารถระบุขอบเขตอนุพากย์โดยอาศัยการปรากฏของช่องว่างได้ โดยเฉพาะในกรณีที่อนุพากย์ไม่ได้ขึ้นต้นด้วยคำบ่งชี้แต่มีช่องว่างปรากฏอยู่ข้างหน้า ดังนั้นรูปแบบของปริเฉทที่เกิดจากการเชื่อมโยงความกันของอนุพากย์สามารถเป็นได้ดังนี้

$$\text{อนุพากย์ที่ 1} + (\text{ช่องว่าง}) + (\text{คำบ่งชี้} + (\text{ช่องว่าง})) + \text{อนุพากย์ที่ 2} + (\text{ช่องว่าง}) + (\text{คำบ่งชี้} + (\text{ช่องว่าง})) + \text{อนุพากย์ที่ 3}$$

แต่อย่างไรก็ตาม ช่องว่างในภาษาไทยไม่ได้มีหน้าที่เพียงการเป็นตัวคั่นอนุพากย์ ทำให้เกิดความกำกวมในการตัดสินว่าช่องว่างที่ปรากฏในข้อความ เป็นช่องว่างที่เป็นตัวคั่นอนุพากย์หรือไม่ จากการสังเกตการปรากฏของช่องว่างในคลังข้อมูล พบว่ามีจำนวนทั้งหมด 9,938 ครั้ง และพบว่าเป็นช่องว่างที่คั่นอนุพากย์จำนวน 4,606 ครั้ง นั่นคือเกือบครึ่งของช่องว่างทั้งหมดทำหน้าที่เป็นตัวคั่นอนุพากย์ นอกนั้นทำหน้าที่อื่น ๆ เช่น คั่นระหว่างคำในรายการคำ คั่นระหว่างคำเชื่อมและอนุพากย์ที่ตามมา คั่นระหว่างเครื่องหมายวรรคตอนและข้อความ เป็นต้น

เมื่อนำช่องว่างที่ทำหน้าที่คั่นอนุพากย์จำนวน 4,606 ครั้งมาพิจารณาดู โดยอาศัยหมวดคำรอบข้างช่องว่างนั้นประกอบ ก็พบว่าช่องว่างที่เป็นตัวคั่นอนุพากย์มักจะตามมาด้วยหมวดคำบางหมวดคำ ที่พบจำนวนมากที่สุดคือช่องว่างแล้วตามด้วยสันธานประสานหรืออนุสันธานหรือตัวนำส่วนเติมเต็ม รวมกันทั้งหมดแบ่งอนุพากย์จำนวน 2,166 ครั้ง ซึ่งเป็นจำนวนเกือบครึ่งของช่องว่างที่เป็นตัวคั่นอนุพากย์ แต่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องแปลกมากนัก เพราะตัวเชื่อมและตัวนำส่วนเติมเต็มนี้มักปรากฏหน้าอนุพากย์ และธรรมเนียมการเขียนภาษาไทยก็มักจะเว้นวรรคก่อนขึ้นต้นอนุพากย์ใหม่

เมื่อพิจารณาช่องว่างที่ทำหน้าที่คั่นอนุพากย์จำนวนที่เหลือ คือ 2,440 ครั้ง พบว่าช่องว่างที่เป็นตัวคั่นอนุพากย์มักจะตามด้วยหมวดคำกริยา กริยาช่วย บุพบท คำบอกปฏิเสธ กริยาวิเศษณ์ สรรพนาม เครื่องหมายวรรคตอน และคำบอกจำนวนหน้านาม ดังนั้นความเป็นไปได้ที่ช่องว่างจะเป็นตัวคั่นอนุพากย์อาจสามารถอาศัยหมวดคำที่ตามหลังพิจารณาประกอบได้

5.2.1.2 EDU ที่มีลักษณะทางโครงสร้างต่ำกว่าระดับอนุพากย์

โครงสร้างของ EDU ที่ต่ำกว่าอนุพากย์และเป็นหน่วยพื้นฐานในการศึกษาโครงสร้างประโยค มีเพียงนามวลีอย่างเดียว ซึ่งจะต้องเป็นนามวลีที่ตามหลังคำเชื่อมเด่น หรือไม่ก็เป็นนามวลีที่มีหน้าที่ในระดับประโยคเท่านั้น

กรณีนามวลีตามหลังคำเชื่อม จะต้องเป็นคำเชื่อมใดคำเชื่อมหนึ่งในสองประเภทเท่านั้น คือ คำเชื่อมแสดงตัวอย่าง เช่น “เช่น” “ตัวอย่างเช่น” “อาทิ” ฯลฯ และคำเชื่อมแสดงวัตถุประสงค์ ซึ่งมีคำเดียวคือ “เพื่อ” ส่วนกรณีที่ไม่ได้นำหน้าด้วยคำเชื่อม ต้องเป็นนามวลีที่มีหน้าที่ในระดับประโยค เช่น นามวลีที่อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บ ทำหน้าที่แสดงข้อมูลเพิ่มเติมให้กับข้อความส่วนหน้า หรือนามวลีที่เป็นชื่อหัวข้อ/ชื่อเรื่องที่ปรากฏในบรรทัดโดด ๆ ในงานเขียน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาที่กำลังจะกล่าวถึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ดังนั้นรูปแบบโครงสร้าง EDU ระดับต่ำกว่าอนุพากย์ ได้จึงมีเพียง 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1	คำเชื่อมเด่น + นามวลีหรือกลุ่มนามวลี
รูปแบบที่ 2	นามวลีที่มีหน้าที่ในระดับประโยค

ทั้งนี้ จากการสังเกตข้อมูลพบว่านามวลีที่เป็น EDU มีความแตกต่างจากนามวลีที่ทำหน้าที่ประธานอนุพากย์ที่กล่าวไปข้างต้น คือ มักจะไม่พบตัวกำหนดท้ายคำนาม นั่นคือมีรูปแบบ **Head noun + (Complement) + (Modifier)** และนอกจากนี้ยังพบว่า ในกรณีการใช้คำเชื่อมแสดงตัวอย่าง นามวลีที่ตามหลังคำเชื่อมมักจะมีจำนวนมากกว่าหนึ่ง และมีการใช้ช่องว่างคั่นระหว่างนามวลีแต่ละตัว และในบางครั้งพบว่ามีการใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นระหว่างนามวลีด้วย ในกรณีที่มีรายการที่เป็นตัวอย่างเป็นจำนวนมาก มักจะมีการละตัวอย่างอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกันโดยการใช้เครื่องหมายไปยอนใหญ่ (ฯลฯ) หรือคำกริยาวิเศษณ์ “เป็นต้น” ท้ายตัวอย่างสุดท้าย ซึ่งเป็นขอบเขตสิ้นสุดของ EDU ข้อความดังต่อไปนี้แสดงตัวอย่างนามวลีที่เป็น EDU โดยเครื่องหมาย \$_ แสดงขอบเขตเริ่มต้นของ EDU

ตัวอย่างนามวลีที่เป็น EDU

- (12) \$_เช่น คณะนักร้องในสภา, คำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญ, คำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน, ลายเซ็นของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ฯลฯ
- (13) \$_เช่น หอก แหวน หลาว ไม้ตะบอง เป็นต้น
- (14) \$_กู่หนี่ยี่มลินมา\$_เพื่อการต่อสู้คดี
- (15) \$_พลวัตของความรู้ชาวบ้านในกระแสโลกาภิวัตน์ (ข้อบทความ)
- (16) \$_1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (ชื่อหัวข้อย่อยของบทความ)

5.2.2 ลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง

หลังจากวิเคราะห์ลักษณะทางโครงสร้างของ EDU ภาษาไทยแล้ว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายการต่อไปนี้เป็นลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง

1) **ประเภทของคำ** (Parts of speech: POS) เป็นข้อมูลเชิงโครงสร้างภาษาที่มีความสำคัญต่อการแยกอนุพยางค์เป็นอย่างมาก เนื่องจากหากมองอนุพยางค์ในเชิงโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์แล้ว ก็จะพบว่าอนุพยางค์ประกอบไปด้วยการเรียงตัวกันอย่างเป็นระบบของ POS ต่าง ๆ ที่กล่าวว่ามี ความเป็นระบบนั้นหมายความว่า POS ที่เรียงตัวกันนั้นจะมีการเรียงลำดับการปรากฏร่วมกันอย่างมีแบบแผน เช่น ตัวกำหนดจะปรากฏหลังคำนามเท่านั้น ไม่สามารถปรากฏหน้าคำนามได้ ดังนั้น “นี่โรงเรียน” หรือ “นั่นการปฏิบัติ” จึงเป็นการเรียงตัวกันที่ผิด และจะไม่เกิดขึ้นในภาษาที่ใช้กันปกติ โดยทั่วไปแล้ว อนุพยางค์จะต้องมีกริยาแท้ซึ่งเป็นกริยาหลักของอนุพยางค์ 1 ตัว หรือมากกว่านั้นหากเป็นโครงสร้างกริยาเรียง POS บางประเภทสามารถช่วยในการระบุของอนุพยางค์ได้ เช่น coordinator ซึ่งเป็นคำเชื่อมที่จะปรากฏหน้าอนุพยางค์เสมอ สามารถใช้ระบุขอบเขตเริ่มต้นอนุพยางค์ได้

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยใช้ POS เป็นลักษณะสำหรับให้แบบจำลองใช้ในการตัดสินใจ ได้แก่ POS ปัจจุบันของคำที่พิจารณาอยู่ (POS-P), POS ก่อนหน้าคำที่พิจารณา (POS-B) และ POS ที่ตามหลังคำที่พิจารณา (POS-A) ค่าของลักษณะ (Feature value) จะเป็นแบบ nominal เช่น NCMN, DET, CCOR, PREP,... ฯลฯ ซึ่งก็คือ POS ของแต่ละคำที่ได้กำกับมาแล้วในคลังข้อมูล ตัวอย่างค่าลักษณะ POS ของข้อมูลเป็นดังต่อไปนี้

คำ(token)	POS-P	POS-B	POS-A
กิจกรรม	NCMN	SPACE	NCMN
นั้น	NCMN	NCMN	PREP
สำหรับ	PREP	NCMN	NCMN
ชาว	NCMN	PREP	NCMN
ชนบท	NCMN	NCMN	AUX
ควร	AUX	NCMN	AUX
จะ	AUX	AUX	VERB
เน้น	VERB	AUX	NCMN

ตารางที่ 5.1 แสดงตัวอย่างค่าลักษณะ POS ของคลังข้อมูล

2) **รายการคำเชื่อม** (Discourse markers: DM) หมายถึงรายการคำที่ทำหน้าที่เชื่อมระดับอนุพากย์หรือระดับที่ใหญ่กว่า เช่นคำว่า “อย่างไรก็ตาม” “และ” “หรือไม่ก็” ฯลฯ นอกจากนี้ยังหมายถึง strong marker หรือคำเชื่อมเด่น เช่นคำว่า “เช่น” “ยกตัวอย่างเช่น” “อย่างเช่น” “ได้แก่” ฯลฯ คำเชื่อมเหล่านี้ทำหน้าที่เชื่อมโยงบริเจกก่อนหน้ากับกลุ่มของวลีที่ตามหลังคำเชื่อมเหล่านี้

ผู้วิจัยได้จัดทำรายการคำเชื่อม โดยรวบรวมรายการคำเชื่อมจากวิทยานิพนธ์ เรื่องหน่วยเชื่อมโยงปริจเฉทภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ของเทพี จรัสจรวงเกียรติ (2543) ซึ่งได้ศึกษาและรวบรวมรายการคำเชื่อมภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งคำเชื่อมออกเป็น 2 กลุ่มตามรูปภาษา คือ คำเชื่อมที่มีรูปเป็นคำ เช่นคำว่า “ก็” “เพราะ” และคำเชื่อมที่มีรูปเป็นกลุ่มคำ เช่นคำว่า “ก็เพราะ” “เพราะว่า” พบว่าคำเชื่อมที่มีการใช้กันอยู่ในปัจจุบันมีดังตารางต่อไปนี้

คำเชื่อมแบบคำ	คำเชื่อมแบบกลุ่มคำ
ก็, เกือบ, กว่า, กับ, ครั้น, คือ, จน, จึง, ฉะนั้น, เช่น, ด้วย, ดัง, โดย, ต่อ, ถ้า, ถึง, ทั้ง, ทำนอง, เท่า, เพื่อ, เพราะ, เพื่อ, แม้, แม้, เมื่อ, แล, และ, แล้ว, สำหรับ, เหมือน, หรือ, ถ้า, หาก, , เหตุ, อนึ่ง, ภาวการณ์ถ้า, ก็, เพราะ, ก็เพื่อ, กับทั้ง, กับอนึ่ง, ครั้นเมื่อ, จนกระทั่ง, จนกว่า	จนถึง, ต่อเมื่อ, แต่ก็, แต่ทว่า, แต่อย่างไรก็ดี, แต่อย่างไรก็ตาม, ถ้าแล, ถ้าหาก, ถึงกระนั้น, ถึงกระนั้นก็ดี, ถึงกระนั้นถ้า, ถึงมาทว่า, ถึงแม้, เท่าเมื่อ, เพราะฉะนั้น, เพราะฉะนั้นก็, เพราะด้วย, เพราะเหตุ, เพื่อสำหรับ, แม้กระนั้น, แล้วก็, แล้วจึง, หรืออย่างไรก็ดี, หากแต่, หากทว่า, เหตุฉะนั้น, เหตุฉะนี้, เหตุด้วย, เหมือนเช่น, เหมือนอย่าง, อีกทั้ง, ภาวการณ์ก็ตาม, กล่าวคือ, ก็เพราะเหตุว่า, ขณะที่, ขณะนั้น, ครั้งต่อมา, คือว่า, ด้วยเป็นเพราะ, ด้วยเหตุที่, ด้วยเหตุว่า, ดุจหนึ่ง, โดยที่ในขณะเดียวกันก็, โดยที่ในขณะเดียวกันก็, ตรงกันข้ามด้วยซ้ำ, ต่อนั้นมา, ต่อมา, ตั้งแต่, ตัวอย่างเช่น, แต่ตรงกันข้าม, แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็, แต่ที่จริง, แต่ที่แท้ก็, แต่ที่แท้จริง, แต่ว่า, ถึงอย่างไร, ทั้งนี้, ทั้ง ๆ ฐิติ, ทั้งนี้คงเนื่องมาจาก, ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า, ทั้งนี้เนื่องจาก, ทำนองเดียวกันกับที่, ที่จริง, ที่จริงก็, เท่าที่, นอกจากนี้, นั่นก็คือ, เนื่องจาก, เนื่องด้วย, เนื่อง

	<p>ด้วยเหตุผลที่ว่า, เนื่องจาก, เนื่องจาก, เนื่องจากแต่เมื่อ, ใน ขณะเดียวกัน, ในขณะที่, ในทางตรงกัน ข้าม, ในทำนองเดียวกัน, ในทำนอง เดียวกันกับ, ในที่สุด, ในระหว่างนั้น, บัดนี้, ประการหนึ่ง, เป็นต้นแต่, เป็นต้น ว่า, เพราะว่า, เพราะเหตุที่, เพราะเหตุ ว่า, เพราะอย่างน้อยก็, แม้ว่า, ระหว่าง นี้, ราวกับว่า, หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง, หรือที่ถูกต้อง, หรือมีฉะนั้นอย่างสูงกว่ำนั้น ขึ้นไป, หรือไม่ก็, หรือว่า, หรือว่าอีก อย่างหนึ่ง, หรืออีกนัยหนึ่ง, หรืออีก อย่างหนึ่ง, หากแต่ว่า, เหตุตั้งนั้น, เหตุ นี้, เหมือนดังว่า, อย่างไรก็ตาม, อย่างไรก็ตาม ตาม, อนึ่งคือว่า, อีกประการหนึ่ง, อีก อย่างหนึ่ง</p>
--	--

ตารางที่ 5.2 แสดงรายการคำเชื่อม แบ่งตามรูปภาษา

เนื่องจากรายการคำเชื่อมที่แสดงในตาราง 5.2 ไม่มีคำเชื่อมเด่นอยู่ด้วย ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มรายการคำเชื่อมเด่นเข้าไป เนื่องจากเป็นตัวเชื่อมความที่มีความหมายบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ทางปริจเฉท ได้แก่คำ “เช่น” “อาทิ” “อาทิเช่น” “อย่างเช่น” “ตัวอย่างเช่น” “ยกตัวอย่างเช่น” “ได้แก่”

สำหรับลักษณะนี้ ผู้วิจัยใช้ค่าลักษณะแบบ binary คือกำหนดให้มีสองค่า คือ Y (เป็นคำเชื่อม) และ N (ไม่เป็นคำเชื่อม) วิธีการกำหนดค่าของลักษณะนี้ทำโดยการเทียบคำในคลังข้อมูลกับคำในรายการคำเชื่อมที่เตรียมไว้ หากคำที่พิจารณาปรากฏอยู่ในรายการคำเชื่อม ก็จะมีค่าเป็น Y แต่หากไม่ปรากฏอยู่ในรายการคำเชื่อม ก็จะทำให้ค่าเป็น N

อย่างไรก็ตาม คลังข้อมูลที่ใช้ในงานนี้ เป็นคลังข้อมูลแบบตัดคำ ดังนั้นคำเชื่อมที่มีรูปเป็นกลุ่มคำ เช่นคำว่า “เหตุฉะนั้น” “ถึงแม้ว่า” ฯลฯ จะถูกแบ่งคำเป็น “เหตุ+ฉะนั้น” และ “ถึง+แม้+ว่า” หากนำคำว่า “เหตุ” และ “ถึง” ไปค้นในรายการคำเชื่อม ก็จะไม่พบ ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหานี้โดยการเทียบคำในคลังข้อมูลทีละ 4 คำเรียงติดกัน หรือสายของคำ 4 คำ (token1|token2|token3|token4) หาก token1 หรือ token1|token2 หรือ token1|token2|token3 หรือ token1|token2|token3|token4 ปรากฏอยู่ในรายการคำเชื่อม ก็จะทำให้คำแรกของคำเชื่อมนั้นมีค่าลักษณะเป็น Y คำถัดไปที่จะนำมาเทียบกับรายการคำเชื่อมคือคำที่อยู่ถัดจาก token สุดท้ายของ

คำเชื่อม แต่ถ้าหากว่าคำในรายการเชื่อมตั้งแต่ token1 ไม่ปรากฏในรายการคำเชื่อม ก็จะทำให้ token นั้นมีค่าเป็น N และใช้สายของคำ 4 คำถัดจาก token1 เทียบกับรายการคำเชื่อมต่อไป ยกตัวอย่าง

ถึง|กระนั้น|ก็|ดี| |การ|หา|ทาง|ออก|ของ|ปัญหา|...

จากตัวอย่าง จะเทียบสายของคำ |ถึง|กระนั้น|ก็|ดี| ก่อน และพบว่า 4 คำเรียงกันนี้พบใน รายการคำเชื่อม จึงกำหนดให้มีค่าลักษณะเป็น Y ตรง token แรกเท่านั้น คือ |ถึง| ส่วนอีก 3 token คือ |กระนั้น|ก็|ดี| จะมีค่าเป็น N สายของคำที่จะใช้เทียบต่อไปคือ |การ|หา|ทาง| และพบว่า ช่องว่าง | | ไม่พบในรายการคำเชื่อม จึงมีค่าเป็น N สายของคำถัดไปที่จะใช้เทียบคือ |การ|หา|ทาง| ออก| ซึ่งไม่พบ |การ| ในรายการคำเชื่อม จึงมีค่าเป็น N สายของคำถัดไปที่จะใช้เทียบคือ |หา|ทาง| ออก|ของ| ซึ่งไม่พบ |หา| ในรายการคำเชื่อม จึงมีค่าเป็น N ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ก็จะได้ค่าของลักษณะ ของแต่ละคำดังนี้

คำ (tokens)	DM
ถึง	Y
กระนั้น	N
ก็	N
ดี	N
<s>	N
การ	N
หา	N
ทาง	N
ออก	N
ของ	N
ปัญหา	N

ตารางที่ 5.3 แสดงตัวอย่างจากคลังข้อมูลและลักษณะรายการคำเชื่อม

ทั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ใช้ประโยชน์จากระยะห่างระหว่างคำเชื่อมคู่ เช่น “แม่...แต่”, “เมื่อ...จึง”, “เพราะ...จึง” เป็นต้น ตามที่ได้กล่าวเอาไว้ในสมมติฐานว่าระยะห่างระหว่างคำเชื่อมคู่จะสามารถช่วย ในการแยกอนุภาคภาษาไทย แต่เนื่องจากเห็นว่า การกำกับหมวดคำ CCOR และ CSUB ก็สามารถ ช่วยระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องพิจารณาระยะห่างระหว่างคำเชื่อมคู่อีก

3) ช่องว่าง (Space) แม้ว่าช่องว่างจะไม่ได้ทำหน้าที่แบ่งอนุพากย์ออกจากกันทุกครั้งไป แต่เมื่อพิจารณาจากสถิติการปรากฏร่วมกันของ POS หลังช่องว่าง หรือ space|POS ก็พบว่า POS บางประเภทที่ตามหลังช่องว่างมีโอกาสที่จะเป็นตัวแบ่งอนุพากย์มากกว่า POS ประเภทอื่น ดังนั้นการพิจารณา space|POS จึงน่าจะสามารถบอกได้ว่าช่องว่างนั้นเป็นตัวแบ่งอนุพากย์หรือไม่

SPACE POS	เกิดร่วมกัน (ครั้ง)	แบ่งอนุพากย์ (ครั้ง)	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์
SPACE SPACE	7	0	0
SPACE CCOR	1074	1066	99.25512104
SPACE FOREIGN	902	19	2.106430155
SPACE VERB	899	380	42.26918799
SPACE CSUB	620	574	92.58064516
SPACE PUNC	1006	495	49.20477137
SPACE NNUM	552	9	1.630434783
SPACE NPRP	631	137	21.71156894
SPACE NCMN	1472	529	35.9375
SPACE CCORIN	342	21	6.140350877
SPACE DET	29	1	3.448275862
SPACE COMPF	527	526	99.81024668
SPACE PREP	543	256	47.14548803
SPACE PFAV	8	2	25
SPACE ADJ	3	0	0
SPACE CSBI	112	35	31.25
SPACE NCLS	110	4	3.636363636
SPACE MNCB	4	0	0
SPACE AUX	296	133	44.93243243
SPACE NEG	51	37	72.54901961
SPACE PT	8	1	12.5
SPACE MNCF	56	32	57.14285714
SPACE PFN	332	119	35.84337349

SPACE ADVERB	224	146	65.17857143
SPACE NPRO	127	84	66.14173228
รวม	9935	4606	

ตารางที่ 5.4 แสดงจำนวนครั้งที่ POS ต่าง ๆ ปรากฏหลังช่องว่าง และจำนวนครั้งที่ช่องว่างจะเป็นตัวแบ่งอนุพากย์

จากตารางดังกล่าว พบว่าช่องว่างทำหน้าที่เป็นตัวแบ่งอนุพากย์ทั้งหมด 4606 ครั้ง โดยช่องว่างที่นำหน้า CCOR หรือ space|CCOR ทำหน้าที่เป็นตัวแบ่งอนุพากย์มากถึง 1066 ครั้ง คิดเป็น 99 เปอร์เซ็นต์ของ space|CCOR ที่เกิดร่วมกันทั้งหมด รองลงมาคือ space|CSUB และ space|COMPF โดยช่องว่างนั้นเป็นตัวแบ่งอนุพากย์ทั้งหมด 574 และ 526 ครั้ง หรือคิดเป็น 92 และ 99 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ในขณะที่ space|SPACE, space|ADJ, space|MNCB เป็นคู่ที่ไม่ใช่ตัวแบ่งอนุพากย์เลย

แต่อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ที่ช่องว่างนำหน้าคำเชื่อมอนุพากย์ CCOR , CSUB และตัวนำส่วนเติมเต็ม COMPF แล้วช่องว่างนั้นทำหน้าที่เป็นตัวแบ่งอนุพากย์ เป็นปรากฏการณ์ที่ปกติ เนื่องจากการเริ่มอนุพากย์หรือถ้อยความใหม่โดยมีคำเชื่อมขึ้นต้น การใช้ช่องว่างคั่นเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไปอยู่แล้วในภาษาไทย ดังนั้นจึงไม่แปลกที่จำนวนช่องว่างตามด้วย POS เหล่านี้จะเป็นตัวแบ่งอนุพากย์มากถึง 90 กว่าเปอร์เซ็นต์

ผู้วิจัยได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังตารางดังกล่าวในการกำหนดค่าของลักษณะ โดยนำเฉพาะคู่ space|POS ที่เกิดร่วมกันและช่องว่างนั้นเป็นตัวแบ่งอนุพากย์มากกว่า 40 เปอร์เซ็นต์ของการเกิด space|POS นั้น ๆ มาพิจารณา นั่นคือกำหนดให้ช่องว่างที่ตามด้วย POS ได้แก่ CCOR, VERB, CSUB, PUNC, COMPF, PREP, AUX, NEG, MNCF, ADVERB, NPRO เป็นช่องว่างที่มีความเป็นไปได้ที่จะทำหน้าที่เป็นตัวแบ่งอนุพากย์ และมีผลทำให้คำที่มี POS เหล่านี้มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นขอบเขตเริ่มต้นอนุพากย์เช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดค่าของลักษณะเป็นแบบสองค่า คือ Y และ N โดยคำที่พิจารณาจะมีค่าเป็น Y เมื่อคำ ๆ นั้นปรากฏหลังช่องว่างที่มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นตัวแบ่งอนุพากย์ ในขณะที่จะมีค่าเป็น N เมื่อคำ ๆ นั้นไม่ได้ปรากฏหลังช่องว่างที่มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นตัวแบ่งอนุพากย์ ตัวอย่างคลังข้อมูลและค่าของลักษณะเป็นดังนี้

คำ (tokens)	Space
<s>	N
<w PUNC></w>	Y
<w FOREGIN>Impressionist</w>	N
<w PUNC></w>	N
<s>	N
<w VERB>มา</w>	Y
<w VERB>ใช้</w>	N
<w PREP>ใน</w>	N
<w NCMN>ลักษณะ</w>	N
<w NCMN>ประติมากรรม</w>	N

ตารางที่ 5.5 แสดงตัวอย่างจากคลังข้อมูลและการกำหนดลักษณะช่องว่าง

จากตารางจะเห็นว่า เครื่องหมายวงเล็บเปิด และคำว่า “มา” มีค่าลักษณะเป็น Y เนื่องจากทั้งสองมี POS เป็น PUNC และ VERB ตามลำดับ และปรากฏหลังช่องว่างที่มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นตัวแบ่งอนุพากย์ ในขณะที่คำอื่น ๆ มีค่าเป็น N เนื่องจากไม่ได้ปรากฏหลังช่องว่าง

4) เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuations) จากการสำรวจคลังข้อมูล คำที่ถูกกำกับหมวดคำเป็น PUNC หรือเครื่องหมายวรรคตอนมีจำนวนทั้งหมด 2,665 ครั้ง เครื่องหมายที่สามารถใช้ช่วยระบุขอบเขตอนุพากย์ได้มีเพียงเครื่องหมายวงเล็บเท่านั้น โดยพบว่ามีเครื่องหมายวงเล็บเปิดและวงเล็บปิดรวมกันได้ 900 ครั้ง นอกนั้นเป็นเครื่องหมายวรรคตอนอื่น ๆ ที่มีการปรากฏแบบกระจายคือปรากฏได้หลายตำแหน่ง ในที่นี้จึงกำหนดให้มองเฉพาะเครื่องหมายวงเล็บเป็นลักษณะเท่านั้น การกำหนดค่าของลักษณะคือ กำหนดให้เฉพาะคำ หรือ token ที่เป็นเครื่องหมายวงเล็บเปิด และคำถัดจากช่องว่างที่ปรากฏหลังเครื่องหมายวงเล็บปิดมีค่าลักษณะเป็น Y คือเป็นขอบเขตเริ่มต้นอนุพากย์นั่นเอง นอกเหนือจากนี้ กำหนดให้มีค่าลักษณะเป็น N คือเป็นคำที่ไม่ใช่ขอบเขตเริ่มต้นอนุพากย์ ตัวอย่างข้อมูลและค่าของลักษณะเป็นดังนี้

คำ (tokens)	PUNC
ไบรอน	N
แมคเคน	N
(Y
BYRON	N
<s>	N
MCCAIN	N
)	N
<s>	N
พ่อค้า	Y
ขาย	N
ม้า	N

ตารางที่ 5.6 แสดงตัวอย่างจากคลังข้อมูลและการกำหนดลักษณะเครื่องหมายวรรคตอน

จากตาราง เครื่องหมายวงเล็บเปิด และคำว่า “พ่อค้า” มีค่าเป็น Y เนื่องจากมีความเป็นไปได้ที่จะเป็นจุดเริ่มต้นอนุภาค ในขณะที่คำอื่น ๆ มีค่าเป็น N เนื่องจากไม่ตรงกับข้อกำหนดที่ได้กล่าวมา

5.3 การเตรียมไฟล์ข้อมูลสำหรับฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง

ข้อมูลที่ต้องการจะจำแนกประเภทโดยโปรแกรมวิภาษจะต้องจัดให้อยู่ในรูปแบบไฟล์ CSV (Comma Separated Value) หรือ ARFF (Attribute-Relation File Format) ในที่นี้จะใช้ไฟล์นามสกุล ARFF ซึ่งมีโครงสร้างของไฟล์ที่ประกอบไปด้วย 2 ส่วนหลัก คือ ส่วนหัว (Header) และชุดข้อมูล (Data)

ส่วนหัวเป็นส่วนที่แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ของข้อมูล ประกอบไปด้วยชื่อ relation ซึ่งเป็นชื่อเรียกตารางข้อมูลเชิงสัมพันธ์ สามารถใช้ชื่อเรียกอะไรก็ได้ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจของแบบจำลอง อีกส่วนหนึ่งคือ attribute ซึ่งจะแสดงชื่อและประเภทของลักษณะ การตั้งชื่อ attribute จะต้องไม่ซ้ำกัน ส่วนประเภทของลักษณะจะต้องกำหนดให้ถูกต้องตรงตามชุดข้อมูล เช่น numeric, string, nominal ฯลฯ ในส่วนของ attribute สุดท้าย จะเป็นคำตอบที่ต้องการให้เครื่องตอบ ไม่ใช่ลักษณะที่ต้องการให้เครื่องพิจารณา ตัวอย่างรูปแบบของส่วนหัวจะมีลักษณะดังนี้

@relation weather

@attribute outlook {sunny, overcast, rainy}

@attribute temperature numeric

@attribute humidity numeric

@attribute windy {TRUE, FALSE}

@attribute class {yes, no}

ตัวอย่างดังกล่าวนำมาจากงานของ Witten and Frank (2005) แสดงรูปแบบไฟล์ส่วนหัว ชื่อเรียกตารางมีชื่อว่า weather บรรทัดถัดมาเป็นรายละเอียด attribute หรือลักษณะที่ใช้ในการจำแนกประเภท ลักษณะแรกมีชื่อว่า outlook เป็นลักษณะประเภท nominal กำหนดให้มีค่าของลักษณะ 3 แบบ คือ sunny, overcast, rainy ลักษณะต่อมาชื่อว่า temperature ซึ่งเป็นประเภท numeric หรือมีค่าเป็นตัวเลข บรรทัดสุดท้ายของส่วนหัวคือคำตอบที่ต้องการให้เครื่องเลือก ในที่นี้ตั้งชื่อว่า class กำหนดให้ตอบได้เพียง 2 แบบเท่านั้น คือ yes กับ no

ในส่วนข้อมูล จะขึ้นต้นด้วย @data บรรทัดถัดมาจะแสดงข้อมูลแถวละหนึ่งตัวอย่าง (Instance) แต่ละตัวอย่างจะประกอบไปด้วยค่าของลักษณะ เรียงลำดับตาม attribute ของส่วนหัว แต่ละค่าคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (Comma) โดยค่าสุดท้ายจะเป็นคำตอบเสมอ ตัวอย่างรูปแบบส่วนข้อมูลเป็นดังนี้

@data

sunny, 85, 85, FALSE, no

sunny, 80, 90, TRUE, no

overcast, 83, 86, FALSE, yes

rainy, 70, 96, FALSE, yes

rainy, 68, 80, FALSE, yes

rainy, 65, 70, TRUE, no

overcast, 64, 65, TRUE, yes

sunny, 72, 95, FALSE, no

sunny, 69, 70, FALSE, yes

rainy, 75, 80, FALSE, yes

sunny, 75, 70, TRUE, yes

overcast, 72, 90, TRUE, yes

overcast, 81, 75, FALSE, yes

rainy, 71, 91, TRUE, no

ในวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยใช้ลักษณะในการฝึกฝนและทดสอบแบบจำลองทั้งหมด 6 ลักษณะ ได้แก่ หมวดคำของคำปัจจุบัน (POS-P) หมวดคำก่อนหน้า (POS-B) หมวดคำที่ตามหลัง (POS-A) รายการคำเชื่อมอนุพากย์ (DM) ช่องว่าง (Space) และเครื่องหมายวรรคตอน (Punc) โดยมีรูปแบบคำตอบเป็นแบบสองคำตอบ คือ เป็นขอบเขตเริ่มต้นอนุพากย์ (Boundary) และไม่เป็นขอบเขตเริ่มต้นอนุพากย์ (NonBoundary) ในงานนี้จะไม่มีการตอบว่าเป็นขอบเขตสิ้นสุดอนุพากย์ เนื่องจากเห็นว่า หากสามารถระบุขอบเขตเริ่มต้นได้แล้ว ก็จะทำให้เห็นขอบเขตของอนุพากย์แล้ว นั่นคือ เมื่อเครื่องระบุจุดใดให้เป็นขอบเขตเริ่มต้นแล้ว จุดที่อยู่ก่อนหน้าก็คือจุดสิ้นสุดนั่นเอง จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องระบุจุดสิ้นสุดอีก

ในการนำข้อมูลที่กำกับในคลังข้อมูลมาจัดเรียงโครงสร้างใหม่ให้เป็นไฟล์ ARFF นี้ ผู้วิจัยเขียนโปรแกรมเพื่อดึงข้อมูลที่จะใช้เป็นลักษณะ ข้อมูลที่สามารถดึงได้ทันที ได้แก่ POS ของคำนั้น POS ของคำก่อนหน้า และ POS ของคำที่ตามหลัง ส่วนลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ ลักษณะรายการคำเชื่อม ลักษณะช่องว่าง และลักษณะเครื่องหมายวรรคตอน จะแทนค่าลักษณะด้วย Y หรือ N หากเข้าเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหัวข้องานกำหนดลักษณะ ซึ่งได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อมาก่อนหน้านี้ สำหรับคำที่กำกับ <EDU> หรือเป็นคำขอบเขตเริ่มต้นอนุพากย์ ก็จะดึงออกมาและใช้คำว่า Boundary แทน ส่วนคำที่ไม่ได้กำกับ <EDU> ก็จะดึงออกมาและใช้คำว่า NonBoundary ทั้ง 2 นี้จะใช้เป็นคำตอบสำหรับฝึกฝนแบบจำลอง

เมื่อดึงข้อมูลทุกอย่างจากคลังข้อมูลครบแล้ว ก็สร้างไฟล์ขึ้นมาใหม่ ใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นระหว่างทุกอย่างที่ดึงออกมา โดยแต่ละบรรทัดจะประกอบไปด้วย POS ของคำนั้น POS ของคำก่อนหน้า POS ของคำที่ตามหลัง ลักษณะรายการคำเชื่อม ลักษณะช่องว่าง ลักษณะเครื่องหมายวรรคตอน และคำตอบว่าเป็นขอบเขตเริ่มต้นอนุพากย์หรือไม่ ตามลำดับ จากนั้นเพิ่มส่วนหัวของไฟล์ ARFF เข้าไป ข้อมูลไฟล์ ARFF ที่ใช้ในงานนี้ สามารถดูเพิ่มเติมได้ที่ภาคผนวก ข

5.4 เคอร์เนลฟังก์ชันและการตั้งค่าพารามิเตอร์

ในการจำแนกประเภทข้อมูลด้วยเทคนิคซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน จะต้องมีการเลือกใช้เคอร์เนลฟังก์ชัน (Kernel Function) ซึ่งมีให้เลือกใช้หลายประเภท ได้แก่ เคอร์เนลแบบเชิงเส้น (Linear) เคอร์เนลแบบโพลีโนเมียล (Polynomial) เรเดียลเบสิสฟังก์ชัน (Radial Basis Function) เป็นต้น การเลือกเคอร์เนลฟังก์ชันที่เหมาะสม ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพของตัวจำแนกประเภท ในงานนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้เคอร์เนลแบบโพลีโนเมียล ซึ่งมีการใช้อย่างแพร่หลายในงานทางการประมวลผลภาษาธรรมชาติ แม้จะใช้เวลาในการฝึกฝนแบบจำลองนานกว่าเคอร์เนลแบบเชิงเส้น แต่ก็ให้ผลที่ดีกว่า ในขณะที่เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับเรเดียลเบสิสฟังก์ชัน เคอร์เนลแบบโพลีโนเมียลใช้เวลาในการฝึกฝนน้อยกว่าและให้ผลที่ใกล้เคียงกัน

นอกจากการเลือกเคอร์เนลฟังก์ชันแล้ว ยังจำเป็นต้องปรับค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ให้เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของแบบจำลอง พารามิเตอร์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกประเภทด้วยเทคนิคซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนของฟังก์ชัน SMO ในโปรแกรมวิก้ามีดังนี้

1) ค่า C (Soft-Margin Constant) เป็นค่าการควบคุมข้อผิดพลาดที่เกิดจากการฝึกฝนแบบจำลอง (Training error) การเพิ่มค่า C จะทำให้ข้อผิดพลาดของการฝึกฝนแบบจำลองน้อยลง แต่จะทำให้ตัวจำแนกหรือซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนสูญเสียคุณสมบัติทั่วไป เนื่องจากค่า C ที่สูงขึ้นจะทำให้เกิดการบังคับให้สร้างแบบจำลองที่สมบูรณ์ที่สุด นอกจากนี้ยังทำให้ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนแบบจำลองนานขึ้นอีกด้วย ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยตั้งค่า C เท่ากับ 1 ซึ่งเป็นค่า default

2) พารามิเตอร์ของเคอร์เนล ในงานนี้ใช้เคอร์เนลแบบโพลีโนเมียล ค่าพารามิเตอร์ที่ต้องปรับคือ ค่า D (Degree of polynomial kernel) หรือ ค่า Exponent D การปรับค่า D ให้เหมาะสม จะช่วยให้แบบจำลองทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด โดย default ของโปรแกรม ค่านี้จะเท่ากับ 1 ซึ่งจะทำให้ได้ตัวจำแนกซัพพอร์ตเวกเตอร์แบบเชิงเส้น (Linear SVM) และหากปรับค่าพารามิเตอร์ตัวนี้ให้มากกว่า 1 ก็จะได้ตัวจำแนกซัพพอร์ตเวกเตอร์แบบไม่เชิงเส้นแทน (Nonlinear SVM) ในงานนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบพารามิเตอร์ของเคอร์เนลเพื่อหาค่าพารามิเตอร์ที่เหมาะสมที่สุด โดยการทดลองครั้งแรกจะตั้งค่าพารามิเตอร์ $D=1$ ก่อน เพื่อหารูปแบบลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของแบบจำลองมากที่สุด จากนั้นจะนำแบบจำลองที่ใช้รูปแบบลักษณะที่ดีที่สุดมาทำการทดลองกับค่าพารามิเตอร์ $D=2$, $D=3$ และ $D=4$ เพื่อดูว่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลค่าใดที่จะทำให้ผลการทดสอบแบบจำลองออกมาดีที่สุด ผู้วิจัยจะไม่ทำการทดสอบค่า D ที่สูงกว่า 4 เนื่องจากค่าที่สูงอาจทำให้เกิดปัญหา overfitting นั่นคือการที่แบบจำลองมีประสิทธิภาพสูงมากเมื่อใช้กับข้อมูลฝึกฝน แต่จะมีประสิทธิภาพต่ำเมื่อใช้กับข้อมูลทดสอบ นอกจากนี้ การตั้งค่า D สูงยังทำให้ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนแบบจำลองนานขึ้นอีกด้วย

5.5 การประเมินประสิทธิภาพของแบบจำลอง

การประเมินประสิทธิภาพของแบบจำลองทำได้โดยการหาค่าความแม่นยำ (Precision) ค่าความครบถ้วน (Recall) และค่า F-measure

ค่าความแม่นยำ เป็นการวัดความสามารถของระบบในการจัด token ที่ไม่ใช่ขอบเขตเริ่มต้นอนุพากย์ออกไป โดยแสดงค่าออกมาในรูปของสัดส่วนของจำนวนขอบเขตอนุพากย์ที่เครื่องตอบถูกต้องเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของขอบเขตอนุพากย์ที่เครื่องตอบมาทั้งหมด สามารถคำนวณได้จากสมการต่อไปนี้

$$Precision(\text{เปอร์เซ็นต์}) = \left(\frac{\text{จำนวน boundary ที่เครื่องตอบถูก}}{\text{จำนวน boundary ที่เครื่องตอบทั้งหมด}} \right) \cdot 100$$

ค่าความครบถ้วน เป็นการวัดความสามารถของระบบในการระบุ token ที่เป็นขอบเขตเริ่มต้นอนุภาค โดยแสดงค่าออกมาในรูปของสัดส่วนของจำนวนขอบเขตอนุภาคที่เครื่องตอบถูกต้องเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนขอบเขตอนุภาคที่มีทั้งหมดในคลังข้อมูล สามารถคำนวณได้จากสมการต่อไปนี้

$$Recall(\text{เปอร์เซ็นต์}) = \left(\frac{\text{จำนวน boundary ที่เครื่องตอบถูก}}{\text{จำนวน boundary ในคลังข้อมูลทั้งหมด}} \right) \cdot 100$$

F-measure คือค่าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความแม่นยำและค่าความครบถ้วน เพื่อหาค่าความถูกต้องโดยรวม สามารถคำนวณได้จากสมการต่อไปนี้

$$F - measure(\text{เปอร์เซ็นต์}) = \left(\frac{\text{precision} \cdot \text{recall}}{\text{precision} + \text{recall}} \right) \cdot 2$$

ในงานนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินประสิทธิภาพของการระบุขอบเขตเริ่มต้นอนุภาคภาษาไทยด้วยแบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนที่ใช้กับคลังข้อมูลทดสอบ มีการทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง และรายงานผลการทดสอบแต่ละครั้งโดยใช้ค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน และ F-measure ตามที่ได้กล่าวมา ผลการทดสอบจะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป

5.6 ผลการทดสอบ

ในการทดสอบการทำงานของแบบจำลองซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนที่ใช้ในการระบุขอบเขตหรือจุดเริ่มต้นของอนุภาค ผู้วิจัยได้ทดลองใช้ลักษณะรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกัน แล้วนำแต่ละรูปแบบไปทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง และเปรียบเทียบผลการทดสอบ เพื่อดูว่าลักษณะใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของแบบจำลอง โดยตั้งค่าพารามิเตอร์ $C=1$ และ $D=1$ หลังจากได้ผลการทดลองออกมาแล้ว ผู้วิจัยจะเลือกรูปแบบของลักษณะที่ได้ผลการทดสอบออกมาที่ดีที่สุดมาทำการทดลองอีกครั้งกับค่าพารามิเตอร์ $D=2$, $D=3$ และ $D=4$ ตามลำดับ เพื่อดูว่าการปรับค่า D ของเคอร์เนลโพลีโนเมียลจะส่งผลต่อประสิทธิภาพแบบจำลองได้มากน้อยเพียงใด ในส่วนของรูปแบบต่าง ๆ ของลักษณะ มีดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 ใช้ลักษณะเดียว คือ POS ของคำ

รูปแบบที่ 2 ใช้ 3 ลักษณะ ได้แก่ POS ของคำ, POS คำก่อนหน้า และ POS คำตามหลัง

รูปแบบที่ 3 ใช้ 4 ลักษณะ ได้แก่ POS ของคำ, POS คำก่อนหน้า, POS คำตามหลัง และ คำเชื่อม

รูปแบบที่ 4 ใช้ 4 ลักษณะ ได้แก่ POS ของคำ, POS คำก่อนหน้า, POS คำตามหลัง และ ช่องว่าง

รูปแบบที่ 5 ใช้ 4 ลักษณะ ได้แก่ POS ของคำ, POS คำก่อนหน้า, POS คำตามหลัง และ เครื่องหมายวรรคตอน

รูปแบบที่ 6 ใช้ 6 ลักษณะ ได้แก่ POS ของคำ, POS คำก่อนหน้า, และ POS คำตามหลัง, Discourse Marker, Space, Punctuation

ในการทดสอบรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ผู้วิจัยกำหนดให้รูปแบบลักษณะที่ 1 เป็นการใช้ลักษณะ เพียงลักษณะเดียว คือ POS ของคำ รูปแบบที่ 2 เป็นการดู POS ของคำที่อยู่ข้างหน้าและข้างหลังร่วม ด้วย ส่วนลักษณะรูปแบบที่ 3-6 เป็นการใช้ลักษณะทางภาษาศาสตร์ต่าง ๆ ร่วมกับการใช้ POS ของ 3 คำ เพื่อที่จะได้เห็นว่าคุณลักษณะเหล่านั้นช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับแบบจำลองหรือไม่

5.6.1 ผลการทดสอบของลักษณะรูปแบบต่าง ๆ ของลักษณะ พารามิเตอร์ C=1 และ D=1

รูปแบบลักษณะในแบบต่าง ๆ จะได้รับการทดสอบรูปแบบละ 10 ครั้ง ทุกส่วนของข้อมูลจะถูกใช้ เป็นข้อมูลทดสอบซึ่งคิดเป็น 10 เปอร์เซ็นต์ของคลังข้อมูลทั้งหมด ประเมินผลการทดสอบโดย การคำนวณค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน และค่า F-measure ผลการทดสอบเป็นดังตาราง 5.7-5.13

ครั้งที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	mean
P	87.6	91.4	92.8	91.3	94.8	91.6	92.7	94.9	88.8	94.7	92.06
R	50.7	40.4	66.6	63.4	70.6	61.5	50.9	53.3	59.5	57.4	57.43
F	64.3	56	77.5	74.9	80.9	73.6	65.7	68.3	71.3	71.5	70.4
จำนวน	461	319	461	420	478	523	416	505	531	496	461

ตารางที่ 5.7 แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่ แบบจำลองระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 1 (POS-P)

ครั้งที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	mean
P	94.6	96.2	96.1	95.3	98	96.1	97.7	96.1	94.8	98.9	96.38
R	56.1	55.1	70.4	70.7	80.2	72.2	56.6	59.8	61	61.9	64.4
F	70.4	70	81.2	81.2	88.2	82.4	71.7	73.7	74.2	76.2	76.92
จำนวน	510	435	487	468	543	614	463	566	544	535	516.5

ตารางที่ 5.8 แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 2 (POS-P, POS-B, POS-A)

ครั้งที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	mean
P	97.5	97.8	97.4	97.2	98.3	97.9	79.8	99.3	98.9	98.4	96.25
R	56.4	55.2	70.7	73.3	83.2	75.6	59.8	65.2	61.1	60.8	66.13
F	71.5	70.6	81.9	83.5	90.1	75.6	74.2	78.7	75.5	75.1	77.67
จำนวน	513	436	489	485	563	643	566	563	545	497	530

ตารางที่ 5.9 แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 3 (POS-P, POS-B, POS-A, DM)

ครั้งที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	mean
P	94.6	96.2	96.1	95.3	98	96.1	97.7	96.1	94.8	98.9	96.38
R	56.1	55.1	70.4	70.7	80.2	72.2	56.6	59.8	61	61.9	64.4
F	70.4	70	81.2	81.2	88.2	82.4	71.7	73.7	74.2	76.2	76.92
จำนวน	510	435	487	468	543	614	463	566	544	535	516.5

ตารางที่ 5.10 แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 4 (POS-P, POS-B, POS-A, Space)

ครั้งที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	mean
P	94.9	95.9	96.1	95.5	98.1	96.3	97.7	96.3	94.9	98.9	96.46
R	59.2	62	71.5	73.4	83	77.2	57.3	66.8	64.3	65	67.97
F	72.9	75.3	82	83	89.9	85.7	72.3	78.9	76.7	78.5	79.52
จำนวน	538	490	495	486	562	657	469	633	574	562	546.6

ตารางที่ 5.11 แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 5 (POS-P, POS-B, POS-A, Punc)

ครั้งที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	mean
P	97.7	97.2	97.5	97.3	98.3	98	98.4	97.8	98.8	99.3	98.03
R	59.5	62.2	71.8	76	85.8	80.4	61.5	66.8	64.5	68.3	69.68
F	74	75.8	82.7	85.3	91.6	88.3	75.7	79.4	78	80.9	81.17
จำนวน	541	491	497	503	581	684	503	633	575	590	559.8

ตารางที่ 5.12 แสดงค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 6 (POS-P, POS-B, POS-A, DM, Space, Punc)

	รูปแบบ 1	รูปแบบ 2	รูปแบบ 3	รูปแบบ 4	รูปแบบ 5	รูปแบบ 6
P	92.06	96.38	96.25	96.38	96.46	98.03
R	57.43	64.4	66.13	64.4	67.97	69.68
F	70.4	76.92	77.67	76.92	79.52	81.17
จำนวน	461	516.5	530	516.5	546.6	559.8

ตารางที่ 5.13 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 1 - 6 ในการฝึกฝนและทดสอบ ประกอบไปด้วยค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน F-measure และจำนวนครั้งที่แบบจำลองระบุขอบเขต EDU ได้ถูกต้อง

จากตาราง 5.7 ที่รายงานผลการทดสอบ 10 ครั้งของแบบจำลองที่ฝึกฝนด้วยลักษณะรูปแบบที่ 1 ซึ่งเป็นการใช้หมวดค่าของแต่ละคำเพียงอย่างเดียว พบว่าค่านวนค่าความแม่นยำออกมาได้ค่อนข้างสูง คืออยู่ระหว่าง 94.1-97.7 เปอร์เซนต์ แสดงให้เห็นว่าค่าที่ถูกดึงออกมาส่วนใหญ่จะเป็น

ค่าขอบเขตเริ่มต้นที่ถูกต้อง มีที่ผิดพลาดประมาณ 3-6 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ส่วนค่าความครบถ้วน คำนวณได้ประมาณ 40.4-70.6 เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นว่าแบบจำลองยังไม่มีความสามารถที่จะดึงคำ ในคลังทดสอบที่เป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้มากนัก ส่งผลให้ค่าความ F-measure ออกมาได้ ระหว่าง 56-80.9 เปอร์เซ็นต์ หรือเฉลี่ยได้ 70.4 เปอร์เซ็นต์

เมื่อทดสอบแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบที่ 2 ซึ่งเป็นการเพิ่มหมวดคำของคำข้างเคียงเข้าไป ได้แก่ หมวดคำก่อนหน้าและหมวดคำที่ตามหลัง ก็จะได้ผลการทดสอบดังตารางที่ 5.8 ซึ่งพบว่า แบบจำลองสามารถตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น คำนวณค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน และค่า F-measure ได้มากกว่าการใช้ลักษณะรูปแบบแรก แต่ยังถือว่าได้ค่าความครบถ้วนที่ไม่สูงมาก ดังจะเห็น ได้ว่า ผลการทดสอบจำนวน 6 ครั้ง ได้ค่าความครบถ้วนระหว่าง 55.1-61.9 เปอร์เซ็นต์ และส่งผลให้ ค่าความแม่นยำเฉลี่ยแล้วได้เพียง 64.4 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่าแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบนี้ยังไม่ สามารถดึงคำที่ถูกต้องจากคลังข้อมูลได้มากนัก

ส่วนลักษณะรูปแบบที่ 3 ได้ผลการทดสอบดังตารางที่ 5.9 เป็นการนำลักษณะรายการคำเชื่อม ร่วมกับลักษณะหมวดคำของ 3 คำ พบว่าได้ค่าความแม่นยำที่ค่อนข้างสูง คืออยู่ระหว่าง 97.2-99.3 เปอร์เซ็นต์ ค่าความครบถ้วนสูงกว่าการใช้ลักษณะ 2 แบบแรกเล็กน้อย คืออยู่ระหว่าง 55.2-83.2 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่าแบบจำลองมีความสามารถในการดึงคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ถูกต้องจาก คลังข้อมูลเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเท่านั้น อย่างไรก็ตามภาพรวมของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบนี้มี ประสิทธิภาพที่สูงกว่าการใช้ลักษณะรูปแบบที่ 2 เล็กน้อย ซึ่งเห็นได้จากค่า F-measure ที่วัดเฉลี่ยแล้ว ได้ 77.67 เปอร์เซ็นต์ หรือเพิ่มขึ้นไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์

สำหรับลักษณะรูปแบบที่ 4 ได้ผลการทดสอบดังตารางที่ 5.10 เป็นการนำลักษณะช่องว่าง ร่วมกับลักษณะหมวดคำของ 3 คำ พบว่าวัดค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน และค่า F-measure ได้ เท่ากันกับลักษณะรูปแบบที่ 2 คือได้ 96.38, 64.4 และ 76.92 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ แสดงว่าการใช้ ลักษณะช่องว่างร่วมกับลักษณะหมวดคำของคำ 3 คำไม่ได้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของแบบจำลองเลย แม้แต่น้อย อย่างไรก็ตามลักษณะช่องว่างกลับมีบทบาทช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจของ แบบจำลองได้ หากปรับค่าพารามิเตอร์คอร์เนลให้สูงขึ้น ซึ่งประเด็นนี้จะอภิปรายต่อไปในบทที่ 6

เมื่อทดสอบแบบจำลองที่ฝึกฝนด้วยลักษณะรูปแบบที่ 5 ได้ผลการทดสอบดังตารางที่ 5.11 ลักษณะรูปแบบที่ 5 นี้เป็นการนำลักษณะเครื่องหมายวรรคตอนร่วมกับลักษณะหมวดคำของ 3 คำ ก็ พบว่าคำนวณค่าความแม่นยำได้ใกล้เคียงกับการใช้ลักษณะหมวดคำของ 3 คำ คือเฉลี่ยได้ 96.46 เปอร์เซ็นต์ แต่ได้ค่าความครบถ้วนเฉลี่ย 67.97 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเพิ่มขึ้นประมาณ 4 เปอร์เซ็นต์ และ คำนวณค่า F-measure เฉลี่ยได้ 79.52 เปอร์เซ็นต์

สำหรับแบบจำลองที่ฝึกฝนด้วยลักษณะรูปแบบที่ 6 ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะหมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้า หมวดคำตามหลัง รายการคำเชื่อม ช่องว่าง และเครื่องหมายวรรคตอน ผลการทดสอบเป็นดังตารางที่ 5.12 พบว่าการรวมทุกลักษณะเข้าด้วยกัน ทำให้แบบจำลองมีประสิทธิภาพมากที่สุด กล่าวคือ คำนวณค่าความแม่นยำได้ 97.2–99.3 เปอร์เซ็นต์ ค่าความครบถ้วนอยู่ระหว่าง 59.5–85.8 เปอร์เซ็นต์ และคำนวณค่า F-measure เฉลี่ยได้ 81.17 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งถือว่าสูงกว่าแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรูปแบบอื่น ๆ ประมาณ 2-11เปอร์เซ็นต์

5.6.2 ผลการทดสอบที่ปรับค่าพารามิเตอร์ C=1 และ D=2, D=3, D=4

จากการประเมินประสิทธิภาพของแบบจำลองที่ฝึกฝนและทดสอบด้วยลักษณะรูปแบบต่าง ๆ จะพบว่าการใช้ลักษณะรูปแบบที่ 6 ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะ POS ของคำปัจจุบัน, POS ของคำก่อนหน้า, POS ของคำหลัง, รายการคำเชื่อมอนุภาค, ช่องว่าง, และเครื่องหมายวรรคตอน เป็นรูปแบบของลักษณะที่ทำให้แบบจำลองมีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้เป็นการฝึกฝนและทดสอบแบบจำลองโดยใช้ตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนที่ตั้งค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลโพลีโนเมียล D=1 ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำลักษณะเหล่านี้ไปทดสอบต่อ เพื่อหาค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลที่เหมาะสมต่อไป เนื่องจากการใช้ค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลที่เหมาะสม จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของแบบจำลอง ในการทดสอบนี้ ผู้วิจัยจะปรับค่าพารามิเตอร์จากเดิม D=1 เป็น D=2, D=3 และ D=4 ส่วนค่า C ยังใช้ค่าเดิม คือ C=1 ทำการทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง ผลการทดสอบเป็นดังตารางต่อไปนี้

ครั้งที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	mean
P	92.1	91	89.9	89.3	91.7	92.4	90.3	97.8	92.2	93	91.97
R	71.7	74.2	78.6	80.8	88.3	85.5	77.4	66.8	75.1	77.1	77.55
F	80.6	81.7	83.9	84.9	90	88.8	83.3	79.4	82.8	84.3	83.97
B	652	586	544	535	598	728	633	633	670	666	624.5

ตารางที่ 5.14 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง ที่มีการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนล D=2 ให้กับตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน

ครั้งที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	mean
P	91.7	91.8	89.8	89.6	92.5	93.6	91.9	92.3	91.4	92.1	91.67
R	73.8	73.4	77.9	81.7	87.9	85.7	77.4	77	75.1	78.5	78.84
F	81.8	81.6	83.4	85.5	90.2	89.4	84	83.9	82.5	84.7	84.7
B	671	580	539	541	595	729	633	729	670	678	636.5

ตารางที่ 5.15 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง ที่มีการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนล $D=3$ ให้กับตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน

ครั้งที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	mean
P	91.7	92.4	89.8	90	92.5	93.6	91.9	92.7	91.7	93.4	91.97
R	73.7	73.4	77.9	81.7	87.9	85.8	77.4	76.7	75.1	77.3	78.69
F	81.7	81.8	83.4	85.7	90.2	89.5	84	83.9	82.6	84.6	84.74
B	670	580	539	541	595	730	633	726	670	668	635.2

ตารางที่ 5.16 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง ที่มีการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนล $D=4$ ให้กับตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน

	D=1	D=2	D=3	D=4
P	98.03	91.97	91.67	91.97
R	69.68	77.55	78.84	78.69
F	81.17	83.97	84.70	84.74

ตารางที่ 5.17 สรุปค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง ที่มีการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลต่าง ๆ ให้กับตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน

จากตาราง 5.14 ซึ่งปรับค่าพารามิเตอร์ $D=2$ เมื่อทดสอบแบบจำลองที่ฝึกฝนด้วยลักษณะรูปแบบที่ 6 นั่นคือใช้ทุกลักษณะร่วมกัน ทดสอบทั้งหมด 10 ครั้ง คำนวณค่าความแม่นยำออกมาได้ไม่ต่ำกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ทุกครั้ง ความครบถ้วนคำนวณได้ต่ำกว่า 70 เปอร์เซ็นต์แค่ครั้งเดียว คือในการทดสอบครั้งที่ 8 นอกนั้นวัดค่าได้ระหว่าง 71.1–88.3 เปอร์เซ็นต์ ค่าความครบถ้วนนี้ชี้ให้เห็นว่าแบบจำลองสามารถดึงค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU จากคลังข้อมูลได้ถูกต้องจำนวนมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับทดสอบแบบจำลองที่ปรับค่าพารามิเตอร์ $D=1$ ส่วนค่า F-measure เฉลี่ยวัดได้ 83.97 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสูงกว่าการปรับค่าพารามิเตอร์ $D=1$ เช่นกัน

ส่วนการปรับค่าพารามิเตอร์ $D=3$ ได้ผลการทดสอบ 10 ครั้งดังตาราง 5.15 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบจำลองระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ผลดียิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ย F-measure ที่สูงกว่าการปรับ $D=1$ และ $D=2$ คือวัดได้ 84.70 เปอร์เซนต์ แม้ว่าค่าความแม่นยำจะตกลงมาเล็กน้อย นั่นคืออยู่ระหว่าง 89.6–92.5 เปอร์เซนต์ แต่วัดค่าความครบถ้วนได้มากขึ้นเล็กน้อย คือเฉลี่ยได้ 78.84 เปอร์เซนต์ โดยรวมแล้ว แบบจำลองนี้สามารถดึงคำขอบเขตเริ่มต้น EDU จากคลังข้อมูลได้ถูกต้องเพิ่มขึ้นเล็กน้อยหากเปรียบเทียบกับแบบจำลองที่ปรับค่าพารามิเตอร์ $D=2$

สำหรับการปรับค่าพารามิเตอร์ $D=4$ นั้น ได้ผลการทดสอบ 10 ครั้งดังตาราง 5.16 พบว่าค่านวนค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน และค่า F-measure ได้สูงกว่าการปรับ $D=3$ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น นั่นคือวัดค่าเฉลี่ยได้ 91.97, 78.69 และ 84.74 เปอร์เซนต์ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบ 10 ครั้งของแบบจำลองที่ปรับค่า $D=4$ และ $D=3$ แล้ว จะเห็นว่าแต่ละครั้งที่ทดสอบจะได้ผลการทดสอบใกล้เคียงกันทุกครั้ง แสดงให้เห็นว่า มีความเป็นไปได้ว่า หากมีการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลให้สูงไปมากกว่านี้ ก็อาจจะไม่ทำให้ได้ผลที่ดีขึ้นมากแล้ว

โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า การปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลให้สูงขึ้น ส่งผลให้ค่า F-measure หรือประสิทธิภาพโดยรวมมีค่าที่สูงขึ้น ทั้งนี้ การปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลแบบโพลีโนเมียลมากกว่า 1 จะทำให้ได้ตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนแบบไม่เชิงเส้น หรือ nonlinear SVM และการปรับค่าให้เท่ากับ 1 จะได้ซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนแบบเชิงเส้น หรือ linear SVM ซึ่งเมื่อพิจารณาค่า F-measure ดังตารางข้างต้นก็จะพบว่าตัวจำแนกประเภท nonlinear SVM น่าจะมีประสิทธิภาพในการระบุขอบเขตเริ่มต้นอนุภาคมากกว่า linear SVM

จากผลการทดสอบทั้งหมดที่ได้กล่าวมา ชี้ให้เห็นว่า นอกจากการใช้ลักษณะในการฝึกฝนแบบจำลองแล้ว การปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลที่ใช้กับตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนก็สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของแบบจำลองได้ อย่างไรก็ตามการใช้ค่าพารามิเตอร์ที่สูงมาก ๆ อาจส่งผลเสียต่อแบบจำลองได้ เพราะอาจจะมีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหา overfitting หรือปัญหาการมีประสิทธิภาพในการฝึกฝนแบบจำลองที่ต่ำ แต่เมื่อนำไปใช้กับคลังข้อมูลทดสอบ กลับให้ผลการทดสอบที่แย่ อีกทั้งยังทำให้ต้องใช้เวลาอันยาวนานในการฝึกฝนแบบจำลองอีกด้วย

บทที่ 6

ลักษณะทางภาษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพของแบบจำลอง

เนื่องจากการใช้ตัวจำแนกซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนต้องอาศัยลักษณะ ในการฝึกฝนแบบจำลอง การใช้ลักษณะที่เหมาะสมจึงเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของตัวจำแนก ในบทนี้ ผู้วิจัยจะอภิปรายประสิทธิภาพของลักษณะทางภาษาที่ใช้ในการฝึกฝนแบบจำลองสำหรับระบุคำขอบเขตเริ่มต้น EDU และประสิทธิภาพของแบบจำลองเมื่อมีการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลให้สูงขึ้น

6.1 ประสิทธิภาพของลักษณะทางภาษาที่ใช้

จากรูปแบบโครงสร้างอนุพากย์และนามวลีที่เป็น EDU ที่ได้กล่าวถึงไปแล้วในบทก่อนหน้า นำมาสู่การกำหนดลักษณะทางภาษาสำหรับใช้ในการฝึกฝนแบบจำลอง ได้แก่ การใช้หมวดคำ การใช้รายการคำเชื่อม การใช้ความน่าจะเป็นที่ช่องว่างจะเป็นตัวแบ่งอนุพากย์ และการใช้เครื่องหมายวรรคตอนมักปรากฏในตำแหน่งที่เป็นขอบเขต EDU ลักษณะแต่ละตัวมีบทบาทในการช่วยระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ในระดับที่แตกต่างกันออกไป ประสิทธิภาพของลักษณะที่จะอภิปรายในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการพิจารณาผลการทดสอบแบบจำลองที่มีการปรับค่าพารามิเตอร์ไว้ต่ำสุด ซึ่งเป็นค่า default ของโปรแกรม รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

6.1.1 หมวดคำ

เมื่อพิจารณาโครงสร้างภายในของอนุพากย์ ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยสร้างนามวลีในตำแหน่งประธานตามด้วยหน่วยสร้างกริยาวลีในตำแหน่งภาคแสดง ก็จะพบว่ามี การเรียงตัวกันของหมวดคำต่าง ๆ (POS sequence) เช่นข้อความจากคลังข้อมูล “แวน โกะห์ ก็ได้นำเก้าอี้ถักสีเหลืองที่เคยวางแจกันใบนั้นมาเป็นแบบ” มีการเรียงลำดับหมวดคำคือ NPRP-NPRP-CSBI-AUX-VERB-NCMN-VERB-ADJ-COMPF-AUX-VERB-NCMN-NCLS-DET-VERB-VERB-NCMN ทั้งนี้การเรียงตัวกันของหมวดคำของอนุพากย์มักจะปรากฏเป็นรูปแบบ (Pattern) ที่ซ้ำ ๆ กัน เช่นรูปแบบ นาม+คำปฏิเสธ+กริยา+นาม เป็นต้น ดังนั้นการกำกับหมวดคำในคลังข้อมูลจึงมีประโยชน์ต่อการแยกอนุพากย์อย่างมาก เพราะนอกจากจะสามารถช่วยแยกความกำกวมของคำได้แล้ว เช่นคำว่า “ป่วย” เป็นได้ทั้งคำนามและกริยา สายของหมวดคำที่เรียงกันยังช่วยทำให้เห็นโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์อีกด้วย ดังเช่นตัวอย่างที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

ในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบจำลองโดยใช้ลักษณะหมวดคำเพียงลักษณะเดียวก่อน ผลจากการทดสอบ พบว่าสามารถระบุคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้มากกว่าครึ่งหนึ่งของ EDU ทั้งหมดในคลังข้อมูลทดสอบ EDU ส่วนใหญ่ที่แบบจำลองระบุขอบเขตเริ่มต้นได้ถูกต้องจะเป็น EDU ที่นำหน้าด้วยคำบ่งชี้ ได้แก่ คำเชื่อมและตัวนำส่วนเติมเต็ม ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจาก

การไม่สามารถระบุขอบเขตอนุพากย์ที่มีช่องว่างปรากฏด้านหน้าและไม่มีคำบ่งชี้อนุพากย์ขึ้นต้น เช่น “\$ ซึ่งเป็นผู้ช่วยแม่บ้าน<s>\$ จอร์จเล่าเรื่องนี้ให้มิชิโยะฟัง” ประกอบไปด้วยขอบเขตเริ่มต้น EDU 2 แห่ง คือตรงคำว่า “ซึ่ง” และ “จอร์จ” เครื่องหมาย <s> แสดงการใช้ช่องว่าง และเครื่องหมาย \$ แสดงขอบเขตเริ่มต้น EDU ในข้อความนี้ แบบจำลองไม่สามารถระบุค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ 2 ได้ ดังนั้นจึงเป็น “\$ ซึ่งเป็นผู้ช่วยแม่บ้าน<s>จอร์จเล่าเรื่องนี้ให้มิชิโยะฟัง” ทั้งนี้เกิดจากการที่แบบจำลองมองเห็นเพียงหมวดคำของคำที่กำลังพิจารณาเท่านั้น ไม่ได้พิจารณาหมวดคำรอบข้าง ทำให้แบบจำลองไม่สามารถตัดสินใจได้ในกรณีที่เป็น token ขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่มีช่องว่างด้านหน้าได้ จากตัวอย่างดังกล่าวจึงเห็นได้ว่า แบบจำลองไม่สามารถระบุให้คำ “จอร์จ” เป็นคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ใหม่ได้ เพราะแบบจำลองไม่ได้สนใจว่า “จอร์จ” ปรากฏติดกับช่องว่างด้านหน้าหรือไม่

นอกจากนี้แบบจำลองยังไม่สามารถระบุค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ไม่มีคำบ่งชี้หน้า และ เป็น EDU ที่ติดกับ EDU ก่อนหน้าโดยไม่มีช่องว่างคั่น เช่น “\$ สำนักทางจริยธรรมบางอย่าง\$ ที่เคยมีมาเมื่อก่อนสมัยใหม่ในญี่ปุ่นนั้น\$ จางหายไป” มีทั้งหมด 3 EDU แต่แบบจำลองระบุขอบเขตเริ่มต้นได้เพียง 2 แห่งเท่านั้น คือ “\$ สำนักทางจริยธรรมบางอย่าง\$ ที่เคยมีมาเมื่อก่อนสมัยใหม่ในญี่ปุ่นนั้น จางหายไป”

อีกประเด็นคือคำเชื่อมที่มีลักษณะเป็นวลีซึ่งจะถูกแยกออกเป็นหลาย token เช่น “แต่เมื่อ” ถูกแยกเป็น แต่|เมื่อ และแต่ละ token ก็จะมี POS ประจำคำ ในที่นี้ “แต่” ถูกกำกับให้เป็นคำเชื่อม CCOR และ “เมื่อ” กำกับให้เป็นคำเชื่อม CSUB แบบจำลองจะมองว่าทั้ง 2 คำนี้สามารถเป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ จึงระบุทั้งคู่เป็นคำขอบเขตเริ่มต้น เช่น “\$ แต่เมื่อปรับตัวโดยปราศจากฐานคิด” มีจุดเริ่มต้น EDU ตรงคำว่า “แต่” เพียงแห่งเดียว แต่แบบจำลองระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ถึง 2 แห่งด้วยกัน คือ “\$ แต่\$ เมื่อปรับตัวโดยปราศจากฐานคิด”

ทั้งหมดนี้คือปัญหาของการให้แบบจำลองมอง POS ประจำคำเพียงอย่างเดียวโดยไม่อาศัยบริบทรอบข้าง ทำให้แบบจำลองตัดสินใจโดยดูความเป็นไปได้ของข้อมูลที่ฝึกฝนทั้งหมด ซึ่งจะพบว่า คำบ่งชี้ต่าง ๆ มักเป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU เสมอ ดังนั้นทุกครั้งที่แบบจำลองพบคำบ่งชี้ก็จะระบุให้เป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU และถ้าคำไหนไม่ใช่คำบ่งชี้ ก็จะตัดสินใจไม่ให้คำนั้นเป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU

ทั้งนี้ ความผิดพลาดเรื่องคำเชื่อมที่มีเป็นรูปแบบวลีและมี POS เป็น CCOR และ CSUB ได้รับการแก้ไขเมื่อใช้ลักษณะหมวดคำของ 3 token ได้แก่ คำปัจจุบัน คำก่อนหน้า และคำที่ตามหลัง ซึ่งเมื่อทดสอบแบบจำลอง พบว่าแบบจำลองจะระบุขอบเขต EDU ให้กับ token แรกของคำเชื่อมที่เป็นวลีเท่านั้น เช่น จากตัวอย่างเดิม “\$ แต่เมื่อปรับตัวโดยปราศจากฐานคิด” แบบจำลองระบุ

ขอบเขต EDU ตรงคำว่า “แต่” เท่านั้น ส่วนคำเชื่อมเด่นซึ่งจะมี POS เป็น ADVERB นั้น แบบจำลอง ยังไม่สามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง ตัวอย่างจากคลังข้อมูล แสดงการเปรียบเทียบการใช้ POS ของ 3 คำ และการใช้ POS เดียว เป็นดังนี้

ขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ถูกต้อง	ใช้ POS ของ 3 token	ใช้ POS เดียว
(17) \$ _แต่ทั้งนี้ภาครัฐหรือ ภาคเอกชนจะต้องให้การ สนับสนุน	\$ _แต่ทั้งนี้ภาครัฐหรือ ภาคเอกชนจะต้องให้การ สนับสนุน	\$ _แต่\$ _ทั้งนี้ภาครัฐหรือ ภาคเอกชนจะต้องให้การ สนับสนุน
(18) \$ _และเมื่อเข้าร่วม กิจกรรมแล้ว	\$ _และเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว	\$ _และ\$ _เมื่อเข้าร่วมกิจกรรม แล้ว
(19) ...ความสัมพันธ์ในแง่ต่างๆ <s>\$ _เช่น<s>ความสัมพันธ์ เชิงอำนาจ<s>ตามชาติพันธุ์ <s>ตามเพศ...	...ความสัมพันธ์ในแง่ต่างๆ<s> เช่น<s>ความสัมพันธ์เชิง อำนาจ<s>ตามชาติพันธุ์<s> ตามเพศ...	...ความสัมพันธ์ในแง่ต่างๆ<s> เช่น<s>ความสัมพันธ์เชิง อำนาจ<s>ตามชาติพันธุ์<s> ตามเพศ...

ตารางที่ 6.1 ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ลักษณะ POS ของ 3 คำ

จากตัวอย่าง 19 ข้างต้น จะเห็นได้ว่า แม้ว่าผลการทดสอบ POS ของคำ 3 คำ จะทำให้สามารถระบุคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้องมากขึ้น แต่การใช้ POS ของ 3 คำติดกันไม่สามารถระบุคำเริ่มต้น EDU ที่เป็นคำเชื่อมเด่น หรือ strong marker ได้ สาเหตุน่าจะเนื่องจากคำเชื่อมเด่น ถูกกำกับหมวดคำเป็น ADVERB นอกจากนี้ปัญหาคำเชื่อมอนุพากย์ที่เป็นวลีก็ยังไม่สามารถขจัดได้ทั้งหมด อีกทั้งยังไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาอนุพากย์ที่มีช่องว่างปรากฏหน้าและไม่ได้ขึ้นต้นด้วยคำบ่งชี้ ดังนั้นการใช้ข้อมูล POS เพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้แบบจำลองระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

นอกจากนี้ EDU ที่ขึ้นต้นด้วยเครื่องหมายวงเล็บเปิด พบว่า การใช้ POS ของ 3 คำ สามารถระบุวงเล็บเปิดเหล่านี้ให้เป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้เป็นจำนวนมาก แต่สำหรับคำในตำแหน่งหลังวงเล็บปิด ซึ่งควรจะต้องได้รับการระบุให้เป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU ด้วย แบบจำลองกลับไม่สามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง ดังนั้นควรต้องมีการใช้ลักษณะอื่นช่วยเพื่อแก้ปัญหาตรงนี้ ในงานนี้ ผู้วิจัยจึงมีการใช้ลักษณะเครื่องหมายวรรคตอนในการแก้ปัญหานี้ ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไปในเรื่องของลักษณะเครื่องหมายวรรคตอน

6.1.2 คำเชื่อมหน้าอนุพากย์

จากการสำรวจคลังข้อมูลซึ่งประกอบไปด้วย 8,102 EDU พบว่า เฉพาะอนุพากย์ที่ขึ้นต้นด้วยอนุสันธานและสันธานประสานรวมกันมีจำนวน 2,349 EDU คิดเป็นเกือบ 30 เปอร์เซ็นต์ของคำ

ขอบเขตเริ่มต้น EDU ทั้งคลังข้อมูล ดังนั้นหากใช้คำเชื่อมเหล่านี้ในการช่วยระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ก็จะทำให้แบบจำลองสามารถแยก EDU ได้จำนวนไม่น้อย ผู้วิจัยจึงใช้คำเชื่อมหน้าอนุพากย์เป็นลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนแบบจำลอง โดยจัดทำรายการคำเชื่อมแล้วนำไปเทียบกับคำในคลังข้อมูล ด้วยวิธีการเช่นนี้ สามารถจัดปัญหาคำเชื่อมที่เป็นวลีได้ อีกทั้งยังสามารถจัดการกับคำเชื่อมเด่นที่ขึ้นต้น EDU เช่นคำว่า “ยกตัวอย่าง” “ตัวอย่างเช่น” “เช่น” ฯลฯ ได้อีกด้วย เพราะคำเชื่อมเด่นถือว่าเป็นตัวเชื่อมอนุพากย์ จึงอยู่ในรายการคำเชื่อมที่จัดทำขึ้นด้วย

เมื่อทดสอบว่าลักษณะรายการคำเชื่อมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับแบบจำลองที่ใช้ POS ของ 3 คำติดกันได้มากน้อยเพียงใด ก็พบว่าแบบจำลองสามารถระบุจำนวนคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้องเพิ่มขึ้นประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่พบว่า เป็นคำเชื่อมเด่นที่ขึ้นต้น EDU ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างจากคลังข้อมูล แสดงการเปรียบเทียบการระบุคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะรายการคำเชื่อมและแบบจำลองที่ไม่ได้ใช้รายการคำเชื่อม

ขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ถูกต้อง	POS 3 คำ และคำเชื่อม	POS ของ 3 คำ
(20) \$ _ที่เป็นคู่ตรงกันข้าม <s>\$ _เช่น<s>สุกกับิดิ<s> วัฒนธรรมกับธรรมชาติ<s>เป็น ต้น	\$ _ที่เป็นคู่ตรงกันข้าม<s>\$ _ เช่น<s>สุกกับิดิ<s> วัฒนธรรมกับธรรมชาติ<s>เป็น ต้น	\$ _ที่เป็นคู่ตรงกันข้าม<s>เช่น <s>สุกกับิดิ<s>วัฒนธรรมกับ ธรรมชาติ<s>เป็นต้น
(21) \$ _และยังเสนอให้เน้นถึง ความสำคัญของกระบวนการ ผสมผสานความคิด<s>\$ _อาทิ เช่น<s>กระบวนการสร้างอัต ลักษณ์แบบลูกผสม<s>และ กระบวนการผสมผสานความรู้ ในสถานการณ์เฉพาะ	\$ _และยังเสนอให้เน้นถึง ความสำคัญของกระบวนการ ผสมผสานความคิด<s>\$ _อาทิ เช่น<s>กระบวนการสร้างอัต ลักษณ์แบบลูกผสม<s>และ กระบวนการผสมผสานความรู้ ในสถานการณ์เฉพาะ	\$ _และยังเสนอให้เน้นถึง ความสำคัญของกระบวนการ ผสมผสานความคิด<s>อาทิเช่น <s>กระบวนการสร้างอัต ลักษณ์แบบลูกผสม<s>และ กระบวนการผสมผสานความรู้ ในสถานการณ์เฉพาะ

ตารางที่ 6.2 ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ลักษณะคำเชื่อม

จะเห็นได้ว่าการใช้รายการคำเชื่อมร่วมกับหมวดคำของคำ 3 คำ ทำให้คำ “เช่น” ในตัวอย่าง (20) และคำ “อาทิเช่น” ในตัวอย่าง (21) สามารถระบุให้เป็นคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้อง ในขณะที่การใช้หมวดคำของคำ 3 คำโดยไม่มีรายการคำเชื่อมไม่สามารถทำได้

6.1.3 ช่องว่าง

การใช้ช่องว่างในภาษาไทยมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากช่องว่างในภาษาเขียนภาษาไทยมีหลายหน้าที่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าช่องว่างที่ทำหน้าที่คั่นระหว่าง EDU มีความเป็นไปได้ที่จะปรากฏในบางบริบทเท่านั้น นั่นคือ ช่องว่างแล้วตามด้วยหมวดคำบางประเภทมีโอกาสที่จะเป็นตัวคั่น

EDU มากกว่าเมื่อตามด้วยบางหมวดคำ กล่าวคือ จากการศึกษาคลังข้อมูล พบว่าช่องว่างแล้วตามด้วยตัวเลขหรือตามด้วยคำภาษาต่างประเทศมีความเป็นไปได้น้อยที่ช่องว่างนั้นจะเป็นตัวคั่นอนุพากย์ ในขณะที่ช่องว่างแล้วตามด้วยคำเชื่อมมีความเป็นไปได้สูงมากที่ช่องว่างนั้นจะเป็นตัวคั่นอนุพากย์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงใช้หมวดคำที่ปรากฏหลังช่องว่าง เพื่อให้แบบจำลองใช้ประกอบการตัดสินใจว่าช่องว่างนั้นจะเป็นตัวคั่นอนุพากย์และทำให้คำที่อยู่ติดกับช่องว่างนั้นเป็นขอบเขต EDU หรือไม่

ผลการทดสอบแบบจำลองที่ใช้ลักษณะ POS ของ 3 คำติดร่วมกับลักษณะช่องว่าง โดยปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนล $D=1$ พบว่าการใช้ลักษณะช่องว่างไม่ได้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจของแบบจำลองได้ คำที่เป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU และนำหน้าด้วยช่องว่างส่วนใหญ่ยังไม่สามารถถูกดึงออกมาได้ ตัวอย่างการระบุคำที่เป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่มีช่องว่างข้างหน้าเมื่อเทียบกับการใช้ POS ของ 3 คำติดกันเป็นดังนี้

ขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ถูกต้อง	POS 3 คำ ร่วมกับ space	POS ของ 3 คำ
(22) \$ _ ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขหรือบริบทของเรื่องนั้น<s>\$ _ ประกอบด้วยบริบทของวัฒนธรรม<s>บริบททางประวัติศาสตร์<s>บริบทของระบบนิเวศ<s>และบริบททางสังคมของความสัมพันธ์	\$ _ ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขหรือบริบทของเรื่องนั้น<s>ประกอบด้วยบริบทของวัฒนธรรม<s>บริบททางประวัติศาสตร์<s>บริบทของระบบนิเวศ<s>และบริบททางสังคมของความสัมพันธ์	\$ _ ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขหรือบริบทของเรื่องนั้น<s>ประกอบด้วยบริบทของวัฒนธรรม<s>บริบททางประวัติศาสตร์<s>บริบทของระบบนิเวศ<s>และบริบททางสังคมของความสัมพันธ์
(23) \$ _ จะต้องเข้าใจความหมายของคนชายขอบให้ดี<s>\$ _ ไม่ใช่มองแต่เฉพาะความเป็นชายขอบในแง่ภูมิศาสตร์	\$ _ จะต้องเข้าใจความหมายของคนชายขอบให้ดี<s>ไม่ใช่มองแต่เฉพาะความเป็นชายขอบในแง่ภูมิศาสตร์	\$ _ จะต้องเข้าใจความหมายของคนชายขอบให้ดี<s>ไม่ใช่มองแต่เฉพาะความเป็นชายขอบในแง่ภูมิศาสตร์

ตารางที่ 6.3 ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ลักษณะช่องว่าง

จากตารางจะเห็นว่า ทั้ง 2 ตัวอย่างมีช่องว่างคั่นระหว่าง EDU โดยตัวอย่างแรกเป็นช่องว่างแล้วตามด้วยคำกริยา “ประกอบด้วย” เป็นคำเริ่มต้นขอบเขต EDU และอีกตัวอย่างเป็นช่องว่างแล้วตามด้วยคำบอกปฏิเสธ “ไม่” เป็นคำเริ่มต้นขอบเขต EDU แบบจำลองที่ใช้ลักษณะช่องว่างไม่สามารถระบุจุดที่เป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่มีช่องว่างปรากฏอยู่ด้านหน้าได้ เช่นเดียวกันกับในกรณีแบบจำลองที่ใช้เพียงลักษณะ POS ของ 3 คำ

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการปรับค่าพารามิเตอร์เคอร์เนลให้มากกว่า 1 พบว่าลักษณะช่องว่างช่วยแบบจำลองในการตัดสินใจคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่มีช่องว่างนำหน้าได้ ซึ่งประเด็นนี้จะกล่าวถึงต่อไปในหัวข้อ 6.2 เรื่องประสิทธิภาพแบบจำลองเมื่อปรับพารามิเตอร์เคอร์เนลให้สูงขึ้น

6.1.4 เครื่องหมายวรรคตอน

จากการใช้ลักษณะเครื่องหมายวรรคตอน ผู้วิจัยกำหนดให้มองเฉพาะเครื่องหมายวงเล็บเปิดและวงเล็บปิดเท่านั้น เนื่องจากเป็นเครื่องหมายวงเล็บสามารถช่วยระบุขอบเขตของ EDU ได้ ในงานนี้กำหนดให้ token ที่เป็นวงเล็บเปิด และ token ที่ไม่ใช่ช่องว่างและอยู่ถัดจากเครื่องหมายวงเล็บปิดเป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU การกำหนดลักษณะนี้จึงมีลักษณะเป็นกฎ ผู้วิจัยทดสอบประสิทธิภาพของลักษณะเครื่องหมายวรรคตอนนี้โดยการใช้ผลการทดสอบชุดของลักษณะรูปแบบที่ 2 นั้นคือประกอบไปด้วย POS ของคำ 3 คำ เปรียบเทียบกับผลการทดสอบชุดลักษณะรูปแบบที่ 5 คือเป็นการเพิ่มลักษณะเครื่องหมายวรรคตอนเข้าไป พบว่า ค่าความครบถ้วนและค่า F-measure มีค่าเพิ่มขึ้นเมื่อใช้ลักษณะรูปแบบที่ 5 และเมื่อพิจารณาผลลัพธ์ของการทดสอบ ก็พบว่าค่าที่เพิ่มขึ้นมานี้ เกิดจากการที่แบบจำลองสามารถระบุให้คำที่ตามหลังวงเล็บปิดเป็นคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ โดยสรุปแล้วลักษณะนี้มีบทบาทในการช่วยแบบจำลองให้สามารถตัดสินใจคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่อยู่ตำแหน่งหลังวงเล็บปิดได้ ตัวอย่างข้อความในตารางต่อไปนี้ เป็นการเปรียบเทียบผลการระบุคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ระหว่างการใช้ POS ของคำ 3 คำ และการใช้ลักษณะเครื่องหมายวรรคตอนร่วมด้วย

ขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ถูกต้อง	POS 3 คำ ร่วมกับ Punc	POS ของ 3 คำ
(24) \$ _ (Salary<s>man)<s> \$ _สามีหรือพ่อบ้านมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในที่ทำงาน	\$ _ (Salary<s>man)<s>\$ _ สามีหรือพ่อบ้านมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในที่ทำงาน	\$ _ (Salary<s>man)<s>สามีหรือพ่อบ้านมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในที่ทำงาน
(25) ...สีเอกรงค์<s>\$ _ (Monochrome)<s>\$ _ องค์ประกอบของภาพมีเส้นโค้งสีเอกรงค์<s>\$ _ (Monochrome)<s>\$ _ องค์ประกอบของภาพมีเส้นโค้งสีเอกรงค์<s>\$ _ (Monochrome)<s> องค์ประกอบของภาพมีเส้นโค้ง ...

ตารางที่ 6.4 ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ลักษณะเครื่องหมายวรรคตอน

6.1.5 การใช้ทุกลักษณะร่วมกัน

เมื่อใช้ลักษณะต่าง ๆ ร่วมกันทั้งหมด ได้แก่ หมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้า หมวดคำตามหลัง รายการคำเชื่อม ช่องว่าง และเครื่องหมายวรรคตอน แล้วนำไปฝึกฝนแบบจำลอง พบว่าสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของแบบจำลองได้ กล่าวคือ แบบจำลองสามารถระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่มีคำเชื่อมอนุพยางค์และตัวนำส่วนเติมเต็มได้เกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ ความผิดพลาดที่พบอย่างแรกคือ คำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ปรากฏติดกับอนุพยางค์ก่อนหน้าโดยไม่มีคำเชื่อมหรือช่องว่างคั่น ดังตัวอย่างข้อความ 24 ความผิดพลาดอีกประการคือ คำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ปรากฏหลังช่องว่าง ทั้งนี้เพราะลักษณะช่องว่างไม่มีประสิทธิภาพในการช่วยแบบจำลองในการตัดสินใจคำที่อยู่หลังช่องว่างดังตัวอย่างข้อความในตารางต่อไปนี้

การแบ่ง EDU ที่ถูกต้อง	ใช้ทุกลักษณะร่วมกัน	ปัญหาที่พบ
(26) \$ _ หรือไม่ยึดติดกรอบคิดนั้น<rs>\$ _ คงจะต้องปรับวิธีวิทยาด้วยเช่นเดียวกัน	\$ _ หรือไม่ยึดติดกรอบคิดนั้น<rs>คงจะต้องปรับวิธีวิทยาด้วยเช่นเดียวกัน	ไม่สามารถระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ปรากฏหลังช่องว่างได้
(27) \$ _ ที่เลียนแบบการบริโภคสินค้าแบบชนชั้นกลาง\$ _ จะสรุปได้อย่างไร	\$ _ ที่เลียนแบบการบริโภคสินค้าแบบชนชั้นกลางจะสรุปได้อย่างไร	ไม่สามารถระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ปรากฏติดกันกับ EDU ก่อนหน้าโดยไม่มีค่าเชื่อมหรือช่องว่างค้นได้

ตารางที่ 6.5 ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ทุกลักษณะร่วมกัน

จากตัวอย่างข้อความ 26 และ 27 สามารถมองได้ว่า ปัญหาอาจไม่ได้เกิดจากช่องว่างเพียงอย่างเดียว แต่อาจเกิดจากคำที่ปรากฏหลังช่องว่าง นั่นก็คือ คำว่า “คง” และ “จะ” ซึ่งเป็น AUX ตรงนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้แบบจำลองตัดสินใจออกมาเป็นเช่นนั้น กล่าวคือ หากพิจารณาการปรากฏร่วมกันของช่องว่างแล้วตามด้วย AUX ในคลังข้อมูล ก็พบว่า มีข้อความอื่น ๆ ในคลังข้อมูลอีกจำนวนหนึ่งที่ AUX หลังช่องว่าง ไม่ได้เป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU เหมือนในกรณีตัวอย่าง 26 และ 27 ตัวอย่างจากคลังข้อมูล เช่น “\$ _ สำหรับขั้นตอนที่หก<rs>จะเป็นแนวทางการอธิบาย” จะเห็นได้ว่า คำว่า “จะ” ซึ่งเป็น AUX ไม่ใช่คำขอบเขตเริ่มต้น EDU จึงเป็นไปได้ว่า เหตุผลที่แบบจำลองไม่ดึง AUX ที่ตามหลัง space ออกมาได้ จะเป็นเพราะการปรากฏร่วมของคู่นี้จำนวนมากจะไม่ใช้ขอบเขตเริ่มต้น EDU

โดยสรุปแล้ว หากตัวจำแนกซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนตั้งค่าพารามิเตอร์คอร์เนล $D=1$ แล้วลักษณะที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือลักษณะหมวดคำ ซึ่งต้องพิจารณาหมวดคำข้างเคียงด้วย ส่วนลักษณะอื่น ๆ ที่นำมาใช้ประกอบกับลักษณะหมวดคำสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพแบบจำลองได้ในระดับที่แตกต่างกันออกไป โดยที่ลักษณะที่มีส่วนช่วยเพิ่มความสามารถให้กับแบบจำลองมากที่สุดคือลักษณะเครื่องหมายวรรคตอน ส่วนลักษณะรายการคำเชื่อมช่วยเพิ่มค่าความครบถ้วนได้เล็กน้อย และลักษณะช่องว่างไม่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพแบบจำลองเลย ทั้งนี้ ผลการทดสอบลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นการทดสอบโดยตั้งค่าพารามิเตอร์ของคอร์เนลไว้ต่ำสุด หากเพิ่มค่าพารามิเตอร์ให้สูงขึ้นก็จะได้ผลที่ดีกว่านี้

6.2 ประสิทธิภาพของแบบจำลองเมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ของคอร์เนลให้สูงขึ้น

เนื่องจากซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนมีคอร์เนลฟังก์ชันที่สามารถใช้ได้หลายตัว ในงานนี้ ผู้วิจัยใช้คอร์เนลโพลีโนเมียลฟังก์ชัน ในขั้นแรก ผู้วิจัยทำการทดสอบแบบจำลองโดยปรับค่าพารามิเตอร์ของคอร์เนลไว้ที่ต่ำสุด คือ $D=1$ ซึ่งเป็นค่า default ของโปรแกรมวิก้า จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับค่าพารามิเตอร์นี้ให้สูงขึ้นเป็น $D=2$, $D=3$, และ $D=4$ พบว่าค่าพารามิเตอร์ที่สูงขึ้นสามารถเพิ่ม

ประสิทธิภาพของแบบจำลองได้ เมื่อคุณคลังข้อมูลทดสอบที่ผ่านการระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU แล้ว พบว่าการเพิ่มขึ้นของคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่แบบจำลองดึงออกมา ส่วนใหญ่จะเป็นคำที่ขึ้นต้นด้วยช่องว่างและไม่มีคำเชื่อมอนุพากย์ และอีกจำนวนหนึ่งเป็นคำที่ไม่ได้ขึ้นต้นด้วยช่องว่างหรือคำเชื่อมอนุพากย์เลย

ผลของการปรับค่าพารามิเตอร์ของคอร์เนลให้มากกว่า 1 ทำให้แบบจำลองสามารถระบุคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่นำหน้าด้วยช่องว่างแต่ไม่มีคำเชื่อมได้จำนวนหนึ่ง ผู้วิจัยพบว่าหมวดคำที่ตามหลังช่องว่างที่แบบจำลองตัดสินใจให้เป็นคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้แก่ คำนาม คำกริยา คำปฏิเสธ คำบุพบท คำสรรพนาม และคำนามชี้เฉพาะ

ขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ ถูกต้อง	ใช้ลักษณะ POS ร่วมกับ space ค่าพารามิเตอร์ D=1	ใช้ลักษณะ POS ร่วมกับ space ค่าพารามิเตอร์ D=3
(28) \$ _ซึ่งสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของผู้หญิงเหล่านี้ ออกมาได้อย่างชัดเจนที่สุด <s>\$ _ภาพโสเภณี<s>หญิงขายบริการ<s>และนักเต้นเหล่านี้ถูกบันทึกไว้นับร้อยภาพ	\$ _ซึ่งสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของผู้หญิงเหล่านี้ ออกมาได้อย่างชัดเจนที่สุด<s>ภาพโสเภณี<s>หญิงขายบริการ<s>และนักเต้นเหล่านี้ถูกบันทึกไว้นับร้อยภาพ	\$ _ซึ่งสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของผู้หญิงเหล่านี้ ออกมาได้อย่างชัดเจนที่สุด<s>\$ _ภาพโสเภณี<s>หญิงขายบริการ<s>และนักเต้นเหล่านี้ถูกบันทึกไว้นับร้อยภาพ
(29) \$ _ที่น่าสนใจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน<s>\$ _บั้นปลายของชีวิต<s>คัสແຫ໊ທ໌ ເກືອບສູງເສີຍ ກມອ່ເຫິນ	\$ _ที่น่าสนใจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน<s>บั้นปลายของชีวิต<s>คัสແຫ໊ທ໌ ເກືອບສູງເສີຍ ກມອ່ເຫິນ	\$ _ที่น่าสนใจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน<s>\$ _บั้นปลายของชีวิต<s>คัสແຫ໊ທ໌ ເກືອບສູງເສີຍ ກມອ່ເຫິນ

ตารางที่ 6.6 ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงผลการใช้ลักษณะช่องว่างเมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ต่างกัน

ตัวอย่างจากคลังข้อมูล ข้อความที่ (28) และ (29) เป็นการเปรียบเทียบผลการระบุคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ของแบบจำลองที่ฝึกฝนด้วย SVM ที่มีการตั้งค่าพารามิเตอร์คอร์เนล D=1 และค่าพารามิเตอร์ที่สูงขึ้น ในที่นี้คือเปรียบเทียบกับพารามิเตอร์ D=3 ซึ่งจะเห็นว่า คำ “ภาพ” ในตัวอย่าง (28) และคำ “บั้นปลาย” ในตัวอย่าง (29) ถูกระบุให้เป็นคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้องเมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ D=3

อย่างไรก็ตาม พบว่ามีความผิดพลาดของการตัดสินใจระบุคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่มีช่องว่างนำหน้าอยู่พอสมควร ยกตัวอย่างข้อความที่ (30) พบว่าตัวจำแนกที่ตั้งค่าพารามิเตอร์ D=3 สามารถระบุคำ “สตรี” ให้เป็นคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ แต่กลับไม่สามารถระบุคำ “ประเภท” และ “มอง” ให้เป็นคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ แม้ว่าจะเป็นคำที่ปรากฏหลังช่องว่างก็ตาม และใน

ตัวอย่าง (31) การตั้งค่าพารามิเตอร์ D=3 ก็ไม่สามารถระบุค่า “ใช้” ให้เป็นคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้เช่นกัน

ขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ถูกต้อง	ใช้ลักษณะ POS ร่วมกับ space ค่าพารามิเตอร์ D=3
(30) the basic important of the line<s>\$_สตรีในงานของโลเทรค<s>แบ่งอย่างหยาบๆ<s>ได้เป็นสองประเภท<s>\$_ประเภทแรกมีใบหน้าแบบสุภาพชน<s>\$_มองโลกด้านดี	the basic important of the line<s>\$_สตรีในงานของโลเทรค<s>\$_แบ่งอย่างหยาบๆ<s>ได้เป็นสองประเภท<s>ประเภทแรกมีใบหน้าแบบสุภาพชน<s>มองโลกด้านดี
(31) \$_ที่หยาบกร้าน<s>\$_ใช้ชีวิตในโลกของผู้ชายทั้งสถานเริงรมย์และสำนักโสเภณี	\$_ที่หยาบกร้าน<s>ใช้ชีวิตในโลกของผู้ชายทั้งสถานเริงรมย์และสำนักโสเภณี

ตารางที่ 6.7 ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับการใช้ลักษณะช่องว่างเมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ D=3

อย่างไรก็ตาม ความสามารถที่เพิ่มขึ้นของการดึงคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ไม่ใช่คำเชื่อม และเป็นคำที่ตามหลังช่องว่าง ชวนให้สงสัยว่า เป็นผลอันเนื่องมาจากการใช้ลักษณะใด เพราะหากดูจากผลการทดสอบที่เสนอไปในบทที่ 5 ที่แสดงให้เห็นว่า การใช้ลักษณะรูปแบบที่ 2 ซึ่งเป็นการใช้ POS ของคำ 3 คำ และลักษณะรูปแบบที่ 4 ซึ่งเป็นการใช้ลักษณะช่องว่างร่วมด้วย ได้ผลการทดสอบออกมาเหมือนกัน ทั้งค่าความแม่นยำ ค่าความครบถ้วน และค่า F-measure ซึ่งแสดงให้เห็นว่าลักษณะช่องว่างไม่ได้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจของแบบจำลองเลย ดังนั้นเมื่อมีการปรับพารามิเตอร์ให้สูงขึ้น ลักษณะช่องว่างก็ไม่น่าจะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจเช่นกัน

ในการไขข้อสงสัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบแบบจำลอง โดยใช้ชุดของลักษณะ 2 ชุดเปรียบเทียบผลกัน ชุดแรกเป็นการใช้ลักษณะร่วมกันทั้งหมด ซึ่งผลการทดสอบก็เป็นตามที่เสนอไว้แล้วในบทที่ 5 ส่วนลักษณะอีกชุดหนึ่งประกอบไปด้วยลักษณะทุกลักษณะเหมือนชุดแรก ยกเว้นลักษณะช่องว่าง ทำการทดสอบ 10 ครั้งเช่นเคย และมีการปรับค่าพารามิเตอร์ D=1, D=2, D=3, และ D=4 ทั้งนี้จะเปรียบเทียบผลเพื่อดูว่า ความสามารถที่เพิ่มขึ้นของแบบจำลองที่มีการปรับค่าพารามิเตอร์ให้สูงขึ้น ที่ชี้ให้เห็นว่าสามารถระบุค่าที่ตามหลังช่องว่างให้เป็นคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้นั้น เกิดจากการใช้ลักษณะช่องว่างหรือลักษณะอื่น ผลการทดสอบเป็นดังตารางต่อไปนี้

	D=1		D=2		D=3		D=4	
	ชุด 1	ชุด 2	ชุด 1	ชุด 2	ชุด 1	ชุด 2	ชุด 1	ชุด 2
P	98.03	98.03	91.97	91.56	91.67	91.62	91.97	91.82
R	69.68	69.68	77.55	76.88	78.84	78.54	78.69	78.54
F	81.17	81.17	83.97	83.4	84.7	84.49	84.74	84.57

ตารางที่ 6.8 แสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบลักษณะชุดที่ 1 และ 2

จากตารางจะเห็นว่า หากปรับค่าพารามิเตอร์ D=1 ผลการทดสอบลักษณะชุด 1 และชุด 2 ให้ผลออกมาเหมือนกัน ซึ่งให้เห็นว่าลักษณะช่องว่างไม่ได้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจของแบบจำลอง เมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ D=2, D=3, และ D=4 จะเห็นว่าลักษณะชุดที่ 2 ได้ค่าความแม่นยำที่ต่ำลง แต่ค่าความครบถ้วนและค่า F-measure เพิ่มขึ้นเล็กน้อย แสดงให้เห็นว่า การปรับค่าพารามิเตอร์ ทำให้เครื่องพยายามดึงค่าออกมามากขึ้น ผลก็คือ เกิดข้อผิดพลาดมากขึ้น ค่าความแม่นยำจึงลดลง ในขณะเดียวกัน ค่าที่เป็นขอบเขตเริ่มต้น EDU ก็สามารถดึงออกมาจากคลังข้อมูลได้เพิ่มมากขึ้น ค่าความครบถ้วนจึงสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ความสามารถที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการใช้ลักษณะช่องว่างนี้ ถือว่าน้อยมาก เพราะค่า F-measure เพิ่มขึ้นไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์

ดังนั้นคำตอบของข้อสงสัยข้างต้นจึงสามารถตอบได้ว่า ลักษณะช่องว่างมีส่วนช่วยเพิ่มความสามารถในการระบุค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU จริง แต่ก็น้อยมาก จึงอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะช่องว่างมีความโดดเด่นชัดเจนน้อยกว่าลักษณะอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะข้อมูลของลักษณะนี้เป็นข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกับข้อมูลของลักษณะอื่น ๆ เพราะการใช้ลักษณะ POS สามตำแหน่งนั้นครอบคลุมการใช้ลักษณะช่องว่างนี้ ผลจึงไม่พบการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพในการใช้ลักษณะช่องว่าง พอปรับค่าพารามิเตอร์ไว้ต่ำ จึงไม่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจแบบจำลองเลย และเมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ให้สูงขึ้น ก็ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจของแบบจำลองได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น และหากลักษณะช่องว่างมีบทบาทน้อยมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพแบบจำลองแล้ว แสดงว่าการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพของแบบจำลองเมื่อมีการปรับค่าพารามิเตอร์สูงขึ้นนั้น เป็นผลมาจากลักษณะต่าง ๆ มากกว่าลักษณะช่องว่าง

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาค่า F-measure เพียงอย่างเดียวในการประเมินประสิทธิภาพของแบบจำลองที่ฝึกฝนโดยการปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลในระดับต่าง ๆ ก็จะได้คำตอบว่า การปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลให้สูงขึ้นช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของแบบจำลอง ดังจะเห็นได้จากค่า F-measure ที่เพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาค่าความแม่นยำประกอบแล้ว จะเห็นว่าการปรับค่าพารามิเตอร์ให้สูงขึ้นทำให้ค่าความแม่นยำลดลง คือประมาณ 7 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเท่ากับว่าแบบจำลองดึงค่าที่ไม่ใช่ค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ผิดออกมาเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการให้

เกิดขึ้นในในงานการแยกอนุพากย์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงกลับไปพิจารณาผลการทดสอบที่ปรับค่าพารามิเตอร์ของเคอร์เนลไว้ต่ำสุด คือ $D=1$ เพื่อพิจารณาต่อไปว่า จะสามารถเพิ่มค่าความครบถ้วนได้อย่างไร โดยที่ค่าความแม่นยำไม่ลดลง

ในความพยายามที่จะเพิ่มค่าความครบถ้วนโดยไม่ให้กระทบค่าความแม่นยำซึ่งได้ค่าที่ดีที่สุดแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบเพิ่ม โดยตั้งสมมติฐานว่า หากใช้หมวดคำข้างเคียงจำนวนมากขึ้นเพื่อให้ตัวจำแนกซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนได้เห็นบริบทที่กว้างขึ้น ก็จะทำให้สามารถตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น ว่าคำที่พิจารณาอยู่เป็นคำขอบเขตเริ่มต้น EDU หรือไม่ ดังนั้นในการทดสอบครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนหมวดคำข้างเคียงเข้าไปอีก 2 คำ และจัดทำลักษณะ 3 ชุด เพื่อทำการทดสอบและเปรียบเทียบผลกัน ดังนี้

ชุดที่ 1 ประกอบไปด้วยลักษณะชุดเดิมที่เคยใช้ได้แก่ หมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้า หมวดคำตามหลัง รายการคำเชื่อม และเครื่องหมายวรรคตอน

ชุดที่ 2 ประกอบไปด้วยลักษณะหมวดคำปัจจุบัน หมวดคำของ 2 คำก่อนหน้า หมวดคำของ 2 คำตามหลัง รายการคำเชื่อม และเครื่องหมายวรรคตอน

ชุดที่ 3 ประกอบไปด้วยลักษณะหมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้า หมวดคำของ 3 คำที่ตามหลัง รายการคำเชื่อม และเครื่องหมายวรรคตอน

จะเห็นได้ว่า การกำหนดลักษณะทั้ง 3 ชุดนี้ ไม่มีลักษณะช่องว่าง ทั้งนี้เพราะเห็นว่าเป็นลักษณะที่ไม่เด่นและเป็นข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกับลักษณะอื่น ดังนั้นไม่ว่าจะใช้ลักษณะช่องว่างหรือไม่ ผลที่ได้ก็ไม่ต่างกัน สำหรับผลการทดสอบการใช้ลักษณะทั้ง 3 ชุด เป็นดังตารางต่อไปนี้

	ชุด 1	ชุด 2	ชุด 3
P	98.03	97.77	98.03
R	69.68	69.96	69.68
F	81.17	81.30	81.17
จำนวน	559.8	562	559.8

ตารางที่ 6.9 แสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบลักษณะชุดที่ 1, 2 และ 3

จากตารางที่ 6.9 จะเห็นว่า การใช้ลักษณะชุดที่ 2 ทำให้ได้ค่าความครบถ้วนและค่า F-measure เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะชุดแรก ส่วนลักษณะชุดที่ 3 ให้ผลออกมา

ไม่แตกต่างกับการไม่เพิ่มหมวดคำข้างเคียงหรือการใช้ลักษณะชุดแรกเลย แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มหมวดคำข้างเคียงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจของแบบจำลองได้น้อยมาก

เมื่อเปรียบเทียบคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ถูกดึงออกของแบบจำลองที่ใช้ลักษณะชุดที่ 2 และ 3 พบว่า การใช้ลักษณะชุดที่ 2 ทำให้สามารถดึงคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ตามหลังช่องว่างออกมาได้บางส่วน ในขณะที่ลักษณะชุดที่ 3 ไม่ดึงออกมาเลย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างจากคลังข้อมูล ข้อความที่ (32) – (34) นอกจากนี้พบว่ายังมีบางคำที่ลักษณะชุดที่ 3 สามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง ในขณะที่การใช้ลักษณะชุดที่ 2 ตัดสินใจผิด ตัวอย่างจากคลังข้อมูลได้แก่ข้อความที่ (35) และ (36) ในตารางที่ 6.10

ใช้ลักษณะชุดที่ 2	ใช้ลักษณะชุดที่ 3	ข้อเปรียบเทียบ
(32) ...ตั้งแต่การปฏิวัติเมจิก ตาม<s>\$_ผู้หญิงก็ยังคงถูกมองตั้งแต่การปฏิวัติเมจิกตาม<s> ผู้หญิงก็ยังคงถูกมอง...	ลักษณะชุดที่ 2 ดึงคำว่า “ผู้หญิง” ซึ่งปรากฏหลัง ช่องว่าง เป็นคำขอบเขต EDU ได้ถูกต้อง ในขณะที่ลักษณะชุดที่ 3 ทำไม่ได้
(33) ว่าเป็นทหารใช้ใหม่<s>\$_ แม่มีความลึกลับ...	ว่าเป็นทหารใช้ใหม่<s>แม่มี ความลึกลับ...	ลักษณะชุดที่ 2 ดึงคำว่า “แม่” ซึ่งปรากฏหลังช่องว่าง เป็นคำ ขอบเขต EDU ได้ถูกต้อง ในขณะที่ลักษณะชุดที่ 3 ทำไม่ได้
(34) ...ยังป่วยอยู่ที่ตาม<s>\$_ ทั้งสองได้เงินเดือนของพ่อ	...ยังป่วยอยู่ที่ตาม<s>ทั้งสองได้ เงินเดือนของพ่อ	ลักษณะชุดที่ 2 ดึงคำว่า “ทั้ง” ซึ่งปรากฏหลังช่องว่าง เป็นคำ ขอบเขต EDU ได้ถูกต้อง ในขณะที่ลักษณะชุดที่ 3 ทำไม่ได้
(35) หรือไม่กี่\$_แยกบ้าน ออกไป	หรือไม่กี่แยกบ้านออกไป	ลักษณะชุดที่ 2 ดึงคำว่า “แยก” ออกมา ซึ่งเป็นคำที่ไม่ใช่ ขอบเขต EDU
(36) เพราะหมกมุ่นอยู่กับงาน	\$_เพราะหมกมุ่นอยู่กับงาน	ลักษณะชุดที่ 2 ไม่ดึงคำว่า “เพราะ” ซึ่งเป็นคำขอบเขต EDU ออกมา

ตารางที่ 6.10 ตัวอย่างข้อความจากคลังข้อมูล แสดงการเปรียบเทียบผลการใช้ลักษณะชุดที่ 2 และชุดที่ 3

จากผลการทดสอบที่นำเสนอมา ทำให้เห็นแล้วว่าการเพิ่มจำนวนหมวดคำข้างเคียงนั้น แม้จะทำให้ค่าความแม่นยำลดลงไม่มากนัก แต่ค่าความครบถ้วนก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นมากเช่นกัน คือไม่ถึง 1 เปอร์เซนต์ นั่นคือคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ตามหลังช่องว่าง และ EDU ที่อยู่ติดกันโดยไม่มีช่องว่าง

และคำเชื่อมคั่นกลางยังไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีนี้ ดังนั้นหากต้องการเพิ่มค่าความครบถ้วน จึงอาจ
ต้องหาลักษณะอื่นที่ไม่ใช่หมวดคำข้างเคียงเข้าช่วย

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษา ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ในบทที่ 3 ถึงบทที่ 6 ได้กล่าวไปแล้วถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแบ่งอนุพากย์ภาษาไทย ซึ่งถือเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดสำหรับการศึกษาโครงสร้างปริจเฉท ด้วยตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน ตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างคลังข้อมูล การกำกับคลังข้อมูล ไปจนถึงการรายงานผลการทดสอบแบบจำลองและการอภิปรายลักษณะทางภาษาที่ใช้ในการดำเนินการทดสอบด้วย ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้สรุปผลการศึกษาโดยภาพรวมอีกครั้ง และอภิปรายปัญหาที่พบในการศึกษาคั้งนี้ พร้อมทั้งเสนอข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาการแบ่งอนุพากย์ภาษาไทยด้วยเครื่องเพื่อเป็นประโยชน์ต่องานทางด้านการประมวลผลภาษาธรรมชาติ

7.1 สรุปผลการศึกษา

การแบ่งอนุพากย์ภาษาไทยด้วยเครื่องสามารถมองว่าเป็นการจำแนกประเภทอย่างหนึ่งได้ กล่าวคือ เมื่อให้เครื่องรับข้อมูลเข้าทีละคำ เครื่องมีหน้าที่ตัดสินใจหรือแยกประเภทว่า คำที่พิจารณาอยู่นั้นเป็นขอบเขตอนุพากย์ภาษาไทยหรือไม่ ซึ่งในที่นี้ ผู้วิจัยให้เครื่องระบุขอบเขตเริ่มต้นของอนุพากย์เท่านั้น เนื่องจากสามารถมองได้ว่า คำสุดท้ายก่อนที่จะเป็นคำเริ่มต้นขอบเขตอนุพากย์ใหม่ ก็คือคำขอบเขตท้ายอนุพากย์นั่นเอง ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ฟังก์ชัน SMO ของโปรแกรมวิก้าในการสร้างตัวจำแนกประเภทซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีนเพื่อระบุขอบเขตเริ่มต้นอนุพากย์ ตัวฟังก์ชัน SMO นี้ทำให้ง่ายต่อการเตรียมไฟล์ข้อมูลที่จะใช้ในการฝึกฝนและทดสอบ เพราะ SMO สามารถอ่านลักษณะที่ใช้ฝึกฝน หรือ feature ได้หลายรูปแบบ ได้แก่ ค่าตัวเลข, ข้อความ, และข้อมูลแบบแบ่งกลุ่ม

ลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนแบบจำลองเป็นลักษณะทางภาษา ได้แก่ หมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้า หมวดคำตามหลัง รายการคำเชื่อม ช่องว่างที่เป็นตัวแบ่งอนุพากย์ และเครื่องหมายวรรคตอนที่มีปรากฏหน้าหรือท้ายอนุพากย์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของลักษณะแต่ละตัว โดยการทำการทดสอบลักษณะรูปแบบต่าง ๆ ทั้งหมด 6 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 ใช้ลักษณะหมวดคำของคำปัจจุบันเพียงลักษณะเดียว

รูปแบบที่ 2 ใช้ลักษณะหมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้า และหมวดคำที่ตามหลัง

รูปแบบที่ 3 ใช้รายการคำเชื่อมร่วมกับลักษณะหมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้า และหมวดคำที่ตามหลัง

รูปแบบที่ 4 ใช้ความน่าจะเป็นของช่องว่างที่เป็นตัวคั่น EDU ร่วมกับลักษณะหมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้า และหมวดคำที่ตามหลัง

รูปแบบที่ 5 ใช้เครื่องหมายวรรคตอนที่มีเป็นของเขต EDU ร่วมกับลักษณะหมวดคำปัจจุบัน หมวด

คำก่อนหน้า และหมวดคำที่ตามหลัง

รูปแบบที่ 6 ใช้ลักษณะหมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้า หมวดคำที่ตามหลัง รายการคำเชื่อม ลักษณะช่องว่าง และลักษณะเครื่องหมายวรรคตอน

จากการทดสอบ พบว่าการใช้ลักษณะรูปแบบที่ 1 หรือการใช้หมวดคำปัจจุบันเพียงลักษณะเดียวไม่สามารถทำให้แบบจำลองระบุค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้มากนัก ค่าขอบเขตเริ่ม EDU ส่วนใหญ่ที่แบบจำลองดึงออกมาก็มักจะเป็นพวกคำบ่งชี้ ได้แก่ คำเชื่อมอนุพากย์ และตัวนำส่วนเติมเต็ม ส่วนค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ไม่ได้ขึ้นต้นด้วยคำบ่งชี้ก็ไม่ถูกต้องออกมา ทั้งนี้เนื่องจากการใช้เพียงลักษณะเดียวเช่นนี้เป็นการให้ข้อมูลแก่ตัวจำแนกประเภทน้อยเกินไป ทำให้แบบจำลองไม่สามารถตัดสินใจนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีในลักษณะ

การใช้ลักษณะรูปแบบที่ 2 หรือการใช้หมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้า และหมวดคำที่ตามหลังในการฝึกฝนแบบจำลอง พบว่าให้ผลที่ดียิ่งขึ้น สามารถดึงค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ถูกต้องคิดเป็น 60 กว่าเปอร์เซ็นต์ของค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ทั้งหมดในคลังทดสอบ และวัดค่า F-measure เฉลี่ยได้เกิน 75 เปอร์เซ็นต์

จากผลการทดสอบลักษณะรูปแบบที่ 2 ผู้วิจัยเห็นว่าค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ไม่สามารถดึงออกมาได้ ส่วนใหญ่จะเป็นคำที่ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมที่เป็นวลี คำที่ไม่มีคำบ่งชี้นำหน้า และคำที่มีช่องว่างปรากฏด้านหน้า ดังนั้นจึงใช้หมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้าและตามหลัง ร่วมกับลักษณะอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีส่วนช่วยในการระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้แก่ ลักษณะรายการคำเชื่อม ลักษณะช่องว่าง และลักษณะเครื่องหมายวรรคตอน และเพื่อให้ทราบว่าลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้สามารถเพิ่มความสามารถให้กับแบบจำลองได้ในระดับที่มากน้อยต่างกันอย่างไรบ้าง จึงได้ทำการทดสอบรูปแบบลักษณะที่ 3, 4 และ 5

จากการทดสอบแบบจำลองที่ฝึกฝนด้วยลักษณะรูปแบบที่ 3, 4 และ 5 พบว่าการใช้ลักษณะรูปแบบที่ 4 ซึ่งเป็นการใช้หมวดคำปัจจุบัน หมวดคำก่อนหน้าและตามหลัง ร่วมกับลักษณะช่องว่าง ไม่สามารถทำให้แบบจำลองระบุค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้เพิ่มมากขึ้นจากเดิมเลย ทั้งนี้เพราะข้อมูลของลักษณะช่องว่างซ้ำซ้อนกับข้อมูลลักษณะหมวดคำไปแล้ว เมื่อไม่มีข้อมูลใหม่ แบบจำลองจึงไม่สามารถดึงค่าที่ถูกต้องออกมาได้มากขึ้น ส่วนการใช้ลักษณะรูปแบบที่ 3 และ 5 ทำให้แบบจำลองสามารถระบุค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้จำนวนเพิ่มมากขึ้น

การใช้ลักษณะรูปแบบที่ 6 เป็นการใช้ทุกลักษณะร่วมกัน เมื่อปรับค่าพารามิเตอร์ตัวจำแนกประเภทอย่างต่ำที่สุด พบว่าสามารถดึงค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU จากคลังข้อมูลได้ถูกต้องเกือบ 70 เปอร์เซ็นต์ ส่วนค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่เหลืออีกประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ที่แบบจำลองไม่สามารถ

ดึงออกมาได้ ได้แก่ คำที่ปรากฏตามหลังช่องว่าง และคำขอบเขตเริ่มต้นอนุภาคที่ไม่มีทั้งช่องว่างและคำบ่งชี้หน้าหน้า

ความผิดพลาดเรื่องคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่ปรากฏหลังช่องว่างได้รับการแก้ไขเมื่อมีการปรับพารามิเตอร์ของคอร์เนลให้สูงขึ้น กล่าวคือ แบบจำลองสามารถดึงคำขอบเขตเริ่มต้น EDU จากคลังทดสอบได้ถูกต้องเพิ่มมากขึ้น ค่าความครบถ้วนจึงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ค่า F-measure เพิ่มขึ้นตาม ในจำนวนคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่เพิ่มขึ้นมานี้ ส่วนใหญ่เป็นคำที่ปรากฏหลังช่องว่างทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการปรับค่าพารามิเตอร์ของคอร์เนลให้สูงขึ้นจะทำให้ได้ค่า F-measure ที่สูงขึ้น แต่เมื่อพิจารณาค่าความแม่นยำ กลับพบว่าลดลงไปมาก คือประมาณ 7 เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นว่า การเพิ่มค่าพารามิเตอร์ทำให้แบบจำลองดึงคำออกมาเพิ่มขึ้น คำที่ไม่ใช่คำขอบเขตเริ่มต้น EDU ก็ถูกดึงออกมาเพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์สำหรับการแยกอนุภาค ดังนั้นจึงควรกลับไปใช้แบบจำลองที่ปรับค่าพารามิเตอร์ของคอร์เนลไว้ต่ำสุด นั่นคือ $D=1$ ซึ่งได้ค่าความแม่นยำที่สูงมาก แต่ค่าความครบถ้วนต่ำ แล้วพิจารณาว่าควรเพิ่มลักษณะใดที่จะทำให้เครื่องสามารถดึงคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่เหลือให้ได้โดยไม่ทำให้ค่าความแม่นยำลดลง

7.2 ปัญหาที่พบในการศึกษา

ผู้วิจัยพบว่ามีลักษณะบางประการของภาษาไทยที่ทำให้เป็นปัญหาต่อการระบุขอบเขตเริ่มต้น EDU ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดของการศึกษาคั้งนี้ คือปัญหาการใช้ช่องว่าง ผู้วิจัยพบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของช่องว่างที่ปรากฏในข้อเขียน เป็นช่องว่างที่คั่นระหว่างอนุภาค ที่เหลือจะเป็นช่องว่างที่ทำหน้าที่อื่น ๆ เช่น คั่นระหว่างคำนามที่อยู่ในชุดเดียวกัน คั่นระหว่างตัวเลขกับตัวอักษร คั่นระหว่างตัวอักษรภาษาไทยกับตัวอักษรภาษาต่างประเทศ คั่นระหว่างเครื่องหมายวรรคตอนและตัวอักษร เป็นต้น ใน การศึกษาคั้งนี้ สามารถจัดการกับความกำกวมของช่องว่างที่ปรากฏทั้งหมดได้ประมาณ 60-65 เปอร์เซ็นต์ ในจำนวนนี้ได้แก่ช่องว่างที่ตามด้วยคำบ่งชี้และช่องว่างที่ตามด้วยหมวดคำบางประเภท ส่วนเกือบ 40 เปอร์เซ็นต์ที่เหลือเป็นช่องว่างที่เป็นตัวคั่นอนุภาคแต่แบบจำลองไม่สามารถตัดสินใจได้

อีกประเด็นที่เป็นปัญหาเช่นกัน ก็คือปัญหาการละคำบ่งชี้อนุภาค ในกรณีที่อนุภาคไม่ได้ขึ้นต้นด้วยคำบ่งชี้ แบบจำลองอาจจะไปพิจารณาลักษณะช่องว่างร่วมด้วย เพื่อดูว่าคำนั้นปรากฏหลังช่องว่างที่มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นตัวคั่นอนุภาคหรือไม่ แต่หากไม่มีช่องว่างปรากฏหน้าขอบเขตเริ่มต้นอนุภาคเลย บวกกับไม่มีคำบ่งชี้อนุภาคด้วย เช่นนี้แล้วแบบจำลองจะไม่สามารถตัดสินใจได้เลยว่าจุดไหนเป็นขอบเขตเริ่มต้นอนุภาค ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัญหาเรื่องความกำกวมของ

ช่องว่างและการละค่าบังข้ออนุพากย์ ทำให้มีค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ที่แบบจำลองไม่สามารถดึงออกมาได้ประมาณ 20 เปอร์เซนต์ของค่าขอบเขตเริ่มต้นทั้งหมดในคลังทดสอบ

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับลักษณะที่ใช้ในการฝึกฝนแบบจำลอง การกำหนดลักษณะที่เหมาะสมมีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจของแบบจำลอง จากผลการทดสอบการใช้ลักษณะทางภาษาที่ได้เสนอไป ก็พบว่า การตัดสินใจของแบบจำลองเป็นผลอันเนื่องมาจากการใช้ลักษณะหมวดคำเป็นหลัก ส่วนลักษณะอื่น ๆ ที่ใช้ ก็ให้ข้อมูลที่ความซ้ำซ้อนกับลักษณะหมวดคำ ทำให้ช่วยเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจของแบบจำลองได้ไม่มากนัก

7.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา จะพบว่าปัญหาหลักที่เกิดจากลักษณะทางภาษาจะเป็นเรื่องความกำกวมของช่องว่าง แต่ลักษณะที่ใช้ในการจัดการกับปัญหาของงานวิจัยนี้เป็นเพียงการให้ข้อมูลว่าช่องว่างที่ปรากฏติดกับหมวดคำใดมีโอกาสสูงที่จะเป็นตัวคั่นอนุพากย์ เช่น ช่องว่างแล้วตามด้วยคำกริยา หรือตามด้วยคำสรรพนาม เป็นต้น และมีการกำหนดค่าของลักษณะเป็นแบบสองค่า คือ Y และ N โดยพิจารณาความเป็นไปได้ที่ค่าตามหลังช่องว่างจะเป็นค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU แต่ในความเป็นจริง แม้ช่องว่างจะตามด้วยคำบางประเภทที่มีโอกาสเป็นค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU แต่ไม่ได้หมายความว่า คำ ๆ นั้นที่ปรากฏร่วมกับช่องว่างจะเป็นค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU เสมอไป เช่น ช่องว่างแล้วตามด้วยคำกริยา ก็ไม่จำเป็นว่าคำกริยานั้นจะเป็นค่าขอบเขตเริ่มต้น EDU ดังนั้นหากเพิ่มจำนวนหมวดคำที่ปรากฏร่วมกับช่องว่างให้มากขึ้นก็จะทำให้เห็นรูปแบบของการปรากฏร่วมที่แคบลง ซึ่งอาจช่วยจัดการกับความกำกวมช่องว่างที่เป็นตัวคั่นอนุพากย์ได้

จากการสำรวจคลังข้อมูล พบว่าช่องว่างเกิน 50 เปอร์เซนต์ทำหน้าที่แยกอนุพากย์ออกจากกัน การปรากฏของช่องว่างจึงน่าจะยังสามารถใช้กำหนดเป็นลักษณะในการฝึกฝนแบบจำลองได้ นอกจากการดูว่าคำประเภทไหนที่ปรากฏร่วมกับช่องว่างที่แยกอนุพากย์แล้ว อาจจะใช้วิธีนับค่าจากคำหนึ่งไปยังช่องว่างที่ใกล้สุด เพื่อใช้ระยะห่างระหว่าง 2 จุดนี้เป็นข้อมูลให้เครื่องตัดสินใจว่า ช่องว่างนั้นเป็นช่องว่างแยกอนุพากย์หรือไม่ และหากช่องว่างนั้นเป็นตัวแยกอนุพากย์ คำที่ปรากฏติดกับช่องว่างนั้นก็จะเป็นขอบเขตอนุพากย์

เมื่อพิจารณาการใช้ลักษณะเครื่องหมายวรรคตอนในงานนี้ จะพบว่ามีลักษณะเป็นการกำหนดกฎตายตัวว่าจะให้เครื่องมองเฉพาะเครื่องหมายวงเล็บ ดังนั้นหากเปลี่ยนรูปแบบการใช้ลักษณะนี้เป็นการใช้เครื่องหมายวรรคตอนตามรูป คือกำหนดค่าของลักษณะตามรูปเลย ดังนั้นแทนที่จะให้เครื่องมองว่าเครื่องหมายวรรคตอนทุกประเภทเป็น PUNC เหมือนกันหมด ก็ให้เครื่องมองว่าเครื่องหมายวรรคตอนแต่ละตัวแตกต่างกันออกไปตามรูปที่ปรากฏแทน ซึ่งเครื่องหมายวรรคตอนแต่ละตัวก็จะมี

บทบาทช่วยระบุขอบเขตอนุพากย์แตกต่างกันออกไป ดังนั้นเครื่องน่าจะสามารถใช้ข้อมูลนี้ในการตัดสินใจหาขอบเขตอนุพากย์ได้

อีกประเด็นคือเรื่องของชุดของหมวดคำที่ใช้กำกับคลังข้อมูล เนื่องจากงานนี้ใช้ข้อมูลจากหมวดคำมีบทบาทสำคัญมากในการฝึกฝนแบบจำลอง การกำหนดชุดหมวดคำให้เหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาให้ดียิ่งขึ้น เช่น ในงานนี้จะพบว่า ไม่ว่าจะกำกับหมวดคำ CCOR (Coordinating conjunction) และ CSUB (Subordinating conjunction) แทบไม่มีบทบาทที่ต่างกันเลย เพราะทั้งคู่ต่างก็เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ นอกจากนี้คำเชื่อมเด่นที่มีหมวดคำเป็น ADVERB หรือกริยาวิเศษณ์ก็ถือว่าเป็นคำเชื่อมระดับอนุพากย์เช่นกัน ดังนั้นอาจจะรวมทั้ง 3 หมวดคำนี้เข้าด้วยกันเป็นหมวดคำคำเชื่อมก็ได้ เพื่อที่จะได้ไม่ต้องใช้ลักษณะรายการคำเชื่อมอีก

นอกจากนี้ หากไม่นับอนุภาคท้าย (Final particle) ที่ผู้วิจัยได้กำกับหมวดคำเป็น PT แล้ว อาจสำรวจคลังข้อมูลเพื่อดูคำที่มักจะลงท้ายอนุพากย์และไม่ได้กำกับหมวดคำ PT แล้วดูว่าคำเหล่านั้นมีความน่าจะเป็นที่จะปรากฏท้ายอนุพากย์มากกว่าปรากฏในตำแหน่งอื่น ๆ ในอนุพากย์หรือไม่ หากมีสัดส่วนการปรากฏที่ท้ายอนุพากย์มากกว่า ก็อาจจะจัดทำรายการคำเหล่านี้แล้วนำไปเทียบกับคำในคลังข้อมูล เพื่อให้ตัวจำแนกประเภทพิจารณาคำเหล่านี้ในฐานะเป็นขอบเขตท้ายอนุพากย์ ซึ่งจะส่งผลให้คำที่อยู่ถัดไปข้างหลังมีโอกาสเป็นคำขอบเขตเริ่มต้น EDU ได้ ทั้งนี้ จากการสำรวจคลังข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยพบคำที่ไม่ได้กำกับหมวดคำ PT และลงท้ายอนุพากย์จำนวนไม่มากนัก และส่วนใหญ่มีการปรากฏแบบกระจาย คือสามารถปรากฏได้หลายตำแหน่ง ดังนั้นจึงไม่ได้ใช้ประโยชน์จากคำที่มักจะลงท้ายอนุพากย์ในงานนี้ แต่เป็นไปได้ว่า หากขยายคลังข้อมูลให้ใหญ่ยิ่งขึ้น อาจจะได้เห็นความน่าจะเป็นที่คำบางคำมักจะลงท้ายอนุพากย์

รายการอ้างอิง

- Al-Saleem, S. M. (2010). "Associative Classification to Categorize Arabic Data Sets " The International Journal of CM Jordan (ISSN 2078-7952) 1(3).
- Antony, P. J., et al. (2010). SVM Based Part of Speech Tagger for Malayalam. International Conference on Recent Trends in Information, Telecommunication and Computing (ITC).
- Aroonmanakun, W. (2007). Thoughts on Word and Sentence Segmentation in Thai. The Seventh International Symposium on Natural Language Processing.
- Basu, A., et al. (2003). Support Vector Machines for Text Categorization. The 36th Annual Hawaii International Conference.
- Borji, A. and M. Hamidi (2007). Support Vector Machine for Persian Font Recognition. World Academy of Science, Engineering and Technology 28.
- Buscaldi, D., et al. (2006). Verb Sense Disambiguation Using Support Vector Machines: Impact of WordNet-Extracted Features. International Conference on Intelligent Text Processing and Computational Linguistics (CICLing 2006).
- Butler, C. S. (2003). Structure and Function: A Guide to Three Major Structural Functional Theories. Part 1: Approaches to the Simplex Clause. Part 2: From Clause to Discourse and Beyond. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins.
- Carlson, L. and D. Marcu (2001). Discourse Tagging Reference Manual. ISI Technical Report, ISI-TR-545.
- Charoensuk, J. (2005). Thai Elementary Discourse Unit Segmentation by Discourse Segmentation Cues and Syntactic Information, Kasetsart University, Bangkok.
- Dik, S. C. (1997). The Theory of Functional Grammar, Part 1: The Structure of the Clause (2 nd ed.). Berlin: Mouton de Gruyter.

DTREG. "SVM-Support Vector Machines: Introduction to Support Vector Machine (SVM) Models." 2012, from <http://www.dtreg.com/svm.htm>.

Ekbal, A. and S. Bandyopadhyay (2008). Named Entity Recognition using Support Vector Machine: A Language Independent Approach. International Journal of Computer, Systems Sciences and Engg (IJCSSE).

Foley, W. A. and O. Mike (1985). Clausehood and verb serialization. Grammar Inside and Outside the Clause: Some Approaches to Theory from the Field. J. a. A. C. W. Nichols. Cambridge, Cambridge University Press: 17-60.

Foley, W. A. and R. D. VanValin, Jr. (1984). Functional syntax and universal grammar, Cambridge: Cambridge University Press.

Ganapathiraju, A. (2002). Support Vector Machines for Speech Recognition. (Ph. D dissertation), Mississippi State University, Mississippi.

Giménez, J. and L. Márquez (2003). Fast and Accurate Part-of-Speech Tagging: The SVM Approach Revisited. The International Conference RANLP – 2003.

Halliday, M. A. K. (1994). An introduction to functional grammar (2nd ed.). London: Edward Arnold.

Hernault, H., et al. (2010). "A Discourse Parser Using Support Vector Machine Classification." Dialogue and Discourse, 1(3): 1-33.

Ivanciuc, O. (2005). "SVM-Support Vector Machines OPTimum Separation Hyperplane." from http://www.support-vector-machines.org/SVM_osh.html.

Iwasaki, S. and I. P. Horie (2005). A Reference Grammar of Thai. Cambridge, UK, Cambridge University Press.

Jenks, P. (2006). Control in Thai. Variation in control structures. S. D. University of California. University of California, San Diego.

- Joachims, T. (1998). Text Categorization with Support Vector Machines: Learning with Many Relevant Features. The European Conference on Machine Learning (ECML).
- Joshi, A., et al. (2006). Discourse Annotation: Discourse Connectives and Discourse Relations. In: Tutorial at COLING/ACL.
- Ketui, N., et al. (2012). A Rule-Based Method for Thai Elementary Discourse Unit Segmentation (TED-Seg). The 2012 Seventh International Conference on Knowledge, Information and Creativity Support Systems (KICSS 2012).
- Lee, Y. K., et al. (2004). Supervised Word Sense Disambiguation with Support Vector Machines and multiple knowledge sources. Senseval-3.
- Lemnitzer, L. (2006). "Sentence Segmentation." from <http://www.cl.uni-heidelberg.de/courses/archiv/ss06/texttech/slidesSentSeg.pdf>.
- Liberati, C., et al. (2009). "Data AdaPTive Simultaneous Parameter and Kernel Selection in Kernel Discriminant Analysis (KDA) Using Information Complexity." Journal of Pattern Recognition Research 1: 119-132.
- Mann, W. C. and M. Taboada (2005). "Intro to RST." from <http://www.sfu.ca/rst/01intro/intro.html>.
- Mann, W. C. and S. Thompson (1988). "Rhetorical Structure Theory: Toward a Functional Theory of Text Organization." Text8(3): 243-281.
- Molina, A. and F. Pla (2001). Clause DETection using HMM. The 5th Conference on Computational Natural Language Learning (CoNLL-2001), Toulouse, France.
- Nguyen, H., et al. (2004). Combined Kernel Function for Support Vector Machine and Learning Method Based on Evolutionary Algorithm. ICONIP 2004, Calcutta, India.
- Platt, J. (1998). Fast Training of Support Vector Machines using Sequential Minimal OPTimization. Advances in Kernel Methods - Support Vector Learning. B. Schoelkopf, B. C. and S. A., The MIT Press.

- Poel, M., et al. (2007). A Support Vector Machine Approach to Dutch Part-of-Speech Tagging. the 7th International Symposium on Intelligent Data Analysis.
- Polanyi, L. (1988). "A formal Model of the Structure of Discourse." Journal of Pragmatics 12: 601–638.
- Pongsutthi, M., et al. (2013). Thai Serial Verb Constructions: A Corpus Based Study. SNLP 2013.
- Pradhan, S., et al. (2004). Shallow Semantic Parsing Using Support Vector Machines. HLT-NAACL, Boston.
- Ruangjaroon, S. (2005). The syntax of WH-expressions as variables in Thai. Vancouver, University of British Columbia.
- Sinthupoun, S. (2009). Thai Rhetorical Structure Analysis. (PhD dissertation). National Institute of Development Administration, Bangkok.
- Sornlertlamvanich, V., et al. (1997). ORCHID: Thai part-of-speech tagged corpus. , In Technical report Orchid corpus: 5-19.
- Sporleder, C. and M. Lapata (2005). Discourse Chunking and its Application to Sentence Compression. The Human Language Technology Conference and the Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing.
- Subba, R. and B. Di Eugenio (2007). Automatic Discourse Segmentation Using Neural Networks. The 11th Workshop on the Semantics and Pragmatics of Dialogue.
- Takahashi, K. (2009). "Basic Serial Verb Constructions in Thai." Journal of the Southeast Asian Linguistics Society 1.
- Thepkanjana, K. (1986). Serial Verb Constructions in Thai, University of Michigan.
- Tofiloski, M., et al. (2009). A Syntactic and Lexical-based Discourse Segmenter. The ACL-IJCNLP 2009 Conference Short Papers Association for Computational Linguistics.

Van der Vliet, N. (2010). Syntax-based Discourse Segmentation of Dutch Text. The 15th Student Session, ESSLLI.

Vijay Sundar Ram, R., et al. (2009). Tamil Clause Identifier. The 3rd National Conference on Recent Advances and Future Trends in IT-2009(RAFIT2009)

Witten, I. H. and E. Frank (2005). Data Mining: Practical Machine Learning Tools and Techniques San Francisco, Morgan Kaufmann.

Xu, Y. and F. Zhang (2006). “Using SVM to construct a Chinese dependency parser.” Journal of Zhejiang University-Science A (7)2: 199-203.

Yaowapat, N. and A. Prasithratsint (2006). Reduced relative clauses in Thai and Vietnamese. Paper presented at The Sixteenth Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society (SEALS XVI), Jakarta, Indonesia, September 20-21, 2006.

กำชัย ทองหล่อ (2515). หลักภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร, รวมสาส์น.

เทพี จรัสจรวงเกียรติ (2543). หน่วยเชื่อมโยงปริจเฉทภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นววรรณ พันธุมธา (2527). ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพมหานคร, รุ่งเรืองสาส์น.

นัฐวุฒิ ไชยเจริญ (2544). การตัดคำและการกำกับหมวดคำภาษาไทยแบบเบ็ดเสร็จด้วยคอมพิวเตอร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิเวศ จิระวิจิตชัย, et al. (2553). “การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดหมวดหมู่เอกสารภาษาไทยแบบอัตโนมัติ.” วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

บรรจบ พันธุมธา (2514). ลักษณะภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2533). หลักภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร, ไทยวัฒนาพานิช.

เมธี วัฒนเมธานนท์ (2549). การรู้จำความสัมพันธ์ระดับปริจเฉทในเอกสารภาษาไทยโดยใช้โมเดลการคัดแยกแบบเนอิว์เบีย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน (2548). หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและเครื่องหมายอื่น ๆ หลักเกณฑ์การเว้นวรรค หลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.พิมพ์ครั้งที่ 6 (แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ, ราชบัณฑิตยสถาน.

เรื่องเดช ปันเขื่อนขัติย์ (2541). ภาษาศาสตร์ภาษาไทย. นครปฐม, มหาวิทยาลัยมหิดล.

วาทีณี น้อยเพียร, et al. (2553). การเปรียบเทียบประสิทธิภาพและวิเคราะห์การจำแนกข้อมูลโดยใช้โครงข่ายประสาทเทียมซัพพอร์ตเวกเตอร์แมชชีน นาอ์ฟเบย์ และเคเนียร์ตเนเบอร์. การประชุมทางวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 11, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิจินต์ ภาณุพงศ์ (2532). โครงสร้างของภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์. กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสิทธิ์ (2543). ชนิดของคำในภาษาไทย: การวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์โดยอาศัยฐานข้อมูลภาษาไทยปัจจุบันสองล้านคำ, รายงานวิจัยเสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ทุนวิจัยองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นพื้นฐานต่อการพัฒนา).

อุดม วโรตม์สิกขิตต์ (2535). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษา. กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก ตัวอย่างคลังข้อมูลและการกำกับข้อมูล

<EDU><w CCOR>อย่างไรก็ตาม</w><w SPACE>space</w><w NCMN>อุดมการณ์</w><w
 NCMN>สากล</w></EDU><EDU><w COMPF>ที่</w><w VERB>ครอบงำ</w><w DET>นั้น
 </w></EDU><w SPACE>space</w><EDU><w PREP>ใน</w><w MNCF>หลาย</w><w
 PUNC>ๆ</w><w SPACE>space</w><w NCLS>กรณี</w><w CSBI>ก็</w><w NEG>ไม่
 </w><w ADVERB>เพียง</w><w VERB>ช่วย</w><w VERB>เปิด</w><w VERB>ให้
 </w><w VERB>เกิด</w><w PFN>การ</w><w VERB>สร้าง</w><w NCMN>อุดมการณ์
 </w><w VERB>ต่อต้าน</w><w ADVERB>เท่านั้น</w></EDU><w
 SPACE>space</w><EDU><w CCOR>แต่</w><w AUX>ยัง</w><w AUX>สามารถ</w><w
 VERB>นำ</w><w VERB>มา</w><w VERB>ใช้</w><w PFAV>อย่าง</w><w VERB>มี
 </w><w NCMN>พลวัต</w></EDU><w SPACE>space</w><EDU><w CSUB>เพื่อ
 </w><w VERB>ปรับ</w><w VERB>เปลี่ยน</w><w VERB>ให้</w><w NCMN>ประเพณี
 </w><w NCMN>ท้องถิ่น</w><w VERB>เป็น</w><w NCMN>กฎหมาย</w><w PREP>ของ
 </w><w NCMN>ชาติ</w><w SPACE>space</w><w CCORIN>หรือ</w><w PREP>
 แม้กระทั่ง</w><w PFN>การ</w><w VERB>สร้าง</w><w NCMN>ความหมาย</w><w
 VERB>ใหม่</w><w PREP>ใน</w><w NCMN>เรื่อง</w><w PREP>ของ</w><w NCMN>
 สิทธิ</w><w NCMN>ชุมชน</w></EDU><w SPACE>space</w><EDU><w CCOR>ดังนั้น
 </w><w SPACE>space</w><w NCMN>พลวัต</w><w PREP>ของ</w><w NCMN>ความรู้
 </w><w NCMN>ชาวบ้าน</w></EDU><EDU><w COMPF>ที่</w><w VERB>เกิด</w><w
 VERB>ขึ้น</w><w PREP>ใน</w><w NCMN>ประเทศ</w><w NPRP>ไทย
 </w></EDU><EDU><w VERB>บ่งชี้</w><w PFAV>อย่าง</w><w VERB>ชัดเจน
 </w></EDU><EDU><w COMPF>ว่า</w><w SPACE>space</w><w NCMN>กระแส
 </w><w NCMN>โลกาภิวัตน์</w><w DET>นั้น</w><w VERB>เป็น</w><w NCMN>
 กระบวนการ</w></EDU><EDU><w COMPF>ที่</w><w VERB>ขัดแย้ง</w><w NPRO>
 กันเอง</w><w ADVERB>ตลอด</w><w ADVERB>เวลา</w></EDU><w
 SPACE>space</w><EDU><w COMPF>ซึ่ง</w><w AUX>สามารถ</w><w VERB>นำ
 </w><w VERB>ไป</w><w PREP>สู่</w><w PFN>การ</w><w VERB>สร้าง</w><w
 NCMN>คุณค่า</w><w CCORIN>และ</w><w NCMN>อัตลักษณ์</w></EDU><EDU><w
 COMPF>ที่</w><w VERB>แตกต่าง</w><w NPRO>กัน</w><w PFAV>อย่าง</w><w
 VERB>หลากหลาย</w></EDU>

ภาคผนวก ข ตัวอย่างไฟล์ ARFF ซึ่งเป็นรูปแบบไฟล์ที่ใช้ในการฝึกฝนและทดสอบแบบจำลอง

@relation test-data-edu

@attribute POS-P

{NCMN,VERB,SPACE,PREP,PUNC,AUX,PFN,COMPF,NPRP,ADVERB,CCOR,FOREIGN,DET,CCORIN,NNUM,CSUB,NPRO,CSBI,NCLS,MNCF,NEG,PFAV ,ADJ,COMPNF,PT,MNCB,MCN,NON }

@attribute POS-B

{NCMN,VERB,SPACE,PREP,PUNC,AUX,PFN,COMPF,NPRP,ADVERB,CCOR,FOREIGN,DET,CCORIN,NNUM,CSUB,NPRO,CSBI,NCLS,MNCF,NEG,PFAV ,ADJ,COMPNF,PT,MNCB,MCN,NON }

@attribute POS-A

{NCMN,VERB,SPACE,PREP,PUNC,AUX,PFN,COMPF,NPRP,ADVERB,CCOR,FOREIGN,DET,CCORIN,NNUM,CSUB,NPRO,CSBI,NCLS,MNCF,NEG,PFAV ,ADJ,COMPNF,PT,MNCB,MCN,NON }

@attribute DM {Y,N}

@attribute Space {Y,N}

@attribute Punc {Y,N}

@attribute Label {Boundary,NonBoundary}

@data

CCOR,NCMN,SPACE,Y,N,N,Boundary

SPACE,CCOR,NCMN,N,N,N,NonBoundary

NCMN,SPACE,NCMN,N,Y,N,NonBoundary

NCMN,NCMN,COMPF,N,N,N,NonBoundary

COMPF,NCMN,VERB,N,N,N,Boundary

VERB,COMPF,DET,N,N,N,NonBoundary

DET,VERB,SPACE,N,N,N,NonBoundary

SPACE,DET,PREP,N,N,N,NonBoundary

PREP,SPACE,MNCF,N,N,N,Boundary

MNCF,PREP,PUNC,N,N,N,NonBoundary

PUNC,MNCF,SPACE,N,N,N,NonBoundary

SPACE,PUNC,NCLS,N,N,N,NonBoundary
 NCLS,SPACE,CSBI,N,N,N,NonBoundary
 CSBI,NCLS,NEG,N,N,N,NonBoundary
 NEG,CSBI,ADVERB,N,N,N,NonBoundary
 ADVERB,NEG,VERB,N,N,N,NonBoundary
 VERB,ADVERB,VERB,N,N,N,NonBoundary
 VERB,VERB,VERB,N,N,N,NonBoundary
 VERB,VERB,VERB,N,N,N,NonBoundary
 VERB,VERB,PFN,N,N,N,NonBoundary
 PFN,VERB,VERB,N,N,N,NonBoundary
 VERB,PFN,NCMN,N,N,N,NonBoundary
 NCMN,VERB,VERB,N,N,N,NonBoundary
 VERB,NCMN,ADVERB,N,N,N,NonBoundary
 ADVERB,VERB,SPACE,N,N,N,NonBoundary
 SPACE,ADVERB,CCOR,N,N,N,NonBoundary
 CCOR,SPACE,AUX,Y,Y,N,Boundary
 AUX,CCOR,AUX,N,N,N,NonBoundary
 AUX,AUX,VERB,N,N,N,NonBoundary
 VERB,AUX,VERB,N,N,N,NonBoundary
 VERB,VERB,VERB,N,N,N,NonBoundary
 VERB,VERB,PFAV,N,N,N,NonBoundary
 PFAV,VERB,VERB,N,N,N,NonBoundary
 VERB,PFAV,NCMN,N,N,N,NonBoundary
 NCMN,VERB,SPACE,N,N,N,NonBoundary
 SPACE,NCMN,CSUB,N,N,N,NonBoundary
 CSUB,SPACE,VERB,Y,Y,N,Boundary
 VERB,CSUB,VERB,N,N,N,NonBoundary
 VERB,VERB,VERB,N,N,N,NonBoundary

ภาคผนวก ค ตัวอย่างผลลัพธ์ที่แสดงบนหน้าจอของโปรแกรมวีซ่า

=== Run information ===

Scheme:weka.classifiers.functions.SMO -C 1.0 -L 0.001 -P 1.0E-12 -N 0 -V -1 -W 1 -K

“weka.classifiers.functions.supportVector.PolyKernel -C 250007 -E 2.0”

Relation: train-data-edu

Instances: 68814

Attributes: 8

POS-P

POS-B

POS-A

DM

Space

Punc

Lable

Test mode:user supplied test set: size unknown (reading incrementally)

=== Classifier model (full training set) ===

SMO

Kernel used:

Poly Kernel: $K(x,y) = \langle x,y \rangle^{2.0}$

Classifier for classes: Boundary, NonBoundary

Number of support vectors: 21544

Number of kernel evaluations: 1361254762

Time taken to build model: 18320.79 seconds

=== Predictions on test split ===

inst#, actual, predicted, error, probability distribution

1	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
2	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
3	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
4	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
5	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
6	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
7	1:Boundary	1:Boundary	*1	0
8	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
9	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
10	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
11	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
12	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
13	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
14	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
15	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
16	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
17	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
18	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
19	1:Boundary	1:Boundary	*1	0
20	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
21	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
22	2:NonBound	1:Boundary	+ *1	0
23	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
24	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
25	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
26	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
27	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
28	2:NonBound	2:NonBound	0	*1
29	1:Boundary	1:Boundary	*1	0

=== Evaluation on test set ===

=== Summary ===

Correctly Classified Instances	7398	96.7565 %
Incorrectly Classified Instances	248	3.2435 %
Kappa statistic	0.8251	
Mean absolute error	0.0324	
Root mean squared error	0.1801	
Relative absolute error	16.6831 %	
Root relative squared error	56.869 %	
Total Number of Instances	7646	

=== DETailed Accuracy By Class ===

	TP Rate	FP Rate	Precision	Recall	F-Measure	ROC Area	Class
	0.771	0.007	0.93	0.771	0.843	0.882	Boundary
	0.993	0.229	0.971	0.993	0.982	0.882	NonBoundary
Weighted Avg.	0.968	0.204	0.967	0.968	0.966	0.882	

=== Confusion Matrix ===

a b <-- classified as
666 198 | a = Boundary

50 6732 | b = NonBoundary

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนลินี อินตะชาว เกิดเมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2529 ที่จังหวัดลำปาง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2550 จากนั้นทำงานตำแหน่งครูผู้สอน (อัตราจ้าง) หลักสูตรสองภาษาที่โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2553

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY